

EN FLYTNING TIL DET SØNDERJYSKE – OM ETABLERING OG TILHØRSFORHOLD

En sociologisk undersøgelse af højtuddannede børnefamiliers
flytteoplevelser og etableringsproces

Kandidatspeciale i Sociologi
Aalborg Universitet
Af Pia Maria Petersen

10. semester - august 2018
Vejleder: Hanne Louise Jensen
Antal tegn: 205.902
ECTS: 30

Titelblad

Titel: En flytning til det sønderjyske – om etablering og tilhørsforhold. En sociologisk undersøgelse af højtuddannede børnefamiliers flytteoplevelser og etableringsproces

Forfatter: Pia Maria Petersen

Vejleder: Hanne Louise Jensen

Antal tegn: 205.902

Transskriberede interviews er vedlagt på USB.

Underskrift:

Pia Maria Petersen

Forord

Jeg vil her benytte lejligheden til at takke min vejleder på Sociologi AAU Hanne Louise Jensen for inspiration, støtte, vejledning og en evig optimisme omkring specialet - på trods af et afbrudt specialeforløb grundet barsel.

Derudover rettes en stor tak til de tre bosætningskoordinatorer Tatjana Rode, Eva Aaen Damsleth Larsen og Pia Dyring Lassen, for at give mig et indblik i det kommunale og organisatoriske arbejde med at tiltrække og fastholde borgere til hhv. Sønderborg, Aabenraa og Tønder kommune.

Ikke mindst en særlig tak til de seks børnefamilier, der har medvirket i undersøgelsen, og som indimellem madpakker, putning og vasketøj har taget sig tid til at dele deres flytteoplevelser med mig på både skæve og uskæve tidspunkter af døgnets 24 timer. Uden deres medvirken og personlige fortællinger ville jeg ikke have fået så dybdegående et indblik i og forståelse for, hvordan det som højtuddannet børnefamilie er at flytte fra en af de større uddannelsesbyer i Danmark til en mindre by i Sønderjylland.

Sidst men ikke mindst vil jeg også takke mit bagland for støtte, opbakning og kærlige skub på vejen. En allersidste tak skal lyde til min datter Karla, som kom til verden midt i processen, og som har motiveret mig til at gøre specialet færdigt. Skæbnen ville at min lille familie og jeg – ligesom informanterne i specialet – undervejs flyttede til Sønderjylland fra Aarhus på baggrund af job og nærhed til familie. Der kan man bare se.

God læselyst,
Pia Maria Petersen

Summary

Mobility is an indisputable part of the modern world. The organization of the labor market entails high demands and expectations to be resilient, flexible and mobile which challenges both family and working life. This master's thesis is a sociological study in how families with a higher educational background experiences a move from bigger university cities in Denmark to smaller cities in the Southern part of Jutland. The thesis also seeks to uncover what strengthens their establishment and place attachment.

According to a report from SFI (2014) it is particularly challenging to attract and retain highly educated residents from urban municipalities to rural and peripheral municipalities in Denmark which has been one of the motivations for examining this field. To understand the challenges I initiated the thesis by interviewing three experts that works with attracting and retaining newcomers in the three southern Jutland municipalities Sønderborg, Aabenraa og Tønder. The experts confirmed the challenges and added the importance of helping the newcomers establishing a social network.

The thesis is primarily based on narrative interviews with six highly educated families based in the three southern Jutland municipalities. I have interviewed five couples and the wife in the sixth family. A total of 11 informants. I seek to uncover the informants' lifeworld and interpret their narratives, reflections, thoughts and experiences through a phenomenological and hermeneutic approach. The analysis of these interviews is based on the narrative analytical method where plot, life plans, life chances and turning points are the key analytical concepts that illuminate the narrator's value orientation and meaning and identity formation according to moving motive and experience. The second analysis part is based on three thematical findings from the narrative analysis which are temporality, identification and social communities. The theoretical framework is built upon Zygmunt Bauman's thoughts about liquid modernity including temporality and communities, and Timothy Beatleys concepts 'place attachment' and 'place rootedness'.

The study finds that the informants experience that Sønderjylland is a good place for combining a stable and safe family life with a self-developing career life. Every informant moved from an

individualized, flexible and free youth and study life in a bigger university city influenced by temporary and weak social relations to a more community-oriented adult and family life with a focus on security and stability. Generally their narratives' plot are based on moving motifs such as cheaper housing prices, career kickstarting, stable job opportunities, nearby-living family members, stability and security in relation to the children's upbringing, a quieter family life and rich nature. Identification with the local surroundings and communities is a key element for establishment and a feeling of place attachment.

Based on the analysis's tendencies, I have developed a series of typologies of highly educated families with children as newcomer types. The typologies cover: 1) The Sentimental Returned, 2) The Established and Dreamy Newcomer, 3) The Stability and Career-seeking Newcomer, and 4) The Career and Self-developing Transient.

Indholdsfortegnelse

Titelblad.....	1
Forord	2
Summary.....	3
Kapitel 1: Introduktion	9
<i>Indledning.....</i>	9
<i>Problemfelt</i>	10
Mobilitet og midlertidighed kendetegner de højtuddannede	11
Fastholdelse af tilflyttere gennem social tilknytning – et regionalt perspektiv.....	13
<i>Problemformulering og underspørgsmål.....</i>	16
<i>Kontekstualisering af de sønderjyske byer.....</i>	16
Kapitel 2: Metodevalg og fremgangsmåde.....	19
<i>Videnskabsteoretisk udgangspunkt – livsverden, subjektfokus og fortolkning.....</i>	19
<i>Specialets metoder og empiriske grundlag.....</i>	21
Ekspertinterviewet og dets beskaffenhed	21
Interviewdesign til ekspertinterviewet.....	22
Evaluerings af ekspertinterviewet	23
Det narrative interview.....	23
Narrativt interviewdesign	25
Specialets primære informanter og dets beskaffenhed	26
Det fælles familienarrativ – begrundelse for valg af parinterviews.....	28
Evaluerings af de narrative interviews.....	29
Transskribering og informanternes anonymitet.....	31
Reliabilitet og validitet.....	32
Kapitel 3: Analysetilgang og teoretisk ramme	34
<i>Analysetilgang</i>	34
<i>Analysens teoretiske ramme.....</i>	34
Baumans blik på midlertidighed og fællesskab	35
Beatleys pointer om meningsfulde steder og følelsen af at høre til et sted	37

Kapitel 4: Analysedel I: Narrative analyser	40
<i>Thomas og Lenas fortælling.....</i>	<i>40</i>
<i>Steffen og Katrines fortælling</i>	<i>46</i>
<i>Elias og Hannes fortælling</i>	<i>54</i>
<i>Mads og Lines fortælling</i>	<i>62</i>
<i>Signes fortælling</i>	<i>66</i>
<i>Jakob og Carinas fortælling</i>	<i>71</i>
<i>Opsummering af de narrative fortællinger – fællestræk og fælles plot.....</i>	<i>76</i>
Kapitel 5: Analysedel II: Teoretisk analyse – etablering og tilhørsforhold.....	78
<i>Midlertidighed</i>	<i>78</i>
Storbyen/uddannelsesbyen som et midlertidigt sted	79
Midlertidighed kontra etablering – lejebolig kontra eget hus.....	80
Tempoforskelle i storbyen og den mindre by i Sønderjylland.....	82
Sønderjylland som stabilt hjem eller selvudviklende karrierestarter	82
<i>Sociale fællesskaber</i>	<i>83</i>
Lokalt fællesskab med naboerne eller drømmen herom.....	83
Lokal identifikation og sentimental tilknytning.....	85
Institutionelle fællesskaber – job og daginstitution	85
Sociale fællesskaber i børnehøjde.....	85
Socialt fællesskab på arbejdspladserne	86
Kapitel 6: Afsluttende om etablering og tilhørsforhold	88
<i>Bor lokalt – drømmer globalt – lever globalt.....</i>	<i>88</i>
<i>Etablering eller transit?</i>	<i>89</i>
<i>Tilflyttertper – en tendens der rummer ambivalens</i>	<i>90</i>
7. Konklusion	92
8. Litteraturliste	95
9. Bilag	99
<i>Bilag A – Interviewguide til ekspertinterviews.....</i>	<i>99</i>
<i>Bilag B – Interviewguide til narrative interviews.....</i>	<i>101</i>

<i>Bilag C: Rekrutteringstekst til narrative interview</i>	<i>104</i>
<i>Bilag D: Baggrundsinformation om bosætningskoordinatorerne</i>	<i>105</i>
<i>Bilag E: Oversigt over informanterne – de højtuddannede børnefamilier</i>	<i>106</i>

Kapitel 1: Introduktion

Indledning

Mobilitet er en uomtvistelig del af den moderne verden. Arbejdsmarkedets organisering medfører høje krav og forventninger til at være omstillingsparat, fleksibel og mobil. Det udfordrer både familie- og arbejdslivet. Vejen til at forene et stabilt og trygt familieliv med et omskifteligt og fleksibelt arbejdsliv kan være udfordrende og præger børnefamiliers overvejelser om bosætning og etablering. Et aktuelt eksempel er Regeringens flytning af statslige arbejdspladser til Danmarks yderområder. I 2015 besluttede Regeringen at flytte knap 3.900 statslige arbejdspladser fra Københavnsområdet til yderområderne i Danmark for på den måde at skabe et mere homogent og balanceret Danmark med vækst og faglig udvikling (Regeringen 2015). Næste skridt er taget og i 2018 etableres yderligere 4.000 arbejdspladser i hele landet - uden for København (Regeringen 2018). Omstruktureringen betyder, at medarbejdere enten skal rykke teltpælene op og bosætte sig i nye dele af landet med deres familier eller se sig om efter andet arbejde i nærheden af deres bosted. Inden for de seneste ti år har de danske landdistrikter været målskive for negativ omtale i medielandskabet. Siden Kommunalreformen i 2007 blev indført, er termen "Den rådne banan" om den perifere del af Danmark blevet populær i medierne og i folkemunde. Den rådne del refererer til den stigende overbevisning om, at alle rurale områder er tilbagestående, affolkede, frataget infrastruktur, mangelfulde i forhold til jobmuligheder og har ældre og lavtuddannede som den primære befolkningsgruppe (Winther & Svendsen 2012: 466). Et billede, Regeringen forsøger at rykke ved med førnævnte flytninger. Ifølge et dansk studie er rurale områder udfordret under den stigende centralisering og mindskelse af velfærdsstaten, hvilket blandt andet viser sig ved den negative omtale og politiske marginalisering af rurale områder i Danmark (Ibid.: 476). Høj kvalificeret arbejdskraft til yderområderne er en attraktiv ressource, og set i lyset af de statslige flytninger er det et aktuelt genstandsfelt for videre forskning.

Dette speciale er således blevet til ud fra en interesse for de danske landdistrikter og mindskelsen af sammenhængskraften i landet. Ydermere med inspiration fra de aktuelle flytninger af statslige arbejdspladser samt en undren over den medieskabte og politiske omtale, som landdistrikterne og yderområderne må stå til måls for. Tilfældet med de statslige flytninger er et eksempel på

højtuddannede medarbejdere, som flytter til mere udfordrede yder- og landområder. Medarbejdere, som er underlagt en offentlig omstrukturering, hvor de er nødsaget til at tage stilling til, om jobbet skal være flyttemotivet. I den forbindelse kan man spørge sig selv om, hvordan højtuddannede, der af egen fri vilje – uden for Regeringens omstrukturering – forholder sig til en flytning fra den centraliserede del af Danmark til et landdistriktsområde. I nærværende speciale vil jeg beskæftige mig med en gruppe af højtuddannede, som primært har taget aktiv stilling til at flytte fra en større uddannelsesby til en mindre by i Sønderjylland. En gruppe af højtuddannede, der befinder sig i en etableringsfase, der både angår børn, familie og karriere og som forsøger at forene et stabilt og trygt familieliv med et fleksibelt arbejdsliv. Jeg finder det interessant at indfange og nuancere den dobbelthed, der er indlejret i det moderne menneskes stræben efter både stabilitet og fleksibilitet, og hvordan det har indvirkning på de højtuddannede børnefamiliers lokale og sociale omgivelser. For har individet overhovedet brug for et lokalt sted at knytte sig til i det moderne og omskiftelige samfund, hvor en del af regeringspolitikken er at mobilisere medarbejdere og arbejdspladser rundt om i landet?

Problemfelt

Specialet placerer sig i skæringsfeltet mellem sociologiske temaer som mobilitet, stedtilknytning, lokalt fællesskab og hverdagsliv. Et sociologisk felt, der rummer en lang og vid forskningstradition inden for by-sociologi i særdeleshed med bidrag fra både humangeografer og klassiske sociologer. I det følgende vil jeg udfolde og indsnævre specialets placering yderligere med et blik på allerede eksisterende bidrag inden for feltet – et afsnit, der primært er funderet i empiriske undersøgelser og forskningsartikler. Afsnittet skal således ikke tolkes som et forsøg på udtømmende at fremstille hele dette forskningsfelt, men skal betragtes som en kritisk udvælgelse af dele af relevant litteratur, som specialet placerer sig i mellem. Derudover har jeg i det følgende valgt at placere egne resultater fra ekspertinterviews med tre sønderjyske bosætningskoordinatorer for at rammesætte specialets lokal- og kommunal-organisatoriske problemstillinger. Bidrag, der tilsammen danner grundlag for specialets problemformulering, der efterfølgende præsenteres.

Mobilitet og midlertidighed kendetegner de højtuddannede

Ifølge en rapport fra SFI (2014), der undersøger højtuddannede og sociale udsatte gruppers flytninger fra bykommuner til land- og yderkommuner i perioden fra 2003 og 2013, er det særligt en udfordring at tiltrække og fastholde højtuddannede beboere, mens antallet af socialt udsatte beboere øges i yderområderne (Aner & Hansen 2014: 7). Den udfordring danner grundlag for specialets tilblivelse, og har vakt min interesse for at undersøge problemet nærmere. Resultaterne fra SFI-rapporten viser, at tendenser i flytninger fra byer til land- og yderområder er påvirket af konjunktursvingninger, da der tidligere har været en stigende tilflytning af højtuddannede til land- og yderkommuner fra bykommuner, mens der efter den økonomiske krise sker et fald i tilflytningen af personer fra denne gruppe (Ibid.: 9). Høj grad af mobilitet viser sig ifølge flere studier at korrelere positivt med mellemlang eller videregående uddannelsesbaggrund (Deding & Filges 2004; Andersen 2010). Ifølge Hans Skifter Andersen topper mobiliteten, når individer er i midten af 20'erne, da de største mobile skift ses blandt unge, når uddannelserne begynder og afsluttes. I den mellemliggende periode, mens studielivet står på, er de studerende således tilbøjelige til at have en lavere grad af stedtilknytning til de steder, de bosætter sig (Andersen 2010: 8-9). Det kan skyldes, at de er i en overgangsfase, hvilket Anja Jørgensen beskriver i artiklen "*The Sense of Belonging in New Urban Zones of Transition*" (2010). Jørgensen beskriver, at *zones of transition* er et område med høj mobilitet, hvilket præger de sociale bånd, sammenhængskraften og stedtilknytningen. Det skyldes, at aktører i *zones of transition* bosætter sig i en kortere periode for at omstille sig og derefter flytte væk igen. Det er med andre ord en overgang, hvorfor sociale bånd ikke tilvejebringes i lige så høj grad som boligområder, hvor bosætningen er kontinuerlig (Jørgensen 2010: 19). Det perspektiv er relevant at tage højde for i forhold til specialets højtuddannede børnefamiliers oplevelse af den hverdagspraksis og tilknytning til de steder, de har boet, forinden de flyttede til Sønderjylland, hvor de bevæger sig mod en mere etableret form for hverdagspraksis og livsfase. Mobilitet er i forskningssammenhænge et omdiskuteret begreb. Artiklen "*Mobile forms of Belonging*" (Fallov, Jørgensen & Knudsen 2013) udfordrer mobilitets- og belonging-begreberne ved at undersøge, hvordan mobilitet påvirker 'belonging' i hverdagslivet. Forskerne udvikler et perspektiv, der siger, at 'belonging' indeholder dimensioner af mobilitet, mennesker og sted og betinget af underliggende dimensioner af tid, ressourcer og strukturer af mening. Artiklen argumenterer også for, at 'belonging' ikke er i kontrast til mobilitet, men at en mobil hverdag nødvendiggør varierede former for 'belonging' til steder. Flere

studier viser, at jo længere tid man har bopæl på en bestemt lokalitet, jo større grad af 'belonging' er der til lokaliteten og området (Ibid.: 467). Artiklen konkluderer, at lokal 'belonging' må forstås som en vedvarende proces knyttet til lokalområdets historiske kontekst – lige så vel som individernes livsvej. Det forventes, at folk flytter fra en type af bopæl til en anden i forskellige livsfaser. Begivenheder som ægteskab og familieførøgelse ændrer ikke kun på perspektivet og værdierne for stedets bopæl, men også rytmerne og vilkårene for mobiliteten (Ibid.: 483). Mai Heide Ottosen nuancerer yderligere mobilitets- og stedtilknytningsbegrebet ved at anlægge et klasseperspektiv. Ifølge Ottosen er lokalområdet – set ud fra en familiesociologisk vinkel – ligesom husholdningen et domæne, hvor hverdagslivet, det familiære og hjemlige udfolder sig. I hendes artikel "A sense of One's place – residentale erfaringer i arbejder- og overklassen" (2009) reflekterer hun blandt andet over, hvad forskelligartede stedserfaringer indebærer for oplevelsen af det familiære (Ottosen 2009: 42). Ottosen konkluderer, at sammenkoblingen mellem det familiære og lokalområdet er stærkest for den indfødte overklasse, mens koblingen er svagest for den tilflyttede del af arbejderklassen. Derudover viser hendes analyse, at betingelserne for at forbinde det familiære til det sted man bor, har sammenhæng med den varighed, man har levet på stedet. På baggrund heraf konkluderer hun, at tilflyttere falder til, mens indfødte føler sig hjemme (Ibid.: 65).

Ifølge SFI-rapporten fra 2014 kan flyttemønstre og -motiver blandt de højtuddannede relateres til deres alder, familiesituation og erfaring på arbejdsmarkedet. De unge nyuddannede er meget mobile og flytter til land- og yderområderne for en periode for at kickstarte deres karriere, men der er en tendens til, at de ikke i lige så høj grad bliver boende som de øvrige højtuddannede. Børnefamilier flytter dels på grund af jobmuligheder. Dels fordi yderområdet giver dem mulighed for en større bolig, hus med have og tilbyder det, der for nogle af disse tilflyttere er et ideelt opvækstmiljø for deres børn; tæt på natur og i et lille, overskueligt lokalsamfund. Rapporten peger endvidere på, at der også er personer, der flytter tilbage til områder, de er vokset op i, og at disse tilflyttere ikke generelt ser sig selv som inkarnerede bymennesker, men i højere grad vil afprøve en tilværelse uden for byen (Aner & Hansen 2014: 10). En nylig rapport fra SBI (2017) om udviklingen i unges fraflytninger fra yderområder supplerer med resultatet om, at kun hver femte flytter tilbage til hjemstavnen efter endt studie, og at flere forlader yderområderne for at studere i de større byer. Den geografiske afstand til uddannelsesstederne viser sig som en afgørende faktor i forhold til, hvorvidt de unge

forlader og vender tilbage til hjemstavnen. Jo større afstand, jo mindre chance for tilbageflytning (Andersen 2017). En fjerde rapport om geografisk mobilitet i den danske arbejdsstyrke (2004) viser, at for personer med en mellemlang og specielt en lang videregående uddannelse er jobudbuddet koncentreret omkring de større byer, hvorfor det kan være nødvendigt for denne gruppe at søge job i et større geografisk område end personer med en erhvervsfaglig uddannelse (Deding & Filges 2004). Når et større jobudbud blandt de højtuddannede viser sig at være centreret omkring de større danske byer, er det interessant yderligere at dykke ned i, hvad der er tillokkende ved en tilværelse i et yderområde med færre jobmuligheder.

En anden interessant afhandling, som nærværende speciale forsøger at lægge sig i forlængelse af, er David Thore Gravesens Ph.d.-afhandling *Fra sted til sted. Om boligkvarterets betydning for unges uddannelsespositioneringer* (2012), som ud fra 24 livshistorie-interviews med unge mennesker belyser, hvordan denne livsperiode er knyttet an til sociale og territoriale forskelle, og hvordan sådanne forskelle får betydning for unges strategier i forhold til valg af uddannelse (Gravesen 2012: 1-10). Nærværende speciale placerer sig tidsmæssigt i livsperioden, der kommer efter Gravesens fokusering på ungdomslivet og overgangen til voksenlivet. Om end der er ligheder mellem det territoriale og sociale fokus, som Gravesen anlægger i sin undersøgelse. Teoretisk arbejder han blandt andet med begreber som *livschancer, territorialitet og ungdom*. Nærværende speciale opererer også med begrebet livschancer, men af hensyn til teoretisk og ressourcemæssig begrænsning fokuseres der ikke på det indlejrede klasseperspektiv, som Gravesen udfolder i sin afhandling. Han henter begrebet fra blandt andre Max Weber, der anskuer, at forskelle i livschancer er et spørgsmål om forskel i leveforhold – herunder sociale klasser, sociale statuslag og uddannelseskategorier (Ibid.: 46). Gravesen konkluderer i afhandlingen, at stedkategorien har været en frugtbar vinkel til at nuancere og forstå den klassiske uddannelsessociologis spørgsmål om uddannelsesvalg. Den territoriale indflydelse er således værd at kaste blikket mod i forhold til at forstå individers sociale erfaringer og videre handlinger igennem livet (Gravesen 2012).

Fastholdelse af tilflyttere gennem social tilknytning – et regionalt perspektiv

For at lave en yderligere indkredsning af problemfeltet vil jeg i det følgende zoome ind på et regionalt perspektiv, som afgrænser specialets undersøgelse til at vedrøre flytninger til Sønderjylland.

Førnævnte udfordringer om tiltrækning og fastholdelse af højtuddannede beboere i land- og yderområder viser sig ligeledes at være aktuelle problemstillinger i Region Syddanmark, som står bag en undersøgelse af om nogen af de mange veluddannede unge fra Sønderjylland, der nu bruger deres kompetencer og bidrager til vækst og udvikling andre steder i landet og ser Sønderjylland som et muligt sted for en fremtidig bopæl (Region Syddanmark 2016: 27). Hovedkonklusionen er, at børnefamilier er mest åbne for at flytte tilbage til Sønderjylland (Ibid.: 32), hvorfor det er interessant at undersøge, hvorfor netop den gruppe finder landsdelen attraktiv. Med en yderligere geografisk indkredsning behandler specialets undersøgelse flytteoplevelser fra de sønderjyske kommuner: Sønderborg, Aabenraa og Tønder. For at få en lokal kommunal-organisatorisk indgangsvinkel på specialets emnefelt har jeg interviewet bosætningskoordinatorerne fra de tre kommuner¹, hvor jeg blandt andet har spurgt ind til deres arbejdsopgaver omkring tiltrækning og fastholdelse af borgere i deres kommuner (se Bilag A for interviewguide). Tatjana Rode fra Sønderborg Kommune tilslutter sig SFI-rapportens resultater fra 2014, om at kommunen har haft en negativ befolkningsudvikling siden 2008, hvilket medførte Rodes stilling som bosætningskoordinator og opgaverne med at tiltrække og fastholde borgere. Rode fortæller, at kommunen primært arbejder på at tiltrække og fastholde unge internationale studerende² og børnefamilier, da befolkningen bliver ældre og ældre, og da byen huser mange velkvalificerede studerende, som har en tendens til at flytte fra byen, når de har afsluttet deres uddannelse. I 2016 havde Sønderborg Kommune dog en positiv befolkningsudvikling for første gang siden 2008, hvilket ifølge Rode blandt andet skyldes et stigende antal indvandrere, flere fødsler, og at antallet af fraflyttere var lavere. Rode gisner om, at det også kan have noget at gøre med, at NaturErhvervsstyrelsen flyttede til Augustenborg i 2016 (Rode: 1-25). Eva Aaen Damsleth Larsen og Pia Dyring-Lassen tilslutter sig, at deres arbejde primært består i at fastholde de borgere, der flytter til kommunerne (Larsen: 2; Dyring-Lassen: 2). De tre bosætningskoordinatorer er alle i kontakt med lokalområdets kultur- og fritidsliv og virksomheder for at etablere netværk, der kan hjælpe tilflyttere med at etablere sig i lokalmiljøet. De har blandt andet etableret en café, hvor tilflytterne jævnligt kan mødes for at skabe nye bekendtskaber og få viden om lokalområdets tilbud, og jævnligt arrangerer de virksomhedsbesøg for nyuddannede og tilflyttere. Rode fortæller, at det

¹ Inden specialet blev færdigskrevet stoppede Pia Dyring-Lassen i mellemtiden som bosætningskoordinator ved Tønder Kommune.

² Sønderborg huser Syddansk Universitet, som blandt andet fokuserer på erhvervsstudier, ingeniørområdet og samarbejde over grænser, hvorfor der er mange internationale studerende i byen (www.sdu.dk/sønderborg)

sværeste ligger i fastholdelsesarbejdet og siger således om sit arbejde: *"Det handler meget om at hjælpe dem med at få et socialt netværk og venner (...) uden om arbejdet"* (Rode: 5). Dyring-Lassen siger også, at: *"for at blive i området, er det rigtig vigtigt, at man får et socialt netværk, at man får et tilhørsforhold"* (Dyring-Lassen: 2). Kommunerne er således bevidste om, at fastholdelsen af borgere og tilflyttere kan hjælpes på vej gennem en social tilknytning til lokalområdet. Rode er også meget fokuseret på, at det er hele familien, der skal falde til i området, hvorfor hun henviser til en partnerlivskonsulent, der hjælper ledige ægtefæller i alle de sønderjyske kommuner med at finde job i lokalområdet (Rode: 6-7). Rode fortæller, at foreningen Work Live Stay³ forsøger at promovere hele Syddanmark for at vise den bredde af virksomheder, der også er i denne del af landet (Ibid.: 10), hvilket indikerer, at der bliver gjort en aktiv indsats på lokalt og regionalt niveau i forhold til at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft. I forhold til Sønderjyllands omdømme siger både Rode og Larsen, at deres kommuner er placeret ved "Porten til Europa" frem for at være en del af "Udkantsdanmark" (Rode: 13; Larsen: 3). Således omtaler de egnen positivt, og indikerer åbne muligheder og rammesætter området ud fra et europæisk perspektiv frem for nationalt. Bosætningskoordinatorerne tilslutter sig ikke mediernes diskurs, men orienterer sig i stedet mod, at de er placeret tæt på grænsen, og at de har mange globale virksomheder med mange internationale ansatte (Ibid.; Larsen: 3-4). De fremhæver alle de billige huspriser, naturen, det rige foreningsliv, gode job- og institutionsmuligheder og et internationalt mindset som trækplastre for tilflyttende børnefamilier i deres kommuner.

Bosætningskoordinatorerne vil gerne vide, hvordan familiernes oplevelse har været med at flytte til Sønderjylland. Ud fra interviewene med bosætningskoordinatorerne har jeg fundet frem til, at der er en reel problemstilling i forhold til tiltrækning og fastholdelse af denne gruppe af borgere i yder- og landkommunerne. Det er både for at fastholde både virksomheder og borgere. Dette speciale bidrager til viden omkring denne problemstilling i Sønderjylland.

³ Foreningen WLS (work-live-stay southern denmark) er stiftet af Region Syddanmark i samarbejde med private virksomheder og de syddanske kommuner og er en syddansk karriereportal, der har til formål at skabe én samlet indgang til karrieremuligheder og det gode liv i Syddanmark. Portalen samler de syddanske indsatser gennem højkvalificeret arbejdskraft (www.work-live-stay.dk)

Problemformulering og underspørgsmål

Med et afsæt i det indledende problemfelt vil jeg med specialet besvare følgende problemformulering:

Hvordan oplever højtuddannede børnefamilier at flytte fra en større uddannelsesby til en mindre by i Sønderjylland, og hvad er med til at styrke deres etablering og tilhørsforhold?

Underspørgsmål:

1. Hvordan spiller midlertidigheden en rolle i familiernes motiver for at flytte til Sønderjylland og for deres fremtidsplaner?
2. Hvorfor kan familierne identificere sig med de nye omgivelser i den sønderjyske by, eller hvorfor kan de ikke?
3. Hvilke sociale fællesskaber er vigtige i familiernes fortællinger? Og hvilken betydning tillægges de i forhold til deres tilhørsforhold til byen, de bor i?

De tre underspørgsmål relaterer sig til de tre temaer *midlertidighed*, *identifikation* og *sociale fællesskaber*, der har vist sig at være gennemgående temaer i informanternes fortællinger, og som er med til at underbygge specialets problemformulering.

Formålet med at få besvaret problemformuleringen kan desuden være at bidrage med en viden, som kan bruges i det kommunale og lokale arbejde i forhold til at fastholde og tiltrække højtuddannede børnefamilier som tilflyttere til Sønderjylland og dermed være med til at afhjælpe den førnævnte problemstilling. Besvarelserne kan ligeledes være givtige i et rekrutteringsperspektiv.

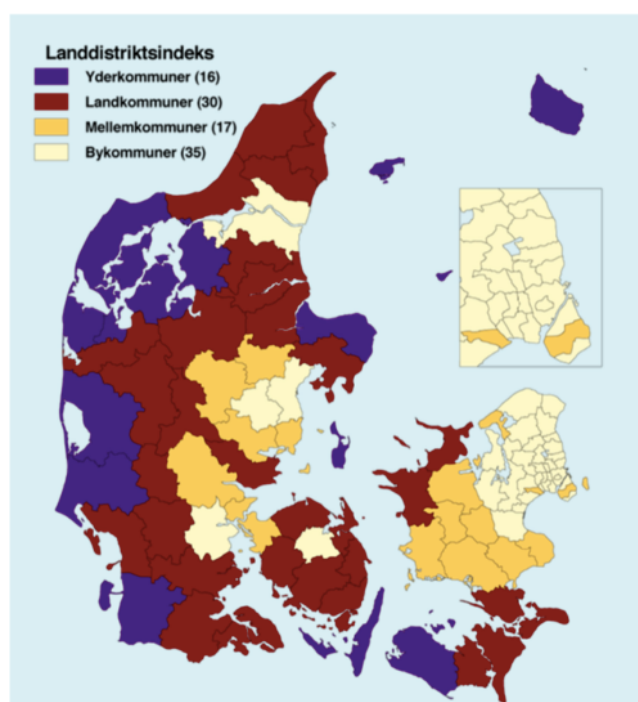
Kontekstualisering af de sønderjyske byer

Inden jeg går videre til specialets metodiske fremgangsmåde, følger en kort kontekstualisering af Sønderjylland og mere specifikt de tre sønderjyske byer som geografisk afgrænset område til indsamling af empiri. Således inddrages her relevant baggrundsinformation om Sønderborg, Aabenraa og Tønder for på den måde at præsentere byerne som kontekst for de højtuddannede børnefamiliers mulige tilknytningssteder. Informanternes fortællinger er indhentet fra deres

bosiddende byer på interviewtidspunktet, og udgør som førnævnt Sønderborg, Tønder og Aabenraa Kommune. Haderslev, som også er en af de sønderjyske kommuner, er ikke inkluderet i undersøgelsen, da det ikke var muligt at skaffe informanter fra området.

Kommunalreformen i 2007 står som en af de mest omfattende strukturelle ændringer inden for den offentlige sektor, som har medført en sammenlægning af kommuner, der blandt andet har betydet en øget fraflytning. I 2007 gennemførte den liberal-konservative Regering Kommunalreformen som inddelte 270 kommuner i 98 og 13 amter i fem regioner. Reformen er et resultat af en centralisering i den offentlige sektor med et mål om at reducere udgifter og forøge ekspertise og kvalitet. Kommunalreformens politiske konsekvenser tæller blandt andet: færre lokale repræsentanter i de nye større kommuner, hvilket øger distancen mellem lokale politikere og lokale borgere, økonomiske byrder, større afstand til offentlige service (hospitaller, domhuse osv.) (Winther & Svendsen 2012: 473-474).

Figur 1: Den geografiske fordeling af kommunetyper

Kilde: (Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Fødevareministeriet 2011: 32)

Efter Kommunalreformen defineres og afgrænses Danmarks nye kommunetyper ud fra de fire typer, som ses på Figur 1 ovenfor. Sønderborg og Aabenraa Kommune er landkommuner, mens Tønder

hører under kategorien yderkommune. Specialets empiriske grundlag fokuserer således på bevægelsen fra en af de danske bykommuner (Aarhus eller Københavnsområdet) til en land- eller yderkommune. Før 2007 udgjorde de fire kommuner Sønderjyllands Amt, hvor kommunerne nu er en del af Region Syddanmark. For at give et indblik i kommunernes nuværende befolkningstal ses nedenstående tabel, hvor Sønderborg Kommune er den med højeste befolkningstal.

Tabel 1: Folketal i de sønderjyske kommuner, 2018

Sønderjysk Kommune	Folketal 2018*
Sønderborg Kommune	74663
Aabenraa Kommune	59007
Haderslev Kommune	55949
Tønder Kommune	37719

Kilde: (Danmarks Statistik 2018)

*Folketal den 1. i 2. kvartal af 2018

Sønderjylland var tidligere Nord-Slesvig, og i kraft af at landsdelen var under tysk styre og dansk kultur blev undertrykt (Danmarkshistorien 2018), hersker der en stærk regional identitet, som blandt andet er bundet op på en fælles historie, dialekt, mad og traditioner. På grund af Sønderjyllands regionale identitet på tværs af kommunegrænser finder jeg det relevant ikke kun at fokusere på én bykommune, men at sprede undersøgelsen på tværs af de sønderjyske kommuner.

Kapitel 2: Metodevalg og fremgangsmåde

Videnskabsteoretisk udgangspunkt – livsverden, subjektfokus og fortolkning

Specialets undersøgelsesdesign er båret af et stærkt subjektfokus, da det er de enkelte familiers fortællinger om deres flytteoplevelser, der fører til svar på specialets problemformulering. Blandt andet på grund af dette stærke subjektfokus har jeg videnskabsteoretisk støttet mig til den fænomenologiske og hermeneutiske tradition inden for samfundsvidenskaberne. Jeg ønsker gennem specialet at opnå en forståelse for informanternes livsverden for at kunne tegne et billede af de højtuddannede børnefamiliers oplevelser med at flytte til Sønderjylland samt deres fremtidsudsigter i lokalområdet. Udgangspunktet for fænomenologien er, at alle mennesker ser verden ud fra deres perspektiv. Fokus i fænomenologiske analyser bliver således fænomenernes fremtrædelsesformer og betingelserne for at kunne erfare fænomenerne (Zahavi 2001: 177-183; Berg-Sørensen 2010: 160). Informanternes verden, som den fremtræder for dem hver især, bliver udfoldet og analyseret i specialets første analysedel. Der henvises til familiernes forestillinger, erfaringer og forventninger ud fra deres subjektive fortællinger. Frem-analyseringen af de højtuddannedes flytteoplevelser ses som subjektive og intersubjektive udlægninger af de enkelte familiers livsverden. Men også herefter vil jeg forsøge at overskride dette med henblik på at forstå mere generelle tendenser for oplevelsen af at flytte til Sønderjylland som højtuddannet børnefamilie.

Edmund Husserl, grundlægger af den moderne fænomenologi, har i sin filosofi fokus på forholdet mellem fænomen og subjekt - også kaldet *intentionalitet*. Subjektet har således rettet sin opmærksomhed mod en bestemt genstand og dermed uundgåeligt har særlige indstillinger, forestillinger, opfattelser eller værdier, som former, hvad det er, subjektet erfarer og erkender. Relationen mellem subjekt og fænomen er derfor afgørende for at forstå fænomenet (Zahavi 2001: 24-38; Berg-Sørensen 2010: 161). I nærværende speciale relaterer fænomenet sig til de højtuddannede børnefamiliers flytteoplevelse og deres lokale tilhørsforhold. For at skærpe koncentrationen om fænomenet og dets egentlige betydning i relation til subjektet forsøger jeg igennem specialet at sætte parentes om mine hverdagslige grundantagelser, som Husserl også definerer som *den naturlige indstilling*. På den måde giver jeg mulighed for at skabe nye erkendelser og erhverve ny viden og åbner ligeledes op for en kritik af mine naturlige indstillinger og

grundantagelser (Berg-Sørensen 2010: 161). På samme måde skaber jeg rum for, at informanterne kan skabe nye erkendelser og erhverve ny viden i kraft af den fænomenologiske tilgang til interviewene. Pointen med denne parentes om den naturlige indstilling er derfor at undersøge de grundlæggende betingelser for erfaring, erkendelse og meningsdannelse for på den baggrund at kunne se fænomenerne i verden med andre øjne end sædvanligt (Berg-Sørensen 2010: 161). Ved at støtte mig op ad fænomenologien bliver jeg bevidst om den livsverden, som både jeg og informanterne orienterer sig mod.

Jeg ønsker ikke kun at opnå forståelse for informanternes livsverden, men også at fortolke, hvordan de oplever flytning, etablering og tilhørsforhold som fænomener. Inden for hermeneutikken taler Hans-Georg Gadamer om, at vi mennesker altid møder de fænomener, vi søger at få mening ud af gennem fortolkning med, hvad han kalder forforståelse. Jeg går til dette speciales sociale og politiske fænomener med en forforståelse ud fra de erfaringer, jeg blandt andet har om højtuddannede, børnefamilier, Sønderjylland, flyttemotiver og medieskabte debatter omkring området. Det er her, den hermeneutiske cirkel bliver sat i spil ved, at jeg som undersøger udfordrer min erfaringshorisont ved at udvise åbenhed og selvkritisk refleksion i fortolkningsprocessen og ikke blot bekræfter de fordomme, jeg kunne have (Ibid.: 151-152). Med andre ord forsøger jeg løbende at revurdere min forforståelse ud fra den sammenhæng, som fænomenet indgår i og dermed udvider meningssammenhængen. Gennem hele arbejdsprocessen i specialet har jeg gjort brug af den hermeneutiske cirkel, hvor jeg forsøger at forstå de enkelte dele i lyset af helheden og omvendt. Et eksempel er teorien af Bauman og Beatley til de tre temaer *midlertidighed*, *identifikation* og *sociale relationer*, som alle relaterer sig til etableringen og tilhørsforholdet. Temaerne og teorien, der belyser dem, er opstået løbende og i et samspil med de narrative analyser af informanternes fortællinger. En vekselvirkning, der løbende udvider specialets genstandsfelt.

Fokus i den fortolkende tilgang er de subjektive og intersubjektive processer for dannelse af mening, holdninger og diskurser (Ibid.: 157), hvorfor jeg i specialets analysedel undersøger, hvilke meningssammenhænge de højtuddannede børnefamilier tillægger og tilskriver deres handlinger og praksisser før, inden og efter deres flytning til Sønderjylland. Meningsdannelse er et centralt fokuspunkt i hermeneutiske og fænomenologiske studier og udspiller sig i en konkret situation

kendetegnet ved sociale relationer, interaktion og dialog, og den er betinget af den hierarkiske kontekst for den konkrete situation (Ibid.: 147-148). De to studiers fællestræk er således bundet op på mening og meningsdannelsen, men sondringen mellem de to videnskaber ses ved, at hermeneutikken lægger vægt på fortolkning som social aktivitet og videnskabelig vej til erhvervelse af viden om sociale handlinger, hvorimod fænomenologien fokuserer på hvert enkelt menneskes erfaringer og betingelser for erkendelse af fænomener, som de optræder for mennesket (Berg-Sørensen 2010: 149).

På trods af de ontologiske og epistemologiske overvejelser, der ligger til grund for specialet, må jeg erkende, at jeg stadig ikke opnår et fyldestgørende billede af hele fænomenet omkring informanternes flytning til Sønderjylland. Men jeg opnår et mere nuanceret billede af problemformuleringen.

Specialets metoder og empiriske grundlag

Den metodiske tilgang til specialets empiriske grundlag er kvalitativ metode. Der er både foretaget semistrukturerede ekspertinterviews med fagpersoner i Sønderjyllands kommuner og biografisk narrative interviews med seks tilflyttede højtuddannede børnefamilier i Sønderjylland. Sidstnævnte informantgruppe danner det primære empiriske grundlag i specialet, da det er familiernes fortællinger, der er omdrejningspunktet for besvarelsen af problemformuleringen. Det kvalitative forskningsinterview forsøger at forstå verden ud fra subjekternes synspunkter, udfolde betydningen af deres oplevelser og afdække deres levede verden forud for videnskabelige forklaringer (Kvale & Brinkmann 2015: 19), hvorfor det er naturligt at tage udgangspunkt i denne kvalitative interviewform og dermed knytte sig til en fænomenologisk-hermeneutisk forståelsesform som nævnt i det ovenstående med et analyseobjekt som flytning fra by til landområde og individers og familiers forestillinger, erfaringer og handlinger. Specialets metoder og empiriske grundlag vil blive uddybet i det følgende.

Ekspertinterviewet og dets beskaffenhed

Som et springbræt til at forstå problemstillingen om de udfordringer, der kan være i at tiltrække og fastholde højtuddannede børnefamilier til land- og yderområderne i Danmark, fandt jeg det givtigt at

række ud til Sønderjyllands kommuner, herunder bosætningskoordinatorerne i hver kommune, som netop er dem, der står klar til at tage imod nye tilflyttere. Via bosætningskoordinatoren tilbyder kommunen på den måde en ekstra service i forhold til de praktiske foranstaltninger, der hører med til en flytning til en ny kommune. Som fx hjælp og vejledning til jobs, daginstitutioner, skoler, lægevalg, kulturtilbud osv. Bosætningskoordinatorerne i de fire sønderjyske kommuner (Sønderborg, Aabenraa, Haderslev og Tønder) arbejder til dagligt i Borgerservice eller kommunens Erhvervsråd og har derfor et stort kendskab til de opgaver i relation til bosætning, der skal løses i kommunen, hvorfor jeg fandt dem interessante og relevant at tale med i forhold til specialets problemstilling.

Jeg tog kontakt til bosætningskoordinatorerne via mail, hvor jeg præsenterede mit specialeemne og spurgte, om de ville medvirke i et interview. Jeg fik hurtigt svar fra Sønderborg, Aabenraa og Tønder Kommune om, at de gerne ville mødes. Haderslev hørte jeg ikke fra, og af hensyn til tid og ressourcer valgte jeg senere i specialeforløbet at tage Haderslev ud af min undersøgelse – både i forhold til interviews af bosætningskoordinatoren og børnefamilier fra kommunen. Yderligere baggrundsinformation om de tre bosætningskoordinatorer fra Sønderborg, Aabenraa og Tønder Kommune, som jeg har interviewet, er vedlagt som Bilag D.

Interviewdesign til ekspertinterviewet

Interviewguiden (Bilag A) er udarbejdet på baggrund af det semistrukturerede interview, sådan som blandt andre Steinar Kvale og Svend Brinkmann definerer det i bogen *Interview – det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (2015). De definerer denne slags interviews med eksperter som eliteinterviews. I den slags interviews understreger de bl.a. vigtigheden af som interviewer at være velinformeret om emnet og beherske fagsproget for på den måde at opnå en vis grad af symmetri i interviewrelationen (Kvale & Brinkmann 2015: 201-202), hvilket jeg forsøgte at leve op til via grundig research på kommunalt niveau. Formålet med disse semistrukturerede ekspertinterviews er som nævnt at få baggrundsinformation fra de institutioner, der professionelt arbejder med at tiltrække bestemte grupper til Sønderjylland – herunder højtuddannede børnefamilier – og at få svar på spørgsmål om, hvilke faktorer, der fremhæves i forsøget på at fastholde borgergruppen i Sønderjylland (interviewtematiseringens *hvorfor*). Ifølge Kvale og Brinkmann er det med andre ord en metode for erhvervelse af forhåndsviden om det emne, der skal undersøges og henviser til

interviewtematiseringens *hvad*. (Ibid.: 157-158). Grundet dette formål med at indhente gyldig, faktuel information fra en lokal organisation, der arbejder med specialets problemstilling, klassificerer det ligeledes interviewformen til ifølge Kvale og Brinkmann at være faktuelle interviews (Ibid.: 206-207). Interviewguiden er således baseret på faktuelle spørgsmål, der vedrører bosætningskoordinatorernes kommunale arbejde med at tiltrække og fastholde højtuddannede og børnefamilier som borgergruppe.

Evaluering af ekspertinterviewet

Inden interviews med bosætningskoordinatorerne forestillede jeg mig som nævnt, at de vil kunne give mig et indblik i det kommunalt-organisatoriske arbejde med at tiltrække og fastholde højtuddannede børnefamilier. Jeg var nysgerrig på, om de – ligesom rapporterne i Kapitel 1 – har et særligt fokus på denne borgergruppe. Som nævnt i problemfeltet fik jeg bekræftet, at der fra kommunalt ståsted er et behov for aktivt at udarbejde og gennemføre tiltag, der forsøger at fastholde borgere til deres kommuner, herunder børnefamilier og kvalificeret arbejdskraft. Via de semistrukturerede interviews med bosætningskoordinatorerne fik jeg på lokalt plan bekræftet problemstillingen, som danner grundlag for specialet. Herfra fik jeg en mere virkelighedsnær oplevelse af problemstillingens omfang, som jeg har arbejdet videre med i forhold til udarbejdelsen af interviewguiden til børnefamilierne, som jeg efterfølgende interviewede, og som danner det primære empiriske grundlag for specialet.

Det narrative interview

I specialet anvender jeg det narrative interview for at få en dybere indsigt i konteksten af informanternes oplevelser og valg omkring deres flytning til det sønderjyske. Ifølge psykolog Dorthe Kirkegaard Thomsen er livshistorien et glimrende udgangspunkt for at forstå, hvilken rolle stabilitet og forandring spiller for, hvem vi er (Thomsen 2013: 58), hvorfor jeg finder den livshistoriske tilgang anvendelig i specialets undersøgelse af en flytteoplevelse, der netop rummer forandringen og en søgen efter stabilitet. Thomsen uddyber endvidere, at livshistorien er stabil, fordi kerneepisoder, kapitler, temaer og selvbilleder kan være de samme over tid, men at den også er foranderlig, fordi refleksioner, vi gør os i nutiden, kan betyde noget for vores fortolkninger af fortiden og vores forventninger til fremtiden (Ibid.: 58-59). Ud fra den narrative tilgang betragtes fortællingerne som

holistiske, og selvom der er tale om fortællinger konstrueret ud fra minder, erfaringer, tanker og drømme, er tilgangen til fortællingerne, at de tages for pålydende i forhold til personens egen forståelse (Antoft & Thomsen 2005: 166-167). Det er grundlæggende menneskeligt, at vi forstår vores liv ved at strukturere indtryk i fortællinger. Vores identitet er således bundet op på vores selvfortælling og vores oplevede roller i andres og større fortællinger, og ifølge Jerome Bruner findes der ikke et selv uden vores evne til at konstruere fortællinger om os selv (Bo m.fl. 2016: 36-37).

Ifølge Marianne Horsdal adskiller det narrative interview sig fra kvantitative og kvalitative undersøgelser ved, at interviewpersonen ikke skal besvare spørgsmål, men komme med en fortælling:

Et livshistorisk interview er en fortælling, der strækker sig fra fortællerens tidligste erindringer eller fra begivenheder, vedkommende ikke selv husker, og op til nutiden, til selve fortælle tidspunktet. Hvilke begivenheder i livsforløbet, der fortælles og fremhæves, og hvilke der gås let hen over eller forties, er op til fortælleren. Fortælleren selekterer frit og kombinerer frit. Kronologien, den rækkefølge begivenheden fortælles i, er op til fortælleren. Og – hvad der måske er det vigtigste – det er fortællerens ansvar at kæde de enkelte begivenheder sammen, så de danner en fortælling, med andre ord at lave plottet i sin fortælling (Horsdal 1999: 105).

Med andre ord skal forskeren give subjekterne tilstrækkelig frihed og tid til at udvikle deres egne historier og følge op med spørgsmål, der kan belyse de centrale episoder og personer i deres fortællinger (Kvale & Brinkmann 2015: 186).

Narrativ refererer til det fortællende, altså den strukturerende, fremadskridende handling i mundtlig eller skriftlig fremstilling. Centralt for fortællinger er et meningsskabende *plot* eller fortællingens *storyline*, som skaber sammenhæng og mening i den fremadskridende handling. Inden for den narrative tilgang er plottet et centralt analysebegreb, som hjælper med at belyse fortællerens værdiorientering og menings- og identitetsdannelse. Plottet er koblet til en tidslighed i form af fortid, nutid og fremtid, som i fortællingerne virker meningsskabende (Bo m.fl. 2016: 14; Antoft & Thomsen 2005: 166). Ifølge Kvale og Brinkmann fokuserer narrative analyser på teksters mening og sproglige form, og de behandler de temporale og sociale strukturer og handlingerne i interviewhistorierne

(Kvale og Brinkmann 2015: 290). I den narrative analysedel i Kapitel 4 forsøger jeg at strukturere fortællingerne ud fra familiernes flyttemotiver, som danner ramme for det overordnede plot i fortællingerne. Derudover inddrager jeg de narrative begreber *livsplaner* og *livschancer*, hvor livsplaner forstås som de intentioner, drømme og forventninger, individet har for fremtiden, hvorimod livschancerne udgør de reelle muligheder, som byder sig (Bo m.fl. 2016: 21). De to begreber relaterer sig primært til informanternes flyttemotiver og er med til at udvide forståelsen af samme. Det har vist sig, at informanternes måde at forholde sig til de nye omgivelser i det sønderjyske på relaterer sig til, hvorvidt flytningen har været en del af deres livsplan eller om det er en livschance de har grebet bundet op på jobmuligheder eller andre vigtige livsændringer.

Den narrative metode hjælper til at skabe indblik i sammenhængen mellem børnefamiliernes bosætningsfortællinger på mikro-niveau og den videre sociale og kulturelle kontekst på makroniveau (Bo m.fl. 2016: 222). Den biografisk-narrative analyse vil være en tilgang til at analysere sammenhængen mellem identitetskonstruktioner og større samfundsmæssige transformationsprocesser. Sammenhængen mellem det individuelle og det samfundsmæssige understreges via begrebsparret *den lille* og *den store fortælling* (Ibid.: 259-260). I den forbindelse anvender jeg Jerome Bruners begreb *kanoniske narrativer*, da denne form for narrativer ses som normative forskrifter, der udtrykker den herskende diskursive og kulturelle konsensus om, hvordan livet bør leves i en specifik kontekst (Ibid.: 24). Med henvisning til indledningen i Kapitel 1 er specialets undersøgelsesfelt blandt andet inspireret af diskursive og politiske strukturer om de danske landdistrikter, hvorfor jeg finder Bruners begreb anvendeligt i den narrative analyse. Eksempelvis forholder nogle af mine informanter sig til, hvordan det er at forene karriereliv og familieliv, hvilket relaterer sig til udbredte diskurser om uddannelse og forældreskab. Via de kanoniske narrativer gives der en forståelse af, hvordan fortællingerne er tæt forbundet med den diskursive og kulturelle kontekst, der omgiver dem.

Narrativt interviewdesign

Den narrative interviewguide er vedlagt som Bilag B. Med hjælp fra interviewguiden ønsker jeg at få et indblik i familiernes livsverden og hverdagsliv og at tilvejebringe et billede af familiernes subjektive fortællinger over de motiver og tanker, de har gjort sig over at bo, hvor de bor. Jeg forsøger så vidt

muligt ikke at afbryde familiernes fortællinger, men interviewguiden hjælper mig med at opretholde den retning som specialet søger at undersøge. Informanterne er indledningsvis blevet introduceret til formålet med interviewet, mine tanker omkring specialet, lidt om mig selv, og derudover lagde jeg vægt på, at det er deres fortælling, der er i fokus, og at min rolle dermed er mere tilbageholdende. Grundlæggende for den narrative fortælling er som nævnt tidsperspektivet. Hver fortælling har en start, midte og slutning. Specialets narrative interviewdesign er udarbejdet ud fra et bestemt indgreb i fortællernes biografi. En tidslighed, der er situeret omkring fortællernes flytning til Sønderjylland. Interviewguiden er således både rettet mod 1) en fortid, der både i tid og rum er placeret før flytningen til Sønderjylland, 2) en nutid, der i tid og rum er placeret i udsigelsestidspunktet i Sønderjylland og 3) en fremtid, der kan være situeret i forskellige tider og rum af både drømmende og konkret karakter. Interviewguidens første spørgsmål er rettet mod fortiden, og selvom der implicit heri er indlejret en tidlig orientering, giver det mulighed for fortælleren selv at definere fortællingens start. Nogle rækker tilbage til barndommen, andre tager udgangspunkt i deres uddannelse og forrige bosted osv. Jeg har forsøgt at præsentere et spørgsmål, der skal afdækkes og følger derpå op på den interviewedes svar for at søge ny information om og nye vinkler på emnet. Den type af interviews har karakter af at være eksplorativ i tilgangen, da interviewet er åbent, og dets struktur i ringe grad er planlagt på forhånd (Kvale og Brinkmann 2015: 159). Ved den narrative metode kan børnefamilierne selv definere muligheder og udfordringer ved at være flyttet til det sønderjyske, frem for at jeg gør det fx via lukkede svarkategorier.

Ifølge Marianne Horsdal er det afgørende ved det narrative interview, at interviewet bliver foretaget et sted, hvor fortælleren føler sig tryk og godt tilpas (Horsdal 1999: 107), hvorfor de narrative interviews er foretaget i børnefamiliernes hjem i det sønderjyske for at få et mere hjemligt og nært perspektiv på familiernes fortællinger situeret i en fortid, nutid og fremtid.

Specialets primære informanter og dets beskaffenhed

Jeg har i alt interviewet seks højtuddannede børnefamilier bosiddende i de tre sønderjyske kommuner. Børnefamilierne dækker over de to voksne parter i familien. Med andre ord har jeg interviewet fem par og én kvindelig part. Sammenlagt 11 personer. Jeg valgte at indlede rekrutteringen via de sociale medier og derigennem via mit eget netværk på Facebook og LinkedIn

(se Bilag C for rekrutteringsopslag). Opslaget var indstillet til offentlig tilgængelighed. Der er således tale om en snowball sampling (Bryman 2012: 424), hvor mit eget netværk satte mig i forbindelse med deres netværk. Derudover delte jeg det også i relevante grupper på Facebook. Rekrutteringsmetoden kan kritiseres for, hvad Alan Bryman kalder en bekvemmelighedssampling (Ibid.: 418). I kraft af den svaghed forsøgte jeg derudover at rekruttere mere målrettet. For udover rekruttering via de sociale medier sendte jeg også rekrutteringsopslaget til de tre bosætningskoordinatorer fra Sønderborg, Aabenraa og Tønder Kommune, som jeg i forvejen havde etableret kontakt med, som delte opslaget i deres lokale netværk. Som en tredje rekrutteringsstrategi sendte jeg rekrutteringsopslaget til en række folke-, fri- og privatskoler i Sønderjylland, som delte det på deres forældre-intra. Udvælgelsen af de forskellige skoler i Sønderjylland beror på en geografisk bred, men tilfældig spredning. Jeg har forsøgt både at finde frem til skoler, der er placeret i de lidt større byer i kommunen og skoler, der er placeret i yderområderne til hovedbyerne. Udover en geografisk spredning i de fire kommuner har jeg også lagt vægt på en spredning i forhold til skoletyper, således jeg både fik delt opslaget på folkeskoler, friskoler og privatskoler. Ud af de seks højtuddannede børnefamilier, jeg interviewede, rekrutterede jeg én familie via skolerekrutteringen. De fem øvrige familier rekrutterede jeg gennem Facebook. Jeg er bevidst om denne metodiske svaghed, men jeg vurderer, at det er en acceptabel metode, da informanterne lever op til undersøgelsens målgruppe, og at det alle er familier, jeg ikke har kendskab til i forvejen. Jeg har haft for øje at dække den geografiske afgrænsning, som ligger implicit i specialet og har derfor interviewet to familier fra hver af de tre sønderjyske kommuner, som er illustreret på nedenstående figur. Jeg har vedlagt Bilag E for at give et overblik over informanternes oplysninger.

Figur 2: Fordeling af familierne i det sønderjyske⁴

Det fælles familienarrativ – begrundelse for valg af parinterviews

I valget omkring hvem i familien der skulle interviewes, overvejede jeg flere muligheder. Én mulighed var at interviewe enten manden eller kvinden i familien og dermed lade den ene parts fortælling være repræsentativ for den fælles familiefortælling, men med forbehold for den bias, det vil give analysen, at det kun er én udlægning af den fælles fortælling, der skildres. En anden mulighed var at interviewe både manden og kvinden, men hver for sig, for derefter at kunne sammenfatte de forskellige historier om familien. På den måde vil man undgå afbrydelser i den enkeltes handlingsgrundlag og dermed bevare den enkeltes kronologi og meningsstruktur. En tredje mulighed var at interviewe parret samlet og dermed få den fortælling, de er i konsensus om (Simonsen 1993: 182), hvilket er den mulighed, jeg har valgt for specialets narrative undersøgelsesdesign. Med mulighed nummer to ville jeg kunne komme mere i dybden med informanternes handlingsgrundlag, men da det er den fælles

⁴ Hver familie er angivet ud fra parrets initialer. Fx AS = Adam og Signe.

familiefortælling, jeg er mest interesseret i, har jeg valgt denne interviewform. Grunden er, at flytningen er et vendepunkt i parrets fælles liv, som de har været nødsaget til at forholde sig til i fællesskab. Jeg formoder derfor, at de i forvejen har drøftet fordele og ulemper ved flytningen, og derfor eksisterer der i forvejen en konsensus om deres fælles fortælling. Eventuelle uenigheder, diskussioner, indbyrdes relationer og spændinger, der kan dukke op i en sådan interviewform, vil jeg betragte som interessante bidrag til en analyse af familiens flytteoplevelse. Ifølge Kirsten Simonsen vil det at interviewe par sammen i realiteten sige at have tre respondenter – manden, kvinden og parret (Ibid.). Dette har været en af specialets største udfordringer, da hvert enkelt interview har rummet en stor og kompleks mængde empirisk materiale. Det flerdimensionelle overblik har været vanskeligt at bevare i analysen, hvorfor der ofte vil være en overrepræsentation af den ene parts fortælling i den narrative analyse. Parrets forskelligheder er vanskelig at give tilstrækkelig rum til i min søgen efter deres fælles fortælling. Jeg må vurdere, at den fælles fortælling ikke entydigt kan fremstilles i analysen. Parrets fælles fortælling rummer flere fortællinger, hvorfor der ikke er tale om én lang og sammenhængende biografisk fortælling, men brudstykker af to individers livshistorier, der i glimt bliver forenet.

Evaluering af de narrative interviews

Som forventet har det biografisk-narrative interviewdesign fungeret forskelligt under de seks forskellige interviewforløb. Min introduktion (se interviewguiden Bilag B) til hvert interview har særligt fungeret godt i forhold til at gøre de interviewede opmærksomme på og lade dem acceptere den tavshed, der til tider er dukket op undervejs. I tid varer interviewene alt fra 45 minutter til to timer. Udgangspunktet var som nævnt også, at det var parret i familien, der skulle interviewes samlet og ikke kun den ene eller anden part. Men ud af de seks interviews er der ét enkelt, hvor det kun var muligt at interviewe kvinden, da hendes mand var forhindret på grund af arbejde. Tilfældet med Signes enkeltstående fortælling gav anledning til en klarere eftertænkning på interviewformerne (parinterview og enkeltmandsinterview). I Signes fortælling er det hendes udlægning af hendes mands livshistorie, oplevelser og tanker, der danner grundlag for deres fælles fortælling, hvorfor hendes fortælling ikke kan defineres som en fællesfortælling med hendes, hendes mands og deres fælles fortælling. Hos Signe var der ingen til at bryde ind og "forstyrre" hendes narrativ, hvorfor jeg her fik en dybere indsigt i hendes biografi. Valget om at udføre biografisk-narrative interviews med

par har fungeret godt i forhold til at få den fælles flytteoplevelse i spil, men de individuelle erfaringer, opfattelser og oplevelser har fyldt mere end først antaget. I interviewene er der en tendens til, at den ene informant introducerer sin egen individuelle fortælling, hvorefter den anden informants fortælling bliver flettet ind som en sekundær fortælling, hvilket har medført en overvægt af den ene informants fortælling i den fælles fortælling.

De interviewedes talestrømme har været meget varierende, og deres behov for at inddrage mig i interviewet ligeså. Når informanterne er gået i dialog med mig, er jeg hoppet med på præmissen, og i nogle interviews har jeg også suppleret med information om min egen personlige fortælling i forhold til opvækststed, holdninger og kendskab til området, hvorfor den biografisk-narrative interviewform i disse tilfælde ikke har været mulig at opretholde. Som interviewer har jeg måtte erfare, at det kan være svært at give fortællerne det rum, som det narrative interview kræver, og at det har været svært for interviewpersonerne at indtage det rum. Det har virket naturligt at indgå i samtale og dialog og ikke være i monolog, hvilket er kommet til udtryk under interviewene. Jeg har været med til at gøre det mindre kunstigt ved at gå i dialog. Jeg har stillet uddybende spørgsmål undervejs og vist min interesse i fortællernes fortællinger ved at supplere med lignende erfaringer eller kommentarer til et givent emne. Jeg må vurdere, at jeg i nogle tilfælde har indikeret bestemte svar i deres fortællinger, der har matchet min egen forforståelse for emnefeltet, hvorfor jeg lejlighedsvis har brudt med den narrative tilgang og mit fænomenologiske og hermeneutiske ståsted. De afbrydelser, jeg som interviewer har udsat fortællingerne for, har medført en let styrende selektion og sammenkædning af episoder og dermed et brud med fortællernes egen skabelse af konfiguration i fortællingen (Horsdal 1999: 108). Der kan i udgangspunktet være tale om, at de to fortællere afbryder hinandens konfiguration i de individuelle fortællinger, men da fokus er rettet mod den fælles familiefortælling anskues denne som en hel fortælling og afbrydelserne er en del af præmissen.

I forhold til at trække citater fra interviewene ind i analysen har det været en udfordring at få indholdsrige udsagn med, uden at det kommer til at fylde for meget. På grund af den dialogbårne samtale parrene imellem er der i citaterne mange brud i de individuelle fortællinger, hvilket medfører meget lange, usammenhængende citater, som ikke er hensigtsmæssige at tage med i analysen på

grund af pladmangel og et afbrudt flow i læseoplevelsen, hvorfor jeg i analysen inddrager korte citater og en overvægt af parafrase frem for citater.

Det har vist sig, at analysen af Signes interview har været lettere at operationalisere og tolke på end de øvrige fællesfortællinger, da sammenhængen var mere tydelig, og at der ikke skulle tages hensyn til to forskellige narrativer. Fremstillingen af hendes fortælling i Kapitel 4 var derfor også lettere at konstruere.

Medtænkt i designet lå, at interviewene skulle foregå hos informanterne i deres hjemlige rammer, hvilket også blev opfyldt i samtlige interviews. Det var med til at trække familiernes personlige fortællinger i forgrunden og skabe et mere trygt rum for deres personlige fortællinger. Da informanterne er børnefamilier var børnene ofte til stede under interviewet, men ikke som aktive deltagere, hvorfor de heller ikke tæller med som en del af interviewets informanter.

Overordnet i de narrative interviews har der hersket en åbenhed, og familiernes mod på delbarhed har været overraskende og positiv. Den narrative interviewform kan have terapeutisk karakter, hvilket jeg oplevede på flere måder. Blandt andet åbnede flere af informanterne op om sygdomsforløb hos dem selv eller deres familiemedlemmer. Kræftforløb og psykiske problemer blev udfoldet sideløbende med flyttefortællingen, hvilket er eksempler på, hvor rummelige livshistoriske interviews er, og hvor stort et materiale det er at sortere i i forhold til det emne, der egentlig undersøges. Graden af tillid til mig som interviewer var stor. Derudover oplevede jeg, at to af de mandlige fortællere eksplicit udtrykte den terapeutiske karakter, som interviewet afstedkom slutteligt i deres interviews (Bilag 7 og 9). For dem var det en givende oplevelse at få mulighed for at afsætte tid og rum til at gennemleve og genfortælle deres oplevelser og tanker om flytningen som det vendepunkt i deres livshistorie, som det har været.

Transskribering og informanternes anonymitet

Alle interviews findes som bilag på vedlagte USB – både som lydfil og transskribering. Samtlige interviews er blevet transskriberet så ordret som muligt, men der er forskel på detaljeorienteringen mellem transskriberingerne af bosætningskoordinatorerne og børnefamilierne. I transskriberingen af

de semistrukturerede ekspertinterviews har jeg valgt at lave en grov-transskribering, hvor jeg i overvejende grad udelader tilkendegivende og bekræftende ord og udsagn som "Ja", "Okay", "Nej", "Mmm" osv., da det i disse interviews udelukkende er eksperternes fakta-orienterede svar, jeg er interesseret i og ikke selve samtals flow eller dynamikker. I transskriberingen af de narrative interviews med børnefamilierne har jeg udover de ordrette samtaler angivet latter, talepauser, baggrundssnak fra deres børn, og hvis en af informanterne har forladt interviewet af hensyn til børnepasning. I analysen vil citater dog blive præsenteret i en redigeret form, såfremt der ellers ville have været sproglige talefejl og meningsforstyrrende ord. Da interviewene med børnefamilierne er parinterviews, tager citaterne ikke form af lange citater med blot en fortæller, men er struktureret i mere afbrudte bidder, hvor ægtefællen supplerer, hvilket giver lange transskriberingsbidder med korte sætninger, hvorfor jeg i analysen i sjælden grad inddrager lange citater. De primære informanter – børnefamilierne – fremstår anonyme, da deres identitet ikke er væsentlig for undersøgelsen af problemformuleringen, hvorfor deres navne vil være ændret. Derudover har nogle af informanterne ønsket, at anonymiteten også dækker over deres nuværende eller tidligere arbejdsplads, bynavnet på hvor de bor eller kommer fra og lignende af frygt for at kunne blive identificeret i lokalområdet i forhold til eventuelle kritiske kommentarer om lokalområdet. En sådan anonymisering vurderes at kunne bidrage til, at informanterne åbner op og taler mere frit, end hvis de kunne identificeres.

Reliabilitet og validitet

Ifølge Pierre Bourdieu er det problematisk ud fra en videnskabelig synsvinkel, at hermeneutiske plot eller selvfortolkninger af, hvordan livet har gestaltet sig og hvorfor, hverken er reliable eller valide. Det, der har værdi, er den viden eller information, vi får via den autobiografiske fortællers fænomenologiske fortællinger. Således er det forskerens opgave at generere og identificere reliable fænomenologiske fortællinger og ud fra det konstruere valide plot, men samtidig være kritisk og skeptisk over for den selvbiografiske fortællers plot (Bo m.fl. 2016: 162). Det forsøger jeg at efterleve ud fra mit videnskabsteoretiske og metodiske udgangspunkt. På baggrund af den indflydelse, jeg som lytter har i interviewsituationen, kan jeg ikke modvirke en vilkårlig subjektivitet. Der kan således ikke opnås en intrasubjektiv eller intersubjektiv pålidelighed ved at gentage de narrative interviews. En reproduktion af specialets resultater må derfor bero på en synliggørelse af måden, den primære data

bliver behandlet på. Det forsøger jeg via de transskriberede tekster, der er tilgængelige for andre og tolkningen heraf.

Kapitel 3: Analysetilgang og teoretisk ramme

Analysetilgang

I første del af specialets analyse præsenterer og analyserer jeg enkeltvist de seks fortællinger ud fra narrative analyser for på den måde at fremstille fortællingerne så vidt muligt ud fra fortællernes oplevede livsverden. Gennem den narrative analyse forsøger jeg at skrive fortællernes meningsstrukturer frem ved at inddrage fortællingernes plot og de livsplaner og livschancer, de udfolder som værende vendepunkter i deres fortællinger. På den måde finder jeg frem til, hvilke motiver flytningerne til Sønderjylland baserer sig på, og hvilke fremtidsudsigter deres fortællinger bærer præg af. Teorien, der knytter sig til den narrative analyse, er beskrevet i Kapitel 2.

I anden del af specialets analyse har jeg med udgangspunkt i de narrative analyser identificeret en række centrale temaer, som er gennemgående for de seks fortællinger. Temaerne er som nævnt *midlertidighed*, *identifikation* og *sociale fællesskaber*. De tre temaer er alle centrale i forhold til at belyse, hvad der er med til at styrke etableringen og tilhørsforholdet til Sønderjylland hos de højtuddannede børnefamilier. Ud fra teoretiske fortolkningsredskaber hentet fra sociologen Zygmunt Bauman og arkitekt og forsker Timothy Beatley, der knytter sig til de tre temaer, forsøger jeg at give et mere helhedsorienteret svar på specialets problemformulering. Det andet skridt i analysen vil således tage form af et mere fortolkende og forklarende perspektiv, og de enkelte livshistorier træder mere i baggrunden. Jeg har valgt at strukturere analysen af de tre temaer ud fra de to afsnit '*Midlertidighed*' og '*Sociale fællesskaber*' i kapitel 5, hvor temaet om *identifikation* vil være indlejret i de to afsnit, da midlertidighed og sociale fællesskab har vist sig at være hovedtemaerne og dermed vejer tungest i analysen. Den teoretiske ramme for anden analysedel vil blive udfoldet i det følgende.

Analysens teoretiske ramme

Inden for både klassisk og moderne sociologisk teori findes der mange forskellige fortællinger om, hvordan relationen mellem rummet og det sociale er blevet påvirket af det moderne samfund. Emile Durkheim, Ferdinand Tönnies og George Simmel er nogle af de klassiske sociologer, der har begrebsliggjort denne adskillelse af det sociale rum og det geografiske. Anthony Giddens, Saskia

Sassen, Manuel Castells, Richard Sennett, Zygmunt Bauman og Amitai Etzioni bidrager som nutidige teoretikere til endnu flere teoretiske perspektiver på adskillelsen. Menneskers tilknytning til én specifik lokalitet betragtes nærmest som et fortidslevn, mens mennesket i den moderne og civiliserede verden per definition er et geografisk løsrevet individ (Jørgensen 2008: 10). Det er således et bredt forskningsfelt, specialet placerer sig i. Jeg har valgt, at de teoretiske fortolkningsredskaber, der organiserer specialets teoretiske analysedel, til dels indeholder Baumans blik på midlertidighed og fællesskab. Bauman indtager et kritisk-pessimistisk teoretisk perspektiv (Ibid.: 12). Dels inddrager jeg Beatleys blik på begreberne *place attachment* og *community rootedness*. Begreber og teorier jeg vil uddybe i det følgende.

Baumans blik på midlertidighed og fællesskab

Der er som nævnt i indledningen og problemfeltet en udbredt opfattelse af, at højtuddannedes høje grad af mobilitet har indvirkning på deres tilknytning til steder. I relation hertil finder jeg det relevant at inddrage Baumans blik på vores tid, som han kalder 'den flydende modernitet', hvor intet ligger fast, og alt kan se anderledes ud i morgen. Bauman forholder sig til og kritiserer en verden med færre og færre stabile holdepunkter (Bauman 2006). En flytning fra A til B, som er tilfældet hos specialets informanter, må ud fra en Bauman'sk optik være et opbrud med noget stabilt og være i tråd med en flydende tilværelse, hvorfor jeg finder hans sociologiske vinkel på samtiden interessant at inddrage i specialets flytningsperspektiv. Specialets mikro-sociologiske fokus på familiernes individuelle livshistorier i Kapitel 4 udvides således med et makro-sociologisk blik i Kapitel 5. Ifølge Bauman er fleksibilitet, mobilitet, udlicitering og netværkspleje moderne, hvorimod stabilitet, fast arbejde og tryghed i ansættelsen er gammeldags. Der er tale om forskydninger i opfattelsen af frihed, arbejdsliv og fællesskab, hvilket tydeliggøres via børnefamiliernes oplevelse af at flytte til Sønderjylland, som udfordrer de forholder sig til i forhold til at få hverdagslivet til at gå op og samtidig føle tilknytning til deres lokalområde via fællesskab. I modernitetens tidsalder har fællesskaber en tendens til at være flygtige og midlertidige, hvilket udfordrer de højtuddannede børnefamilier til både at tage hensyn til det fleksible arbejdsliv og det stabile børneliv. To modstridende vilkår, der skal gå op i en højere enhed. Som Bauman formulerer det, har: "*det 'kortsigtede' erstattet det 'langsigtede' og gjort øjeblikkeligheden til sit endegyldige ideal*" (Ibid.: 163). Den flydende modernitet ophøjer tiden til at være uendelig rummelig, men devaluerer også tidens varighed. Moderniteten er således ifølge

Bauman kendetegnet ved, at relationen mellem tid og rum er blevet processuel, omskiftelig og dynamisk og ikke forudbestemt og fast (Ibid.: 147). Med Baumans kritiske blik er alt under opløsning – både relationer, identiteter, fællesskaber og steder og alt er gennemindividualiseret. Det er netop i storbyen, at den flydende modernitets træk lever i bedste velgående og forstærkes. Med en henvisning til sociologen Richard Sennett er storbyen ifølge Bauman et sted, hvor fremmede vil møde fremmede, hvorfor et møde mellem fremmede er en begivenhed uden en fortid og som regel også en begivenhed uden en fremtid, en historie, der med garanti ikke har nogen fortsættelse (Bauman 2006: 124-125). Et vedvarende fællesskab er dermed ikke muligt, og opløsningen sker på baggrund af den midlertidige tilstand, som det moderne menneske er underlagt.

Ifølge Bauman tvinges masserne til at være knyttet til geografiske steder i kraft af deres immobile natur. Den såkaldt globale elite og de veluddannede derimod løfter sig ud over tilhørsforhold og hører til i verden og ikke til fixerede geografiske steder. Bauman taler om, at fællesskaber, der er forankret et geografisk sted, hæmmer eliten i deres bevægelsesfrihed. Eliten skilles på den måde fra det stedbundne. Alle mennesker i den postmoderne tidsalder er dog fanget i dilemmaet mellem frihed og sikkerhed. Dilemmaet opstår i menneskets tilbøjelige søgen efter sikkerhed og lokale fællesskaber, men sådanne fællesskaber synes hurtigt at forsvinde, da de betyder et tab af personlig frihed (Jørgensen 2008). Udover at midlertidigheden og det flygtige påvirker individers forhold til det geografiske, fysiske sted, udfordrer det således fællesskabet på lokale steder. Om det siger Bauman endvidere:

‘Fællesskab’ er i vore dage den sidste rest af fortidens utopiske visioner om det gode samfund; det står for det, der måtte være tilbage af drømmene om et bedre liv delt med bedre naboer, der alle sammen følger et bedre regelsæt for sameksistens – for den universelle harmonis utopia presset sammen i det umiddelbare nabolags mere realistiske ramme (Bauman 2006: 121).

Fællesskab i den flydende modernitet er for Bauman lig med utopi. De moderne vilkår giver ikke plads til fællesskabet i traditionel forstand. *“Det ideelle fællesskab er et komplet verdenskort, et fuldendt univers, der kan levere alt, hvad man måtte behøve for at føre et meningsfuldt og berigende liv.”* (Ibid.: 221), forklarer Bauman endvidere.

Baumans blik på det modsætningsfyldte forhold mellem fællesskab og frihed, som postmoderne individer på en og samme tid søger, er aktuelt i specialets sammenhæng. Ifølge Bauman kan denne søgen eller drøm efter at forene de to forhold aldrig gå i opfyldelse. Baumans teoretiske perspektiv på, at det moderne samfunds sociale rum er adskilt af det geografiske, er således kritisk-pessimistisk, hvilket er en tilgang, der også ses hos blandt andre Manuel Castells, Saskia Sassen og Richard Sennett (Jørgensen 2008: 12). Bauman anvender jeg i forhold til at fortolke på den midlertidighed, som informanterne særligt italesætter i studiebyen. Det er en usikker periode i deres liv – en biografisk betinget situation. Når familie- og børnelivet sætter ind, søges det stabile og trygge. Karrieremæssigt og økonomisk er der i den moderne verden nogle spilleregler og strukturer, som Baumans teori nuancerer. Jeg anvender også hans blik på sikkerhed over for frihed i forhold til de sociale og lokale fællesskaber, som specialets informanter beskriver som betydningsfulde for deres etablering og tilhørsforhold.

Grænserne for det lokale er med Baumans ord blevet mere flydende, og globaliseringen har i hans optik haft en negativ betydning for stedernes relevans. Beatley påpeger i modsætning hertil, at globaliseringen kan være med til, at stedet og det lokale får større betydning for individet, da nogle handlinger stadig kræver, at individet befinder sig på bestemte steder (Beatley 2004). Beatley anlægger en mere optimistisk tilgang til globaliseringens konsekvenser for det geografiske sted og fællesskaber, hvorfor jeg finder det interessante at anvende de to teoretikeres forskelligartede perspektiver i den videre analyse. En kritisk-pessimistisk tilgang via Bauman og en mere optimistisk tilgang via Beatley.

Beatleys pointer om meningsfulde steder og følelsen af at høre til et sted

Ligesom Bauman er Beatley optaget af globaliseringens kræfter og dens påvirkning af steder og sociale former. At vi behøver partikulære og unikke steder for at leve et meningsfuldt liv er en central pointe hos Beatley (Beatley 2004: 3). Meningsfulde steder er med til at skabe ligevægt til globaliseringens tendens til at alting bliver strømlinet:

We need places that provide healthy living environments and also nourish the soul-distinctive places worthy of our loyalty and commitment, places where we feel at home, places that inspire

and uplift and stimulate us and that provide social and environmental sustenance (Beatley 2004: 2-3).

Ifølge Beatley er stedtilknytning og følelser af tilhørighed og hjemlighed fundamentale for et meningsfuldt liv. Stedtilknytningen er ifølge Beatley relateret til de sociale relationer såvel som fysiske forholds betydning for tilknytningen til et sted. Stedtilknytningen og følelsen af at høre til et sted er vigtigt for individet, da det giver individet forståelse for historien og fornemmelse for naturen. Når stedet først er gjort meningsfuldt for individet, kan individet knytte sig hertil.

Udover at hente inspiration fra Baumans blik på frihed og sikkerhed, fællesskab og det flydende, vil jeg operere med tre rumlige komponenter, som Beatley arbejder med i sin bog *Native to Nowhere* (2004). Det gælder: 1) *Sense of place*, 2) *place attachment* og 3) *community rootedness*. Beatleys ærinde med bogen er blandt andet at udfolde og diskutere måder, hvorpå man kan styrke de tre komponenter, hvorfor jeg finder ham interessant at inddrage i forhold til specialets problemformulering. Inden for stedsociologien findes en række definitioner af de spatiale begreber *space* og *place* (Ottosen 2009: 44-45), som relaterer sig til rumlighedens sociale aspekter. Men frem for at behandle *space* og *place* som diktome størrelser kan det i analytisk øjemed ifølge Ottosen være mere frugtbart at anskue de to begreber som indbyrdes relaterede, hvorfor *sense of place* er relevant at inddrage. Beatleys definition af *sense of place* er blandt andre inspireret af sociologen David Hummon og involverer både et subjektivt og objektivi perspektiv:

Objectively, there are many place qualities, such as landscapes, buildings, and community features; subjectively, we judge and assess the meaning and personal values of these objective qualities (Beatley 2004: 29)

Det er i særdeleshed den subjektive oplevelse jeg er interesseret i og vil anvende i den teoretiske analyse. Med andre ord refererer *sense of place* til den subjektive oplevelse af stedtilknytning og personlige fornemmelse af at høre til et samfund, et landskab eller en moralsk orden – enten bevidst eller gennem den hverdagslige praksis (Ottosen 2008: 45). Måder hvorpå man kan styrke "one's sense of place", inkluderer ifølge Beatley:

Public art projects, distinctive pedestrian environments, landscapes using native species, parks and gardens, and gateway projects that strengthen a sense of entering a new and different place, among many others. (Beatley 2004: 29-30)

De to øvrige komponenter vil jeg i overvejende grad fokusere på i specialets anden analysedel. *Place attachment* kan oversættes til dansk som stedtilknytning eller tilhørsforhold. Beatley beskriver *place attachment* som "positive emotional bond" og "the emotional linkage of an individual to a particular environment". Beskrivelser, han henter fra Mesch and Manor (1998), som således definerer stedtilknytning ud fra de emotionelle og følelsesmæssige bånd som individer kan have til specifikke steder (Beatley 2004: 29-30). En anden måde Beatley beskriver stedtilknytning på, er ud fra ordet *community rootedness*, som siger noget om, i hvilken grad individer føler sig som en del af det sted eller lokalsamfund, hvor de bor:

Are they in a familiar place, one that feels comfortable and nurturing, one where they feel like "insiders"? Place attachment and commitment and place rootedness are important in part because they can serve to shape personal choices and behavior. It is hoped that residents with greater levels of attachments and rootedness are more willing to take the many actions essential to conserving and improving places. Few individuals will care about sustaining places if they have no attachment or rootedness. (Beatley 2004: 30)

De to dimensioner af stedtilknytning er ifølge Beatley vigtige i forhold til individers valg af bosted og deres villighed til at bevare og forbedre det pågældende sted. Hvis individer ikke er knyttet eller *rooted* til stedet, er de sjældent engageret i det. Således er både fysiske, sociale og emotionelle kvaliteter vigtige faktorer i individets stedtilknytning.

Kapitel 4: Analysedel I: Narrative analyser

Før jeg inddrager Bauman og Beatleys blik på specialets empiri, vil jeg i det følgende udfolde de højtuddannede pars fortællinger én for én ud fra den narrative analyse, som beskrevet i Kapitel 2 og 3.

Thomas og Lenas fortælling

Thomas og Lena er på interviewtidspunktet 39 og 35 år, og de har en søn på seks år og en datter på fire år. Familien bor i en lejlighed i byen Nordborg på Nordals i Sønderjylland, som de flyttede til fra Aarhus. Thomas er opvokset i Aarhus, hvor hans mor stadig bor, og han har boet i byen det meste af sit liv. Lena er oprindeligt fra Fredericia, men har boet i Aalborg under studiet, hvorefter hun flyttede til Aarhus for at bosætte sig med Thomas. Interviewet foregår hjemme i familiens lejlighed søndag eftermiddag d. 26.03.17 og varer en time og 18 minutter.

Drømmejobbet som geografisk vejviser og vejen til sikkerhed og stabilitet

Efter kort at have fortalt lidt om sig selv springer Lena direkte til familiens flyttemotiv: *"Jamen, hele grunden til, at vi flyttede herved, det startede sådan set med, at jeg så et opslag i en rollespilsgruppe på Facebook"* (Thomas & Lena: 1). Jobopslaget som matchede Thomas' faglige interesser, bliver anledning til et scenskift i familiens liv. *"Det tændte jo rigtig mange lygter i, hvad jeg vidste, Thomas gerne ville lave"* (Ibid.). Udover at Lena bliver initiativtager til at forfølge Thomas' faglige drømme og dermed få opfyldt hans ønske om en meningsfuld jobidentitet, giver jobopslaget anledning for Lena til at bevæge sig ud ad en meget usikker og angstfuld periode i hendes og dermed familiens liv. På tidspunktet, hvor Lena ser jobopslaget, er Thomas ekstern lektor på Aalborg Universitet, og de boede i Risskov ved Aarhus: *"Jeg var arbejdsløs, og det var total limbotilstand for os. For hvad skal vi gøre? Blive i Risskov eller flytte til Aalborg, hvor de var sådan lidt wishy-washy omkring at tilbyde dig (red. Thomas) nok timer?"* (Ibid.: 2) Lena beskriver yderligere perioden som "et vakuum" (Ibid.). En formulering, der sammen med "limbotilstand" er med til at betone deres midlertidige livsfase som henholdsvis arbejdsløs og løst ansat og som tom og uden indhold og mening. Jobopslaget bliver derfor meningsskabende i en ellers meningsløs tidsperiode for Lena. Med jobopslaget ser Lena en mulighed for noget stabilt arbejde for Thomas, hvilket dermed også bliver meningsdannende og stabilt i deres fælles liv med børnene. Ud fra Lenas fortællerperspektiv er det ikke geografien, der

tillægges mening i deres valg om bosted, men det faglige indhold og en opfyldelse af Thomas' interesser. Ifølge Lena har parrets plan hele tiden været, at hvis en af dem fik drømmejobbet, ville de flytte efter det. Heri er der også indlejret et behov for sikkerhed:

Når man har prøvet at være arbejdsløs i mere end et par dage, får man også bare den holdning, at man kan ikke være kræsen og man må ikke binde sig til noget som helst, for tæppet er altid to centimeter fra at blive rykket væk under dig. (Thomas & Lena: 2)

Jobbet er således det styrende element i Thomas og Lenas tilflytterfortælling, og deres fleksible tilgang til flytning en følge heraf. Tilgangen til familiens mobilitet er nærmere et udtryk for en konsekvens af deres uddannelser og arbejdsliv end et frivilligt tilvalg om at bo i Sønderjylland, herunder Nordborg. *"Så blev det sådan lidt nå, jamen, så flytter vi til Als åbenbart"* (Ibid.), fortæller Lena nonchalant på en måde, der fratager hende ansvaret for, at det lige netop er Nordborg, de er havnet i. I forrige citat beskriver Lena endnu engang den mentale tilstand inden flytningen til Als, som om, at tæppet er to centimeter fra at blive revet væk under hende. Lena understreger således igen den midlertidige tilstand som værende usikker, og hvor uforudsete hændelser kan ske når som helst, hvilket har betydning for deres daværende liv i Aarhus, hvor det gælder om ikke at binde sig til noget. Arbejdsløsheden giver ikke Lena mulighed for at slå rødder nogen steder. Hun udtrykker også eksplicit, at hun nåede til et punkt, hvor hun fik *"sådan en eksistentiel angst på et helt nyt niveau"* (Ibid.: 3), da hun fortæller, at de nåede til et punkt, hvor de måtte opsige lejeboligen i Aarhus, men endnu ikke havde fundet en bolig i Nordborg. Lena oplever ikke denne periode som et sammenhængende og meningsfuldt hverdagsliv, hvilket fremkalder angstfølelsen. Igen har tiden lige inden flytningen været meget ustabil for hele familien, men særligt kommer det til udtryk i Lenas fortælling, som er af mere dramatisk karakter, hvor Thomas indtager en mere udglattende og afdramatiserende fortællerrolle i deres fælles fortælling. Lena er hovedfortælleren i deres historie, og Thomas supplerer med uddybende detaljer, hvorfor jeg fokuserer på Lena som fortæller.

I kraft af Thomas' job i Aalborg var det familiens intention på sigt at flytte til Aalborg. Thomas har ikke noget at udsætte på jobbet i Aalborg, men ved den nye jobmulighed er der nogle faglige interesser, der bliver italesat som tiltrækkende (Ibid.: 7-8). Med andre ord var enten Aalborg eller Aarhus en del af familiens livsplan, hvorimod flytningen til Als blev en livschance – en reel mulighed, som bød sig,

og som Thomas og Lena fandt mening i at gribe. Livschancen blev anledning til et vendepunkt i familiens fortælling.

Stabilitet og sikkerhed er nøgleordene i Thomas og Lenas fortælling. Det er dét, der danner grundlaget for deres motivation for at flytte til Nordborg, og er den del af deres plot. Thomas' nye job bliver et middel mod målet. Thomas pointerer i den forbindelse den forskel, der er ved at gå fra et individuelt studieliv til et mere fællesskabsorienterende familieliv:

Det hang jo også sammen med det sted, man er i livet. Altså igen, det her med at være en fri studerende over for det at have børn. Motivationen stiger jo, kan man sige, alt andet lige for også at få noget stabilitet og sikkerhed. Når det bare er en selv, er det nemmere at være fleksibel og leve af spaghetti, hvis det skulle være. (Thomas & Lena: 8-9)

Stabilitet og sikkerhed bliver i Thomas og Lenas fortælling meningsskabende værdier for udformningen af deres familie- og hverdagsliv. Over for frihed og fleksibilitet, som i højere grad hørte ungdoms- og studielivet til. For Thomas og Lena er det således både meningsskabende med et hensyn til Thomas' individuelle faglige interesser og et hensyn til familielivets værdier. Både individets (karrierelivet) og fællesskabets (familielivet) interesser bliver opretholdt i Thomas og Lenas flyttenarrativ. Til trods for at tankerne var ledt hen på bosætning i større byer som Aalborg eller at blive i Aarhus, var det ikke et krav fra parret, at de skulle bosætte sig i en af de større danske byer. Tværtimod fortæller parret, at de har haft lyst til at komme lidt ud i yderområderne og særligt ud i parcelhuskvarterer, da de selv er nogle "forstadsunger" (Ibid.: 9). Parret har hverken tilknytning til stedet/regionen eller nærhed til familien som prioritet, men faglighed og jobsikkerhed som fokus.

Mødet med Nordborg og lokalsamfundet – et midlertidigt stop

I kraft af at Lena og Thomas befinder sig på forskellige stadier i forhold til uddannelses- og arbejdsliv lige inden og efter flytningen til Als, opfatter de deres fællesfortælling ud fra to forskellige ståsteder: Lena som nyuddannet og arbejdsløs og Thomas som beskæftiget. De to forskellige livsfaser har indflydelse på, hvordan Thomas og Lena oplever deres nye hverdagsliv i Nordborg. Lena italesætter blandt andet forskellene i følgende citat:

For Thomas' vedkommende, fik han jo nærmest sådan foræret et netværk på et sølvfad. Der var jo mange, der flyttede herved for at være på den nye arbejdsplads (red.) (...) og de var jo bare på samme bølgelængde (...) Så han fik jo en helt anden tilgang, og nu er det jo sådan, når man så flytter og ikke har et arbejde, så er du godt nok isoleret – du er fuldstændig alene. Der er jo ikke sådan en stor velkomstkomité, der står klar, når du flytter. Heller ikke i de her små samfund. (Thomas & Lena: 12-13)

I kontrast til Lenas ensomme, isolerede og arbejdsløse start i Nordborg blev Thomas via det nye arbejde automatisk inkluderet i et både fagligt og socialt fællesskab. Udover at Lena eksplicit udtrykker den ensomme tilstand lige efter deres flytning til Nordborg, udtrykker hun også implicit, at hun havde en forventning om at blive inkluderet i det lokale fællesskab i byen, de er flyttet til. Lena italesætter i langt højere grad mødet med lokalsamfundet i Nordborg, end Thomas gør, hvilket har at gøre med, at Thomas ikke lever sit hverdags- og sociale liv i byen, hvor de bor, men derimod på hans arbejdsplads. Lena fortæller, at boligforeningen har budt dem velkommen og oplyst dem om, hvornår der er loppemarkeder i nærheden, men at hun savner et større kulturudbud end blot loppemarkeder. For Lena har isolationen og fremmedgørelse over for lokalsamfundet til tider været altoverskyggende:

Jeg har virkelig haft dage, hvor jeg – oveni det at være arbejdsløs (...), virkelig tænkte, hvad gør jeg nu (...) Jeg kunne jo heller ikke bare sige, nu gider jeg ikke mere og flytte, fordi vi har to børn (...) Det har virkelig været det allersværeste – isolationen – du havde ikke gang i noget med det samme. Altså i de her små samfund. Alle kender hinanden, alle har en forhistorie med hinanden, og hvis du ikke kender traditionen, så er det bare ærgerligt (...) Altså det er meget lukket om sig selv. (Thomas & Lena: 13-14)

Lena og Thomas oplever deres flytning til Nordborg som fremmede, der kommer til en lille, lukket landsby. Særligt Lena føler sig ikke inkluderet i det lokale fællesskab, hvilket er med til at øge hendes følelse af isolation og ensomhed. Sandsynligheden, for at familien bliver boende i Nordborg, er derfor ikke særlig stor ud fra deres betragtninger af det lokale fællesskab, som de ikke føler sig en del af. Det er interessant, hvordan parret taler det lokale samfund i Nordborg ned og deres arbejdsmæssige fællesskaber op. Thomas indikerer blandt andet en ideologisk forskel – han forestiller sig – der må være på det omgivende lokalsamfund og dem:

Dem, jeg omgås med, har jeg mødt gennem mit arbejde, så det er jo typisk nogen, der på en eller anden måde også er enig i skolen som projekt og hele den ånd (...) Jeg mærker ikke til det, men det fylder i min bevidsthed, at nu er det her, vi rykker ned og gad vide, om der så ikke også er lidt langt ideologisk mellem mig og naboerne. (Thomas & Lena: 54-55)

Før familien flyttede til Nordborg, havde Thomas opbygget en ideologisk fordom, der givetvis har været med til at vælge det lokale samfund fra og det arbejdsmæssige miljø til. Det homogene arbejdsmiljø på arbejdspladsen er trygt og ligger i forlængelse af Thomas' identitet, værdier og politiske bevidsthed, hvorfor han finder mening i at tilslutte sig dette fællesskab frem for det lokale. Thomas lever i sine forestillinger og gør ikke mere ud af at be- eller afkræfte sine fordomme, da han ikke omgås med de lokale i Nordborg (Ibid.: 56). Når Lena fortæller om oplevelsen af at bo i Nordborg, efter hun har fået et arbejde i Sønderborg, en større naboby til Nordborg, gør hun det ligeledes ud fra en betragtning om, at det er dér, hendes sociale tilhørsforhold er placeret – og ikke i Nordborg. De forener ikke dem selv med det lokale fællesskab i byen, de bor i, og i kraft af de fordomme de kommer med, indtager de den fremmedes position. Når de betragter dem selv som anderledes end de lokale, er der langt til en lokal tilknytning til stedet, hvor de bor. Lena har dog måtte sande, at hun kunne bide mange af sine fordomme i sig igen efter at have fået øjnene op for et lokalt projekt, der hjalp mange flygtninge i byen: *"Der var en helt anden form for åbenhed, end man skulle have regnet med, og der kunne jeg godt bide mine egne fordomme i mig igen."* (Ibid.: 59).

Nabobyen Sønderborg som meningsskabende fremtidsdestination

Da familien flyttede til Nordborg, mødte de stor skepsis og undren fra deres kollegaer og folk i lokalområdet (uden for Nordborg) i forhold til, hvorfor de netop bosatte sig i Nordborg og ikke Sønderborg eller en af de andre omkringliggende byer (Ibid.: 3-4), hvilket vidner om, at der uden for Nordborg også her hersker nogle fordomme om byen. Der er en lokal orientering mod Sønderborg. Det og deres egne fordomme og oplevelser i mødet med Nordborg og deres sociale tilknytning til arbejdspladserne frem for byen de bor i, siger noget om deres tilknytning til stedet og deres motivation for at blive. Nordborg er et midlertidigt stop. Til trods for at Nordborg ikke virker hjemligt for dem, er det sønderjyske alligevel sneget sig ind på dem som noget hjemligt blandt andet i kraft af sproget, da de er begyndt at sige 'mojn', hvilket kommer bag på Lena (Ibid.: 51-52).

Jeg synes da, at det er blevet til et sted, hvor man tænker – altså ikke, at jeg sådan synes, at Nordborg er et sted, hvor jeg tænker hjem, men Als og Sønderjylland er blevet noget, hvor jeg faktisk tænker, det er her, vi bor. (Thomas & Lena: 52)

Familien har planer om at flytte til Sønderborg, da byen er et meningsskabende sted for deres børn at være unge i blandt andet i forhold til et større udvalg af ungdomstilbud. Her forestiller de sig også et friere ungdomsliv, hvor deres børn kan være mere uafhængige af deres forældre. De forestiller sig også, at deres børn vil få nogle mere nicheprægede fritidsinteresser som fx rollespil, parkour og akvarelmaling, da det også er der, deres egne interesser ligger, og at Sønderborg på den måde har mere at byde på. Et større udbud af folkeskoler og mindre transporttid vejer også tungt på vægtskålen i forhold til at rykke til Sønderborg frem for at blive i Nordborg, da Lenas job er i Sønderborg – så er der kun én, der skal køre til og fra arbejde (Ibid.: 37-40). Motiver, der alle sammen er meningsskabende for et bedre familie- og hverdagsliv. Både Thomas og Lena besidder på interviewtidspunktet jobs, de virkelig brænder for og med opgaver, der giver mening for deres fagligheder (Ibid.: 43), hvilket knytter dem til Sønderborg og omegn. Gradvist i deres fortælling stiger optimismen omkring deres oplevelser med at arbejde og bo i det sønderjyske. Når de fortæller om oplevelser, der er knyttet tættest på udsigelsestidspunktet (nutiden), og omhandler Sønderborg er det overvejende positivt i kontrast til når de fortæller om oplevelser knyttet til tidspunktet, hvor de lige flyttede til Nordborg (fortid) og Nordborg som by. Særligt efter at Lenas fortælling kommer til, at hun blev ansat i et job i Sønderborg, skifter den karakter fra nedtrykthed, pessimisme, isolation og angst til meningsskabende, positivt, overrasket og optimisme. Således fremstilles Lenas fortælling som en udviklingsfortælling. Hun binder også det attraktive ved Sønderborg op på det rige og ekspanderende kulturliv (Ibid.: 45).

Opsummering: fra lokal eksklusion og isolation til meningsfyldte arbejdsfællesskaber i nabobyen

Flyttemotivet og det overordnede plot i Thomas og Lenas fortælling er jagten på et drømmejob og et forsøg på en flugt ud af arbejdsløshed og personlig deroute. Thomas' drømmejob bliver til virkelighed og Lenas vej ud af krisen sker gradvist, i takt med at også hun finder drømmejobbet. Men flytningen fra Aarhus til Nordborg udtrykkes også som et ryk, der medfører afstand til de lokale omgivelser og kompromiser med deres værdier – de ser forskelle og kontraster i omgivelserne i Nordborg, og deres

flytning bliver ikke udfoldet som en fælles kontinuerlig udvikling af deres identitet – kun hos Thomas i forhold til hans faglige identitet, men ikke ved Lena – i hvert fald ikke i første omgang. I starten er de indifferente over for geografi, men det lokale indhenter dem og fordrer nye lokale præferencer. Thomas og Lenas fortælling er et billede på en udviklingshistorie, der går fra et fordomsfuldt syn på de lokale omgivelser, de bosætter sig i i det Sønderjyske, hvor følelsen af at være fremmed er altoverskyggende i startfasen. Til et mere meningsskabende hverdagsliv i kraft af de socialiseringer parret gennemgår via deres jobs. Thomas og Lena orienterer sig gradvist mod Sønderborg, som for dem er et sted med rig kultur og bedre infrastruktur, hvorfor det er en del af deres livsplan at bosætte sig i byen.

Steffen og Katrines fortælling

Steffen og Katrine er på interviewtidspunktet 29 og 27 år, og de har en dreng på tre år. Familien bor i eget hus i Sønderborg. De er flyttet fra Aarhus til Sønderborg. Interviewet finder sted hjemme i familiens hus lørdag eftermiddag d. 01.04.07 og varer 46 minutter. Parret er født og opvokset i omegnen af Sønderborg, og de er dermed specialets eneste par, hvor begge er flyttet tilbage til hjemstavnen.

Følelsesmæssig og familiær tilknytning til Sønderjylland

For at give et indblik i familiens fælles fortælling italesætter Steffen, at det er vigtigt først at forstå deres individuelle fortælling. Steffen optræder som hovedfortælleren i parrets flyttefortælling, og det er derfor primært hans perspektiv, der er udfoldet. Steffen går tilbage til tiden før parret mødte hinanden:

Jeg ved næsten ikke, hvordan vi skal starte for ligesom at forstå det, så skal man også forstå, hvem vi var, før vi mødte hinanden. Fordi sådan rent mentalitetsmæssigt, så har jeg, da jeg boede på kollegie i Aarhus, været ekstrem betaget af det sønderjyske. Jeg ved ikke om det var hjemve. Jeg har aldrig følt mig så godt tilpas i en storby som Aarhus. Det var bare noget, man skulle gøre for at få en uddannelse. (Steffen & Katrine: 2)

Steffen begrundes, at han i sin tid flyttede til Aarhus af uddannelsesmæssige årsager. For Steffen var Aarhus et middel til at nå til et uddannelsesmæssigt mål. I hans fortælling tillægger han ikke Aarhus

den samme følelsesmæssige tilknytning, som han gør med Sønderjylland, hvor han er født og opvokset i en mindre by på Als (Ibid.). Han siger direkte, at han aldrig har følt sig tilpas i en storby, som her er synonym med Aarhus. Steffen lægger løbende i fortællingen stor vægt på den mentale, sentimentale og følelsesmæssige tilknytning han har til Sønderjylland, ligesom han i citatet beskriver følelsen af hjemve, han havde, da han boede i Aarhus. Ved at Steffen bruger pronomenet "man" om det at tage en uddannelse, fortæller han sig selv ind i en kollektiv fortælling eller med andre ord det kanoniske narrativ om den udvikling og bevægelse, der er karakteristisk for strukturen i det moderne videnssamfund, hvor unge mennesker flytter til de større uddannelsesbyer for at få en uddannelse. Hans valg om dengang at flytte til Aarhus var ikke baseret på samme følelsesmæssige grundlag, som hans og Katrines valg om at flytte tilbage til deres oprindelsessted har været det, men på et strukturelt og fornuftsbaseret grundlag. Slutteligt i interviewet fortæller han også, at det, der adskiller dem fra deres venner, som bestemt ikke vil tilbage til Sønderborgområdet, er den sentimentale følelse, følelsen af hjem og tryghed:

Der er ikke nogen tilknytning til området. Det er der derimod ved os. Altså vi har følelserne med. Det er tryghed. Det er hjem det her. Det er sådan de sentimentale grunde, hvis man kan kalde det det, til at vi har valgt at flytte hjem igen. (Steffen & Katrine: 27-28)

Følelserne og tilknytningen til hjemstavnen står stærkt i parrets fortælling, og optræder som et af flyttemotiverne og fortællingens plot. Da Steffen endnu boede i Aarhus, var hans nostalgiske hjemstavnsfølelse så stærk, at han udtrykte den kreativt via musik:

Jeg komponerede musik med sønderjyske titler og billeder hernede, så galt blev – eller var det, og så møder jeg Katrine, som også var hernede fra og som også havde en stærk tilknytning herved til. (Steffen & Katrine: 2)

Musikken blev for Steffen en ventil for hjemvefølelsen. Selvom han boede i Aarhus, var Sønderjylland stadig en stor del af ham, hvilket han udtrykte via musikken og det kreative, hvor det sønderjyske sprog blev holdt i hævd via musiktitlerne. Selvom den sønderjyske dialekt ikke er udtalt i Steffens tale, bruger han også ord i interviewet som fx "gemytlig" (Ibid.: 3), der indikerer en sproglig orientering mod det tyske og sønderjyske, da ordet oprinder af det tyske "gemütlich", som betyder hyggelig og

munter (Den danske ordborg 2018). Dyrkelsen af det sønderjyske og den sentimentale tilknytning til området er ikke kun meningstillæggende for Steffens individuelle fortælling. Katrine orienterer sig ligeledes mod hjemstavnen:

Vi var meget det samme sted, da vi mødte hinanden. Vi var klar til at stifte familie, og vi havde begge den her lyst til at vende tilbage. Det var egentlig noget, vi havde helt individuelt uafhængig af hinanden, og som vi så bare havde tilfælles. (Steffen & Katrine: 2-3)

Som ovenstående citat udtrykker, bliver deres individuelle stærke tilhørsforhold også et gennemgående træk i deres fælles fortælling og et fælles holdepunkt i deres forhold. Ovenstående citat er også dér, hvor deres fælles fortælling under interviewet starter. Fra at Steffen har udfoldet korte træk fra sin individuelle fortælling, går interviewet over til at dreje sig om deres fælles fortælling, som flere steder er indikeret ved et stærkt "vi" og et "vores familie". Steffen og Katrine har begge en stærk familiær orientering. Deres fælles familieværdier samt deres regionale identitet udtrykkes flere steder i deres fortælling som fundament for deres forhold og som værdier, der har orienteret dem mod en flytning til Sønderborg, hvilket blandt andet udtrykkes i følgende citat:

K: og så var der ingen tvivl om, at et af goderne var for os begge to, at når man så på et eller andet tidspunkt med en eller anden skulle stifte familie, så ville det også være dejligt at gøre det hernede

S: hvor vores familie er

K: de er her begge. Så det var meget det, der førte os sammen, eller hvad man skal sige, at det bare stemte overens – vores ønsker for vores fremtid, og så må man sige, at så gjorde vi det rimelig hurtigt – altså vi blev vildt forelskede i hinanden

S: ja, jamen, der var jo også det i det, at du bliver gravid, jeg var ved at blive færdig, hvad skulle vi så? (Steffen & Katrine: 3)

Steffen og Katrines individuelle livsplaner stemte overens, hvorfor de fandt større samhørighed i forhold til et fælles liv med børn, job og hverdagsliv i det sønderjyske tæt på begges forældre. Nærhed til familien spiller en stor rolle i parrets fortælling og plot. Deres individuelle livsplaner integreredes i en fælles livsplan, som de hurtigt realiserede ved at få deres søn og kort herefter flytte til Sønderborg,

efter at Steffen blev færdiguddannet. Steffens spørgsmålstegn ved fremtiden slutteligt i ovenstående citat vidner om, at parret havde flere overvejelser i spil, hvilket bliver udfoldet i følgende afsnit om det liv, de flyttede fra i Aarhus og de overvejelser, de gjorde sig, inden etableringsfasen for alvor satte ind. Spørgsmålet kan også ses som et "hvad skulle vi ellers?", fordi de var i en livsfase, hvor intet afholdte dem fra at flytte til Sønderjylland. Uddannelsen færdiggjort, intet arbejde endnu og en barsel lige om hjørnet.

Studie- og hverdagslivet i Aarhus inden etableringsfasen

Steffen fortsætter deres daværende tanker om fremtidsplaner i det følgende:

Skulle vi blive i Aarhus? Få et barn? Vi var ikke tilfredse med der, hvor vi boede i Aarhus. Vi boede ude ved Gellerupparken (...) over for Åbyhøj-siden, men det var ikke specielt gemytligt. Og så med det her ræs. Jamen, kunne vi se os selv bo deroppe? Så langt væk fra vores familier (...) Søge jobs, alle de her ting. Da besluttede vi os så for, at det er billigere at bo hernede...huslejen - så det er sådan, at hvis du er på dagpenge en periode, så er det altså meget billigere. (Steffen & Katrine: 3-4)

At blive boende i Aarhus med deres første barn og under deres første jobjagt var en del af deres overvejelser omkring fremtidig bosætning, men som citatet fremhæver, så finder Steffen og Katrine flere fordele i at rykke til Sønderborg. Blandt andet de billige huspriser og geografisk nærhed til deres familier vægter højt i deres overvejelser. En anden central pointe, der har gjort sig gældende i forhold til at rykke teltpælene op i Aarhus, er, at parret ikke var tilfredse med deres bo-situation i byen. De boede i Gellerupparken, som for Steffen ikke var et særligt hyggeligt sted at bo.

Parrets tanker, om hvilken barndom deres søn skulle have, var ligeledes en af de afgørende flyttemotiver:

Vi ville gerne have, at han skulle have en barndom sådan lidt tættere på landet og på naturen, og det betyder også noget for os. Familien er selvfølgelig det vigtigste, men der var også nogle sådan tanker om, hvordan vi kunne se hans barndom for os igennem de første mange år, og der var Sønderborg også bare et bedre fit. (Steffen & Katrine: 16)

De rammer, Sønderborg har at tilbyde frem for Aarhus, stemte bedre overens med familiens prioriteringer og værdiorientering i forhold til familieliv og natur.

For Katrine var fremtiden i Aarhus rent jobmæssigt også mere usikker og ustabil, og det aarhusianske jobmarked er for hende mindre attraktivt end det sønderjyske i forhold til hendes drøm om at blive gymnasielærer:

Jeg vidste, at hvis jeg skulle være gymnasielærer, som jeg gerne ville, jamen, så var der også langt bedre muligheder hernede, fordi, hvis man gerne ville være det i Aarhus, så skal du være forberedt på, at så får du korte ansættelser og kan jo fortsætte sådan over en længere periode, fordi der er så mange om buddet. (Steffen & Katrine: 4-5)

Stabilitet og jobmæssig sikkerhed bliver en vigtig faktor for Katrine i forhold til deres fremtidige livsplaner, og Sønderjylland stemmer derfor bedre overens med deres livsplaner – både i forhold til job, familiære relationer og økonomi, end Aarhus ville gøre. Parrets orientering mod Sønderjylland og Sønderborgområdet i løbet af deres studietid i Aarhus kommer også til udtryk via Steffens speciale, som han skrev i samarbejde med en stor virksomhed i Nordborg.

I Steffen og Katrines fortælling bliver det tydeligt, at Aarhus ikke ville kunne opfylde de behov, de som familie står sammen om at orientere sig mod. Parret fortæller, at de lavede en liste over fordele og ulemper for både Sønderborg og Aarhus, og på den måde var Aarhus et potentielt sted at blive boende og etablere familielivet, men Sønderborgs fordele overskyggede hurtigt Aarhus' mere usikre fremtidsmuligheder (Ibid.: 4-5). Flytningen fra Aarhus til Sønderborg opfattes som en kontinuerlig udvikling af parrets identitet, hvor de ser nærhed og lighed og mulighed for at udfolde deres identitet og forstærke den. Det, som Steffen og Katrine fremhæver som det eneste, de savner ved Aarhus, og dermed mangler i Sønderborg, er det sociale netværk, de byggede op i Aarhus igennem de år, hvor de boede der. Katrine fortæller, at: *"Det er selvfølgelig ærgerligt. Det betød virkelig meget for os, at vi skulle sige farvel til det."* (Steffen & Katrine: 16). Men derudover synes de ikke, at der er noget, Aarhus har, som Sønderjylland og Sønderborg ikke kan give dem (Ibid.: 17).

Familie- og hverdagslivet i Sønderborg – en by i udvikling

Som by har Sønderborg undergået en stor forvandling og udvikling, siden parret flyttede derfra i 2009: *"Det var vi egentlig ikke opmærksomme på. Det var ikke derfor, vi flyttede herved, fordi der var den her udvikling (...) Vi var egentlig okay med det gamle Sønderborg"* (Ibid.: 12), fortæller Katrine. Udviklingen er således ikke en del af deres flyttemotivation, men en del af deres oplevelse af deres aktuelle liv, som formes og rammesættes af blandt andet det område, de bor i.

Sønderborgs kulturelle og sociale udvikling er i tråd med familiens værdier og mindset og kan ses i forlængelse af det liv, de levede i Aarhus:

Vi mangler slet ikke noget, og vi kan se, at der kommer stadig nyt til, og de tiltag som Sønderborg Kommune har gjort netop for at gøre byen mere attraktiv er noget, der fungerer virkelig godt for os (...) Vi kan godt mærke, at det er den her målgruppe (børnefamilier, red.), at det her fokus på bæredygtig energi (...) som de bare kaster om sig alle steder og kultur. (Steffen & Katrine: 13)

Steffen supplerer:

S: bare generelt bybilledet også (...), som fysisk har det ændret sig utrolig meget

K: det er virkelig fedt for os

S: ja, det kan vi godt lide. Det afspejler ligesom et mindset, som mange af os

K: ja, det minder i virkeligheden om nogle af de ting, vi jo var glade for i Aarhus (...) Det er sådan lidt noget af den stil, der kommer hertil

S: innovation altså lidt nytænkning design

K: spisestederne begynder at være lidt skæve i det. Meget anderledes. Og det er jo noget, vi har været meget glade for i Aarhus. Fyldt med underlige små steder, og så kommer det pludselig her i gode gamle Sønderborg. (Steffen & Katrine: 13-14)

Forinden parret købte huset i Sønderborg, boede de i et lejet hus i byen Stenderup, der ligger cirka otte kilometer uden for Sønderborg, og som parret omtaler som *"lidt for langt ude på landet"* (Ibid.: 25). Katrine fortæller, at det for dem er vigtigt, at de *"skal kunne mærke, at der er liv"* (Ibid.), hvilket ligger i forlængelse med deres liv i Aarhus. De havde en forestilling om, at de skulle flytte fra "ræset" i Aarhus til landlig idyl i det Sønderjyske, men kontrasten blev alligevel for stor, og de fandt mening i

at placere sig på den gyldne mellemvej i hus og have med kort afstand til et spirende kulturliv i Sønderborgs bymidte, som både forbinder dem med de fortidige associationer, de har til deres opvækststeder i landlige forstæder, og storbylivet i Aarhus. Det bedste fra to verdener.

Fremtiden er i Sønderjylland – basen er i Sønderborg

For Steffen og Katrine er det ikke kun Sønderborg de har en stærk tilknytning til, men store dele af Sønderjylland generelt:

Men det der med at flytte herved - det vidste vi som sagt på forhånd, at vi gerne ville (...) og i virkeligheden var det mere Sønderjylland end familien, der trak, for vi gik også med tanken om at flytte til Tønder i første omgang, og vi var nede og undersøge, og vi snakkede med bosætningskoordinatorerne (red.). (Steffen & Katrine: 5)

Katrine ændrer her sin prioritering i forhold til begrundelse af flytning til Sønderjylland. Tidligere i fortællingen var det familien, der trak allermest. Her bliver det Sønderjylland som sted, der er det store trækplaster og primære årsag til familiens flytning fra Aarhus. Tønder var også en potentiel by at flytte til fra Aarhus, men valget blev på Sønderborg blandt andet for at være tættere på deres familier.

Steffen og Katrine prøvede aktivt at korrigere deres forventninger og forestillinger i forhold til flytningen ved at opsøge fagpersoner og lave research- og refleksionsarbejde. Motivationen og drømmen om at flytte til Sønderjylland orienterer sig mod det gode familieliv med afsæt i de erfaringer, de selv har gjort sig op gennem deres egen opvækst i det sønderjyske. Selvom de begge har et kendskab til Sønderjylland, var de stadig proaktive i forhold til at undersøge de muligheder, der ville være for et liv i Tønder.

I forhold til familiens fremtidsplaner og drømme, er de fortsat meget orienteret mod at blive i Sønderjylland, og da jeg spørger, om de fortsat vil bo og arbejde i Sønderjylland i fremtiden, svarer de:

K: ja, det er det

S: jeg vil aldrig sige aldrig, altså man ser jo meget, at når ens børn er flyttet hjemmefra for at studere og for at stifte familie et andet sted i landet, ikk'os? Så vil jeg da ikke udelukke, at man så også flytter tættere på dem på et tidspunkt, men jeg kan ikke se inden for

K: nej, der er ikke lige noget, der skulle

S: nærmeste fremtid, hvorfor vi skulle flytte. Så ville man hellere kæmpe mere for at få det til at fungere hernede, der er jo såmænd også Tyskland som jobmulighed. Så mulighederne er her

K: Det eneste jeg kunne forestille mig, det var et andet sted i Sønderjylland. Altså jeg tror, at vi er altså ovre det punkt, at vi overvejer andre steder i Danmark. Så har vi også snakket om, jamen, det er lidt specielt med Steffens arbejde, der er en del flere muligheder end mit. Mit det er ligesom fastlåst på Sønderborg Statsskole. Så hvis der kom en periode i udlandet for eksempel, så ville vi også kunne være åbne for det, men det ændrer ikke ved, at det her det er vores base, så på den måde at flytte væk herfra, det tror jeg ikke. Vi har også købt det her hus, for ligesom at have et familiehus. (Steffen & Katrine: 14-15)

Steffen og Katrine har en fast base i deres hjem i Sønderborg og er derfor ude over midlertidigheden. De har etableret sig i deres hus, og selvom de stadig er åbne over for udlandsophold, er det i Sønderborg, det trygge, stabile og hjemlige punkt forbinder dem. Katrine fortæller, at i kraft af at de begge nu har fået en fastansættelse, flytter de ikke fra området igen (Ibid.: 7), hvorfor jobstabiliteten i allerhøjeste grad er en afgørende faktor for deres vedvarende tilknytning til byen.

Opsummering: sentimental tilknytning, familielivet i højsæde, jobsikkerhed og et rigt kulturliv

Steffen og Katrines fortælling viser, at de havde mange motiver i spil for deres flytning til Sønderborg fra Aarhus. Udover den hjemlige, sentimentale og familiære tilknytning de har til området, spiller deres egen familieførøgelse ind, som dermed fordrer sikkerhed og stabilitet i kraft af faste jobansættelser og derudover bedre adgang til natur. Billige boligpriser er også et vigtigt motiv og en del af fortællingens plot i flytningen til det sønderjyske. Bevægelsen fra det midlertidige, usikre, larmende studie- og ungdomsliv i Aarhus til det familiære, hjemlige, trygge, sikre og rolige familieliv i Sønderborg er kendetegnende for Steffen og Katrines fortælling, ligesom det er tilfældet ved Thomas og Lena. Flytningen tilbage til deres hjemstavn efter endt uddannelse har for begge været en underliggende livsplan, der særligt blev forstærket og blev til en reel livschance i mødet med hinanden og deres fælles referencer til det sønderjyske. Kulturlivet, som de fremhæver som det gode

ved Aarhus, finder de i nogenlunde samme grad i Sønderborg, hvorfor byen fremstår som en forlængelse af det gode liv, de levede i Aarhus. Sønderborg er et meningsgivende sted for dem som familie at slå sig ned, da de her både får indfriet ønsket om nærhed til deres forældre, billigere boligforhold, sikre jobmuligheder, et spirende kultur- og byliv og et rigt naturliv. Alt sammen indikatorer, der sikrer parret et bedre hverdags- og familieliv, end de kunne forestille sig i Aarhus, hvor især midlertidigheden og usikkerheden overskyggede deres lyst til forsat at blive i byen.

Elias og Hannes fortælling

Elias og Hanne er på interviewtidspunktet begge 29 år. Sammen har de en datter på halvandet år, og Hanne er gravid med deres andet barn. Familien bor i en lejet lægebolig i Aabenraa tæt på Sygehus Sønderjylland, som er Elias' arbejdsplads. Hanne er ved at skrive sit kandidatspeciale fra Aarhus Universitet. Hanne er oprindeligt fra en landsby ved Christiansfeld, og Elias er født og opvokset på en gård i Horsens. Ligesom hos Thomas og Lena er det Elias' karrierevej, der fører dem til det sønderjyske. Interviewet finder sted hjemme i familiens lejlighed søndag eftermiddag d. 02.04.17 og varer 45 minutter.

Tilfældigt nummersystem som årsag til flytning til Aabenraa

Elias indleder familiens flyttefortælling med et vendepunkt, der foregik et år forinden interviewtidspunktet:

Jeg tror, vi kan sige, at det hele startede ved et nummer, at vi endte her (...) Jeg arbejder som læge nede på sygehuset, og vi har i vores første år som læger, at vi skal ud i et sted at være, og det foregår ved et nummersystem, hvor de laveste numre, de må selv vælge, og de højeste numre de bliver placeret for ved forgodtbefindende, hvor der ikke er flere pladser eller rettere sagt, hvor der, at der er stadig ledige stillinger og første valget for os det var egentlig Kolding, og så var nummeret så højt, så der ikke var flere pladser i Kolding, og så rykkede vi ned til Aabenraa, hvor der stadigvæk var pladser, der stod vi og svingede mellem Aabenraa eller Esbjerg, men set tilbage, så har vi ikke fortrudt det overhovedet (...) Nu har jeg fået en stilling mere dernede (Aabenraa Sygehus, red.), så jeg bliver et år længere, så det var jo tilfældigheder,

der gjorde, at vi flyttede herved, men det har så også gjort, at vi bliver her i hvert fald i to år.
(Elias & Hanne: 1-2)

Som Elias fortæller, er deres flytning til Aabenraa styret ud fra et struktureret nummersystem i forbindelse med Elias' lægestudie. På den måde er Elias og Hannes bosætning i hænderne på et statsligt system, der afhænger af, hvor landets sygehuse er placerede. Elias og Hanne har i deres flyttefortælling ikke taget et aktivt valg om at flytte til Aabenraa, men er placeret der af job- og uddannelsesmæssige årsager. I deres fortælling er det Elias' faglige udvikling og jobmuligheder, der er flyttemotivet. I ovenstående citat afslører Elias også, at Aabenraa ikke var familiens 1. prioritet, men at det derimod var Kolding, da det blandt andet havde været strategisk praktisk i forhold til afstanden til deres familier, som henholdsvis bor i Horsens og Christiansfeld, hvor Elias og Hanne også er født og opvokset (Ibid.: 2). Til trods for at de ikke havde Aabenraa højest i deres ønsker omkring bosætning og lægespecialisering, har det vist sig at falde godt ud for familien. Særligt i forhold til Elias' jobmuligheder, som har gjort, at han er blevet forlænget et år. Til spørgsmålet, om hvordan familien har oplevet overgangsfasen fra Aarhus til Aabenraa, vidner Hannes udsagn om, at de som familie har været forberedte på at flytte efter Elias' jobmæssige placering:

Vi vidste jo godt, at det ville ske, for det har vi altid snakket om, at når Elias var færdig med sit studie, så skulle vi flytte derhen, hvor det nu gav mening i forhold til hans arbejde (...) Jeg kan huske lige inden, vi skulle til at flytte, da det sådan nærmede sig, tænkte jeg, puuuha er det så nu alligevel? Vi skal sige farvel til alt det her gode i Aarhus (Elias & Hanne: 18)

Hanne tillægger Elias' tilfældige nummerplacering som meningsskabende for deres fælles fortælling. Det har altid været en del af deres livsplan, at deres bosætning afhang af Elias' jobmæssige placering. Elias og Hanne er de eneste af de seks familier, der ikke selv har valgt at flytte til Sønderjylland, hvorfor der i det følgende fokuseres mere på oplevelsen af flytningen end selve flyttemotivet.

Midlertidigt ophold i lægebolig i Aabenraa

Elias' uddannelse har ikke kun indflydelse på familiens geografiske placering, men også på deres boligform, da familien er blevet tildelt en lægebolig i Aabenraa. Hanne fortæller, at: *"Det er lægeboliger hele den her vej her og også ved siden af er de ved at bygge lægeboliger"* (Ibid.: 3). Elias

supplerer med, at: *"Der er så mange, der bare bor i den her i et år eller to, inden de køber deres eget, og det er også det, vi kommer til at gøre"* (Ibid.: 3). Familien bor i et meget homogent kvarter sammen med andre højtuddannede speciallæger, der ligesom Elias og Hanne er på vej ind i en etableringsfase, hvor næste skridt er fast ejendom. Området, familien bor i, er således karakteriseret ved at være et midlertidigt sted for folk med samme sociale klasse og uddannelsesbaggrund, hvorfor der er høj grad af identificering med omgivelserne. Lægeboligerne er placeret tæt på skov, gode stisystemer og med tre km. til centrum. Elias og Hannes datter går i dagpleje i gåafstand fra, hvor de bor, så de har alt inden for nær radius (Ibid.: 21). Alle lægeboligerne er toetagers, men placeret i stueplan med carport.

I følgende citat taler parret om, hvordan de to modsætningsforhold etablering og midlertidighed begge er en del af deres fælles fortælling:

H: samtidig er der heller ikke noget etablering endnu, fordi åååh

E: jooooo (peger på Hannes gravide mave og datteren)

H: ja, ja, men jeg mener sådan bolig-mæssigt. Fordi vi har også snakket om, jamen, hvor længe skal vi blive boende her?

E: familiemæssigt er vi da godt på vej

H: i teorien kunne vi godt bo her til tredje barn blev født engang, altså, øh, hvornår det end skulle være, at vi har

E: en ny på vej i slutningen af august

H: vi har soveværelse ovenpå, og så har vi to værelser og et badeværelse, såå, men hvis nu det tredje barn er lille eller sådan noget, så kunne det godt lade sig gøre og ja, hvad skal det blive til med job og sådan noget. Det er jo meget uvist lige nu. (Elias & Hanne: 16-17)

Familiemæssigt er parret gået ind i en etableringsfase i kraft af familieforøgelsen, men bolig-mæssigt er de stadig under midlertidige forhold, da de begge er under uddannelse og specialisering. Parret rationaliserer sig frem til, at de godt kan bo i lægeboligen med tre børn, hvorfor de orienterer sig mod konkrete livsplaner, men udtrykker også, at de er bevidste om de livschancer, der kan komme i forhold til jobmuligheder. Selvom Aabenraa ikke var en del af deres livsplan i forhold til bosætning, uddannelse og job, er familien meget åbne for at blive i byen:

Jeg tænker egentlig også, at nu blev vi så lokket af de gode faciliteter på særligt sygehuset, men også boligen her til at blive her et år mere. Bliver man lokket af et eller andet mere, kunne det sagtens være, okay, jamen, så blev vi her i Aabenraaområdet igen. (Elias & Hanne: 17)

Den frie lejetilværelse gør det nemmere for parret at omlægge deres livsplaner og rykke teltpælene op, hvis der er bedre muligheder, der byder sig, som Hanne siger: *”så længe vi bare bor til leje, så kan vi jo heldigvis, så er vi jo frie til at vælge, hvad vi vil”* (Ibid.: 21). Familien er både potentielle fraflyttere og potentielle fastboende for Aabenraa Kommune grundet deres livsfase og etableringsgrad. De er begge i slutningen af deres uddannelsesforløb, og faste jobs og fast bolig er næste skridt i forhold til deres livsplanlægning. Midlertidigheden medfører også nogle konsekvenser for familien:

Vi er spændte på at få etableret os det rigtige sted sådan i forhold til rigtig at kunne etablere sig i lokalsamfundet og sådan noget, for jeg synes, det er svært, at øhm, den her vej den består jo for eksempel af folk, der er på vej videre, vi har heldigvis nogle søde naboer, som lige som os har tænkt sig at blive her et par år og har lidt samme drømme som os på langt sigt, men ellers man kan ikke engang gå over til den lokale, altså, naboen er ikke engang sønderjyde, så du kan ikke gå over og banke på og sige kan du ikke lære mig lidt om området her ikk’å. Det synes jeg faktisk, er lidt svært, så jeg glæder mig i hvert fald til, at vi skal ud til den rigtige landsby, hvor vi skal bo rigtigt engang og rigtig kunne involvere sig. (Elias & Hanne: 35)

Hanne efterlyser og glæder sig til autenticitet, stabilitet og et involverende lokalsamfund. Et sted med stærke sociale bånd frem for de nuværende svage bånd med udløbsdato. Hendes beskrivelse af det fremtidige sted, hvor de kan etablere sig, får en drømmende karakter. *”Den rigtig landsby”* står i kontrast til *”den forkerte by”*, som de bor i nu. Der, hvor de skal *”bo rigtigt engang”*, står i kontrast til deres nuværende situation, hvor de *”bor forkert”*. Bevidstheden om det midlertidige ophold i lægeboligen er gennemtrængende i familiens flyttefortælling. Intentionerne, drømmene og forestillingerne om den fremtidige etablering i en landsby, hvor der er rum til involvering og et *”ægte”* sønderjysk naboskab med lokale, der kan vise dem rundt i området, lever i deres fortælling og tillægges stor meningssammenhæng for det gode familieliv.

Aabenraa – en familieby og Aarhus – en studieby

Elias og Hanne opridses løbende forskellene på at bo i Aarhus og Aabenraa i deres fortælling. I Aarhus boede de på fjerde sal i Trøjborg. De boede i byen i syv år, før de flyttede til Aabenraa, og de definerer Aarhus som *”det var næsten blevet en hjemby”* (Elias & Hanne: 4). Byerne har hver især deres fordele og ulemper. På plussiden ved Aarhus nævner parret blandt andet større udbud af træningstilbud, barselsarrangementer, caféer, byliv og sociale tilbud generelt. Det liv, parret levede i Aarhus, var præget af individuel selvrealisering – både i forhold til faglighed, socialt og kropslighed. Både Elias og Hanne trænede meget i Aarhus, og de oplevede blandt andet en uanet tilgængelighed hertil. Efter de er flyttet til Aabenraa, oplever de en begrænsning i forhold til de tilbud, de benyttede sig af i Aarhus. Hanne går fx til yoga, og Elias går til crossfit, men de skal vænne sig til, at de ikke kan være lige så fleksible omkring mødetider, som de var i Aarhus, hvor der hele tiden var mulighed for at dukke op. Hverdagslivet i Aarhus var præget af et fleksibelt studieliv med tid til venner og fritidsaktiviteter. Deres hverdagsliv og leveform under interviewtidspunktet er præget af familieliv og fast arbejde, hvilket det ikke var i lige så høj grad, da de boede i Aarhus. Det ændrede hverdagsliv tyder derfor ikke på kun at være betinget af byerne, men derimod en overgang fra en livsfase som studerende til en livsfase med familie- og jobmæssig etablering. Selv hvis de fortsat boede i Aarhus, ville de ikke bruge byen og de kulturelle tilbud lige så ofte, som før de fik deres datter. På den måde er afsavnet til Aarhus og de muligheder, der var i byen, mere et udtryk for en tid, der var engang og som de ikke længere finder meningsskabende. Elias fremhæver de sociale relationer fra studiet og højskolen som det største afsavn ved Aarhus, hvorfor det ud fra den opfattelse ikke så meget er Aarhus som geografisk sted, men de personer, han var sammen med på stedet, der blev tillagt størst betydning. Som han siger, så flytter de jo også fra Aarhus. En forskel, der relaterer sig til det sociale fællesskab i de to byer, som parret nævner, er, at fællesskabet i Aabenraa tager form af at være mere forpligtende, hvorimod midlertidigheden i frivilligt arbejde og foreningsarbejde i Aarhus udgjorde et mere løst, uforpligtende og overfladisk forhold til fællesskabet (Elias & Hanne: 31-33). Et mere forpligtende og langvarigt fællesskab stemmer overens med den drøm, parret har for deres fremtidige levemåde i deres lokalområde, hvorfor Aabenraa er mere attraktiv. Selvom Elias finder fællesskabet i den lokale crossfit-forening for attraktivt at være en del af – også uden for træningslokalet – så har han endnu ikke haft tid til yderligere at involvere sig. Det samme gælder for datterens gymnastikforening, hvor der også er mulighed for at hjælpe ekstra til. De oplever, at foreningslivet i Aabenraa er mere stabilt, men mere skrøbeligt ved frafald, hvorfor man i højere grad

gør en forskel og er betydningsfuld i relationen. Det er endnu et eksempel på, at parret har forestillinger om lokal involvering og fællesskab, men endnu ikke udlever det i praksis, hvilket kan forklares ud fra deres stadig midlertidige situation. De ved ikke, om de bliver boende i Aabenraa, hvorfor deres involvering er svag, men deres drøm er stærk. For Elias og Hanne er individet begrænset i Aabenraa i forhold til kulturelle tilbud, men med børn er det en by, der passer godt til familielivet. Aabenraa opfylder nogle af de behov, de har om nærhed til dagpleje, lokale fritidsforeninger med stærkt fællesskab, en rummelig lejlighed med plads til familielivet i rolige, men stadig centrale, omgivelser, hvorfra Elias ovenikøbet kan cykle til arbejde på meget kort tid.

Landet som deres livsplan og –drøm med plads til familielivet

Elias og Hannes fortælling er fyldt med drømme, forestillinger og planer om et liv på landet. Det er endnu ikke realiseret på grund af deres midlertidige situation og livsfase grundet Elias' uddannelse til speciallæge og Hannes studie- og barselsposition. Elias og Hanne er det eneste par af informanterne, hvor de endnu ikke er færdiguddannede, hvilket placerer dem i den mest midlertidige situation. De andre familiers etableringsgrad er stærkere end Elias og Hannes, hvorfor drømmeelementet og forestillingerne om en bestemt fremtid fylder mere i deres fortælling. Der går ikke mange minutter, før Hanne kommer ind på deres fælles livsplan- og drøm:

Men vi har jo altid – altså, lige fra vi lærte hinanden at kende, da vidste vi jo, at vi ville ud på landet og bo, og vi har også en drøm om, at altså, vi har ikke helt sådan defineret den, men vores drøm er da at bo ved sådan et nedlagt landbrug et eller andet eller i hvert fald større hus ude på landet nogenlunde tæt på skoler og indkøbsmuligheder og sådan noget, så det er jo - det er den der retning, vi går. (Elias & Hanne: 4)

Elias og Hanne har tidligt i deres forhold orienteret sig mod en fælles drøm om et liv på landet, hvilket kan hænge sammen med deres opvækst. Elias fortæller:

Mine forældre de bor rigtig langt ude på landet i forhold til Helles forældre, som bor i en lille landsby, og der har jeg altid haft en lille tanke om, at det var der jeg skulle bo, men jeg er kommet lidt fra det igen, for der begynder lokalsamfundet desværre at lukke ned, og skolen den er efterhånden ti-tolv kilometer væk, så der skal vi køre til det hele, så nu er vi sådan

begyndt at tænke på, jamen det er stadigvæk en mulighed, at vi flytter derhen, men det er nok mere sandsynligt, at det bliver et andet, hvor vi lige selv finder det og køber noget helt nyt. (Elias & Hanne: 4)

Hanne tilføjer: *"Det skal være noget, hvor familielivet også kan hænge sammen, altså, børnene kan cykle selv eller sådan noget"* (Ibid.). For Elias har det været en del af hans livsplan, at han skulle overtage den fædrene gård, men den plan er blevet revideret i kraft af den strukturelle udvikling, der affolker de danske landområder, og trækker folk mod byerne. For Elias er det ikke længere meningsskabende for et fremtidigt familieliv at vende tilbage til barndomshjemmet, da landsbyen er ved at afvikle sig selv, og der bliver længere til skoler, indkøbsmuligheder og et socialt liv. På den måde kan barndomsbyen heller ikke opfylde parrets ønsker om at indgå i et lokalt fællesskab, hvor de kan få stor medindflydelse på det sociale liv, da institutionerne og foreningerne i byen er på tilbagetog. Elias og Hanne finder derfor større mening i, at familien finder deres eget sted, hvor der er mulighed for et familieliv med sammenhængskraft i hverdagen, og hvor der er grobund for et stærkt lokalt fællesskab, de kan involvere sig i. Parrets fremtid er stærkt styret af en drøm om at finde det helt rigtige hus og sted for et godt familieliv. Hanne fortæller: *"Det kommer nemlig også til at afhænge af, hvor finder vi et fint sted at bo, altså, hvor finder vi et flot hus, vi har lyst til at bo i og sådan noget."* (Ibid.: 10). Drømmen om at bo på landet er betinget af et pendlerliv, hvilket de er spændte på. De vil hellere bo tættere på jobs og så køre lidt længere for at se familie og venner, hvilket kan indikere, at det er deres jobs placeringer, der kommer til at gøre udslaget for, hvor de kommer til at etablere sig. Elias tilføjer: *"Det ligger lidt langt ude i periferien lige nu"* (Ibid.).

Sønderjysk identitet og hjemstavnsfølelse

"Sønderjylland betyder hjem for mig" (Ibid.: 25), fortæller Hanne om det forhold hun har til det sønderjyske. Det er ikke byen Christiansfeld, hun er født og opvokset i eller Haderslev, hun har gået på gymnasie i, der er hjem for hende, men Sønderjylland – landsdelen. Hanne forklarer, at det er en identitet, hun er opvokset med (Ibid.: 26). Det er interessant, hvordan den sønderjyske identitet og hjemstavnsfølelse bliver italesat som en del af Hannes livshistorie som en del af hende selv. Elias har ikke på samme måde en stærk tilknytning til Horsens, hvor han kommer fra. Hans sentimentale følelse til opvækststedet er ikke knyttet til byen eller regionen, men til gården, hvor han er født, og hvor særligt hans far har været en rollemodel for ham i forhold til alt det praktiske arbejde, de sammen

har lavet på stedet. Elias har tværtimod ikke lyst til at bo så tæt på Horsens, hvorimod Hanne udtaler: *"Jeg vil have sådan et lille hul i hjertet, hvis vi ikke kommer til at bo i Sønderjylland"* (Ibid.: 25). Den følelsesmæssige tilknytning, Hanne har til Sønderjylland, er ikke bundet op på et bredt kendskab til de geografiske steder, der hører under Sønderjylland, men er mere relateret til en følelse i Hanne:

Vi ved jo ikke særlig meget om Sønderjylland, selvom jeg føler, jeg ved en masse, men det er mest i hjertet, jeg gør det (...) Nu, hvor vi er hernede, så vil vi gerne prøve at opleve det rigtigt (...) vi vil gerne lære det at kende hernede og måske også et eller andet håb om at blive forelsket i et sted. (Hanne & Elias: 37-38)

Igen er deres fortælling præget af drømmerier og forestillinger, der knytter dem til deres fremtidige sted og giver dem en følelse af et leve et meningsfuldt og autentisk liv, hvilket er en del af fortællingens plot. Hannes forventninger til deres fremtidige drømmebolig og dens omgivelser er på linje med en forelskelse, hvilket er i tråd med de følelser, hun nærer for det sønderjyske, som hun selv er rundet af qua hendes opvækst i Christiansfeld. Det er den romantiske forestilling om en sønderjysk identitet, der i høj grad lever i Hannes fortælling frem for en reel erfaring med Sønderjylland og dets steder udover Christiansfeld og Haderslev. Sønderjylland står som en romantisk idé.

Opsummering: tilfældigt nummersystem, midlertidighed og drømmen om landliv og lokalsamfund

Som de eneste af de seks informantpar har Elias og Hanne ikke selv taget et aktivt valg om at bo i Aabenraa, men er blevet placeret der i forbindelse med Elias' lægespecialisering, hvorfor deres flyttemotiv kun relaterer sig til et tilfældigt nummersystem. Men Aabenraa viser sig på trods af tilfældighedernes spil at falde i god smag hos familien. Med rødder i det midt- og sønderjyske er omgivelserne ikke langt fra deres barndomsgader – om end parret drømmer om endnu mere landsbyidyl og lokal samhørighed end lægeboligen, de er blevet tildelt, kan give dem. For drømme og forestillinger om livet med hus og flere børn i en mere etableret livsfase fylder meget i parrets fortællinger, og hverdagen, de lever i Aabenraa, er tættere på drømmene end det unge, fleksible og individprægede studieliv i Aarhus, de flyttede fra. Lægeboligen i Aabenraa er en overgangsfase, der leder familien mod en mere etableret familie- og boform. Forestillingen om det rigtige liv er udtalt i deres fortælling. De er i en form for venteposition, før det rigtig går i gang. På den måde er parrets

fortælling situeret i en fremtid, der beror på en fortid fra barndommen om lignende opvækstvilkår med landsbystemning og landliv, men samtidig med levn fra et rigt studie- og ungdomsliv med kulturelle udbud og et rigt socialt liv. Særligt Elias et eksempel på det moderne menneske, der har svært ved at lave fravalg. Han vil både leve det landlige liv, hans far har levet og det moderne liv med lange vagter på sygehuset, mange børn, aktivt foreningsliv og lokale fællesskaber. Jagten på en meningsskabende etablering er tydelig hos Elias og Hanne, og Aabenraa er en potentiel by at bo i, såfremt der er faste jobmuligheder for dem begge, og deres drømmehus findes i byen. Selvom de savner flere kulturelle tilbud i Aabenraa – ligesom Aarhus havde – så har de ikke tid til at benytte sig af dem, hvorfor Aabenraa reelt set opfylder de fleste af de krav, de har til et meningsfuldt hverdagsliv med børn og arbejde. Derudover er Aabenraa også et sted, der forbindes med Hannes sønderjyske identitet og sentimentale følelser for Sønderjylland.

Mads og Lines fortælling

På interviewtidspunktet er Mads 35 år og Line er 34 år. Sammen har de tre døtre på seks og fire år og den yngste på ca. otte måneder. Familien bor i et 160 kvm. eget hus i Aabenraa, som de flyttede til i sommeren 2016 fra en 90 kvm. andelslejlighed i Nordvest i København. Mads er oprindeligt fra Roskilde og Line fra Aabenraa. Efter gymnasiet flyttede de begge til København for at studere på lærerseminariet, hvor de også mødte hinanden og senere blev kærester og nu er gift og har børn. På interviewtidspunktet arbejder Mads som folkeskolelærer på en friskole i Aabenraa, mens Line er på barsel med deres yngste datter. Interviewet foregik hjemme i familiens hus i Aabenraa søndag d. 02.04.17 og varede en time og 26 minutter.

Et bedre familieliv - mere plads, billigere bolig, naturen og tæt på bedsteforældre

Et af de mest gennemgående plots, som parret har i spil for at motivere deres flytningstanker til Aabenraa, er, at pladsen i deres lejlighed i Nordvest er for trang og for dårligt udnyttet til en familie med tre børn. Dertil kommer Mads' krav om musikstudie, og at en flytning til noget større i Københavnsområdet er alt for dyrt (Mads & Line: 3-5). Det plot relaterer sig til socioøkonomiske realiteter om boligpriser. I Mads og Lines fortælling er det afgørende flyttemotiv, at det er for dyrt for et lærerpar med tre børn at bo i Københavnsområdet. Mads og Line udfolder deres fortælling om flytning fra København som en nødvendighed, hvis de vil have opfyldt deres krav om mere plads og

større økonomisk råderum. Som Mads siger: *"Ja, det havde været utænkeligt, at vi havde flyttet hertil, hvis vi ikke havde børn"* (Mads & Line: 59). Hele præmissen for deres flytning fra København ligger i det vendepunkt, det har været for dem at få børn.

Hertil udfolder parret løbende andre plots i deres fortælling, der motiverer deres flytninger via hændelser, de tillægger mening. I kraft af familiens tilhørsforhold til Aabenraa via Lines opvækst i byen og familiens stærke tilknytning til hendes forældre, der stadig bor der, finder parret mening i at søge mod Aabenraa i deres egen etablering af familieliv og hverdagspraksis. Aabenraa som meningsskabende sted for familien at bosætte sig i ligger ikke kun i forlængelse af Lines relation til området, men Mads identificerer sig også i høj grad med området: *"Mads, du har altid, når vi har været hjemme og besøge mine forældre, så har det altid været sådan, aah, skal vi ikke bare flytte herved? (...) Sådan lidt det der med gummistøvler og sådan ud på marken."* (Ibid.: 7) I det citat præsenterer Line rødderne til deres flyttetanker til Aabenraa via familiens gentagne besøg hos hendes forældre. I Mads og Lines fortælling er det Mads, der primært har været motivatoren for at rykke familien til Aabenraa, da han qua sin opvækst som *"landmandsdreng"* (Ibid.) finder identifikation i naturen, som har været omdrejningspunktet for deres gentagne besøg hos Lines forældre i Aabenraa med aktiviteter som svampeplukning i skoven. Mads identificerer sig med omgivelserne i Aabenraa og finder mening i at bosætte sig i et område, der associerer til hans opvækststed i Roskilde, og han trækker dermed på erfaringer fra fortiden.

En bevægelse fra storbylivets tempo til landets ro - og en søgen herefter

Når familien har besøgt Lines forældre i Aabenraa, mens de boede i København, har parret bemærket kontrasten i tiden og tempoet de to byer imellem. Line fortæller, at det er nemmere at trække stikket i Aabenraa frem for i København, hvor man skal *"være på"*, man bliver *"revet med af nye ting"*, og hvor *"det går rigtig hurtigt"* (Ibid.: 21). De forbinder København og storbylivet med stress og tempo, hvorimod Aabenraa rummer en anden form for hverdagspraksis, der giver udslag som et roligere tempo i hverdagen og en mentalitet, der matcher deres familieliv bedre. Familiens søgen mod ro afstedkommes særligt af deres tilværelse som børnefamilie. Slutteligt i interviewet nævner Mads også, at Aabenraa har givet ham en ro i forhold til ikke længere at være i overhængende fare for terrortrussel, som er tilfældet ved en by som København (Ibid.: 60). Mads og Lines søgen efter ro

afstedkommes og inspireres også af et medie billede med livsstilsprogrammer som *Bonderøven* og *Far, mor og børn*⁵, hvor det handler om at gøre noget sammen som familie og komme nærmere naturen. Ved de gentagne besøg hos Lines forældre i Aabenraa (Ibid.: 7-8) er Mads kommet nærmere denne forestilling om at leve det autentiske og idylliske liv, som afbildedes i medierne. Drømmen om det kan i højere grad leve videre i Aabenraa end i København, hvor parrets oplevelse af det høje tempo står i kontrast til roen, de finder i Aabenraa. Selvom Mads og Line har købt en villa i et almindeligt parcelhuskvarter i kort afstand til Aabenraa Centrum og ikke et nedlagt landsted i udkanten af byen, er de stadig nærmere landet, end de var i København. For Mads og Line er det i højere grad drømmen og forestillingen om det landlige og deres identifikation med det, der lever i deres fortælling end en reel realisering af det. De tilkendegiver, at den bundethed og det fysiske arbejde, som en livsform på en gård vil afføde, ikke vil stemme overens med friheden til at rejse, lave musik og lave andre ting, som de også ønsker (Ibid.: 33-34). Hvorimod et nyrenoveret villahus er meningsskabende for deres hverdagspraksis. Selvom de ikke udlever den orientering mod det landlige, som konstant er et underliggende tema i deres fortælling, er Aabenraa et sted, der kan efterkomme de værdier, de søger om nærhed og natur i højere grad end lejligheden i København kunne.

En anden tidlig forskel, parret tillægger et af fortællingens plot, er den midlertidige tilstand, de følte sig omgivet af i lejligheden i Nordvest i København. Mads og Lines primære sociale netværk i de sidste år af deres liv i København lå placeret i opgangen, hvor der ligeledes boede børnefamilier. Det nære fællesskab var præget af en midlertidighed, da de blandt de øvrige lejere oplevede en naturlig bevægelse mod noget større og væk fra København. Mads fortæller, at: *"Det var da også svært det der med at bo sådan et sted i København, at der var sådan en midlertidig ting (...), at der var udskiftning"* (Ibid.: 45). På trods af det gode fællesskab, som familien oplevede med naboerne i København, bringer Mads her den midlertidige tendens ind i fortællingen som en meningstillæggelse, der forstærker deres livsplan om at rykke ud af København og ned til Aabenraa, hvor den midlertidige tilstand ikke på samme måde hersker i deres nuværende villakvarter. For Mads og Line er der en

⁵ Livsstilsprogrammer på DR1 om familier, der lever det autentiske landlige liv med manuelt arbejde på deres gårde i Jylland.

kobling mellem det stabile miljø og familielivet, som udtrykkes i ovenstående citat, og som yderligere er et plot, der er i spil for at motivere deres flyttetanker.

Fremtiden findes der, hvor familien trives

Mads og Lines erfaringer og hændelser fra fortiden og nutiden bliver ledetråde til fremtiden, og den drømmende karakter, som deres fortælling er underlagt, kan i høj grad få plads i deres orientering mod fremtiden. I deres fortælling, om hvor fremtiden vil lede dem hen, er der en tydelig gennemgående struktur: hvis det ikke længere giver mening, så gør de noget andet. Mads drømmer om engang at flytte til en storbymetropol som New York eller Italien. Han orienteres mod udlandet, hvorimod Line forestiller sig, at de enten bliver boende i Aabenraa eller flytter tilbage til København, hvis deres døtre en dag vil flytte dertil, når de bliver ældre. For Line er det i udpræget grad meningsskabende at bo der, hvor familien som helhed trives og fungerer bedst. På interviewtidspunktet er det Aabenraa, som matcher børne- og familielivet bedst, hvorimod København har mere at tilbyde børnene, når de bliver ældre og skal udleve deres ungdomsliv, hvorfor byerne i Mads og Lines fortælling betinges af en bestemt livsfase. Hvorvidt familien bliver boende i Aabenraa eller flytter væk, afhænger ifølge Line af, hvorvidt de med tiden får opbygget et socialt netværk, hvorfor hun udvider meningsstrukturen til ikke kun at omfatte børnenes trivsel, men også parrets sociale relationer på lokalt plan.

Opsummering: økonomi, nærhed, natur, stabilitet og ro

Mads og Line har flere plots i spil for at motivere deres flytningstanker. Hos dem er det ikke jobs, der er flyttemotivationen for deres fortælling, som det er hos mange af de andre informanter. Socioøkonomiske realiteter som boligpriser udfoldes som den primære flyttefaktor, hvortil nærhed til bedsteforældre, naturen, roen og stabiliteten spiller ind som underliggende plots. Mads og Lines orientering mod deres egen opvækststed er også en væsentlig faktor i deres flyttemotiv. Ingen af dem er vokset op i en storby som København, og især Mads identificerer sig med de landlige elementer, han finder i Aabenraa. I parrets historie er det interessant, hvorfor de ikke er flyttet til en af oplandsbyerne til København, hvor priserne er billigere, og hvor de kunne få mere plads boligmæssigt, hvis det har været den afgørende faktor for at flytte, men i stedet er flyttet 300 km.

væk – helt til Aabenraa. Det kan tyde på, at Lines tilhørsforhold til byen qua hendes opvækst og nærhed til bedsteforældrene er stærkt og vejer tungt i deres overvejelser om etablering. Også Mads og Lines styrkelse af etablering til Aabenraa afhænger af lokale sociale fællesskaber og netværk.

Signes fortælling

Som den eneste informant interviewes Signe uden hendes mand, som blev forhindret i at deltage, hvorfor fortællingen adskiller sig fra de andre parinterviews. Udgangspunktet for Signes fortælling er stadig en familieorienteret fortælling, hvor hun inddrager dele af sin mands livshistorie ud fra hendes udlægning. Familiens fortælling adskiller sig også fra de andre ved, at de ikke har taget den lige vej fra uddannelsesbyen i Aarhus til nuværende bosted i Tønder i Sønderjylland. Forinden har de boet nogle år i Flensborg.

På interviewtidspunktet er Signe 36 år og hendes mand, Adam, er 39 år, hvilket også gør dem til undersøgelsens ældste informanter, hvilket blandt andet kan være årsag til de mange skift af boligsteder og arbejdspladser grundet en længere biografi. Parret har en søn på fire år og en datter på cirka seks måneder. Som illustreret på kortet er Signe oprindeligt fra Skagen, og Adam er fra en lille by uden for Aarhus. De mødte hinanden i Aarhus under studietiden. Fra interviewtidspunktet har de boet i Tønder i cirka tre år. Interviewet foregik hjemme i Signes hus i Tønder mandag d. 01.05.17 og varede en time og ti minutter.

Job ved Ecco i Tønder som livschance, identitetsmarkør og senere flyttemotiv, da barn kommer til

Det overordnede plot, som Signe har i spil for at motivere deres flytningstanker til Tønder, er koblet op på familielivets logistik i en hverdagspraksis, hvor de har to børn, der skal bringes og hentes til og fra institution. For at nå til det plot er der en række hændelser, der har været afgørende for familiens flytning til byen, som ifølge Signes fortælling situerer sig omkring en livschance, hun greb, da hun søgte job ved Ecco i Tønder og derefter fik det:

Så har vi taget en uddannelse, og man vil gerne lave noget inden for ens eget felt, og der er man selvfølgelig øh, så må man flytte enten til at sige, jamen, så bor man i Aarhus eller København, hvor man altså altid kan være lidt mere jobsikret, øh ellers så flytter man ligesom,

man kan sige, at for mit vedkommende, der var det jo, jeg ville gerne noget med sko, og der var virksomheden, jamen, puha, den var i Sønderjylland. (Signe: 27)

Signe laver en kobling mellem sin uddannelsesmæssige baggrund og høj grad af mobilitet og motiverer på den måde flytningen mod Tønder i kraft af jobmæssige ønsker. Jobbet i Tønder bliver i Signes fortælling udfoldet som en særlig hændelse, et vendepunkt, der får afgørende betydning for hendes livshistoriske forløb. I løbet af fortællingen bliver plottet omkring jobbet som det styrende flyttemotiv udvidet med inddragelse af et familieliv, der løbende bliver etableret i hendes livsfortælling. Forud for parrets flytning til Tønder og etablering af familieliv orienterede parret sig geografisk bredt af hensyn til deres karrierer. Signe har blandt andet arbejdet og boet i København og Sverige. Lige inden de flyttede til Tønder, boede de i Flensborg blandt andet af skattemæssige årsager, men også fordi Signe får jobbet i Tønder og derfor finder mening i at rykke tættere på Tønder. På det tidspunkt arbejdede Adam som helikopterpilot i Afrika, hvorfor deres grad af mobilitet var høj – i særdeleshed hos Adam (Ibid.: 5). Man kan anlægge den tolkning, at Flensborg for dem på daværende tidspunkt var mere attraktiv og i tråd med en mere urban livsstil, end Tønder kunne tilbyde. Udover at Signe nævner de skattemæssige fordele og havet og skoven som trækplastre for at flytte til Flensborg, indskrives parret sig i det kanoniske narrativ om international orientering blandt højtuddannede ved at have boet i byen. Det giver et mere internationalt og urbant selvbillede at identificere sig med Flensborg end Tønder. Da Signe bliver gravid, sker der en forskydning i særligt hendes orientering om, hvor de skal bo. Signe finder ikke længere mening i at bo i Tyskland med børn blandt andet i forhold til de muligheder, der er i forhold til institution. Hun vil tilbage til Danmark, og da hendes mand Adam får job med base i Esbjerg laver de en cirkel omkring Esbjerg med en time og tyve minutters afstand. De overvejer derfor Tønder, Kolding, Ribe og Esbjerg. Signe gør meget ud af at fortælle, at hun i starten kredsede meget væk fra Tønder – på trods af at hun arbejder i byen. Hun argumenterer for, at de ikke skal bo i byen, da de ingen kender og ikke har familie der. Men hun nævner ikke, om de har familie eller venner i de andre byer, som de overvejer, hvilket kan tyde på, at de heller ikke der har nogen social tilknytning. Derudover frygter hun også at blive stavnsbundet til et hus i Tønder (Ibid.: 13), da husene ikke er så let omsættelige som i fx Aarhus eller Flensborg. Det udslagsgivende i deres valg om at flytte til Tønder bliver, at deres familie- og hverdagsliv på den måde vil kunne hænge bedre sammen. At Signe kan hente og bringe i kort afstand fra arbejdsplads, institution og hjem, bliver det afgørende. Nu er det kun Adam, der skal pendle til og fra arbejde, og

Signes familiefortælling får mere og mere plads i deres flyttefortælling. Deres fælles livshistorie har udviklet sig fra en karrierefartælling med høj grad af mobilitet og internationalt udsyn til en familiefartælling, hvor nærhed, logistik og lokal forankring bliver vigtige meningsstrukturer i en travl hverdag. *"Så er det jo sådan noget med, at når man begynder at få børn, så må man jo prioritere og bruge noget tid med dem"* (Ibid.), fortæller Signe. Man kan anlægge den tolkning, at Signe søger at validere sin egen situation og positionerer sig inden for de kanoniske narrativer, om at moderskabet er vigtigere end "karriereskabet". Familien lejer en lejlighed i Tønder, og hurtigt udvides deres sociale netværk. Det sociale netværk viser sig at være afgørende for den videre etablering i byen, der får familien til at købe hus: *"Så har vi fået et godt netværk og begyndte at kigge på hus"* (Ibid.: 9). Det sociale netværk er således med til at bestemme etableringen til Tønder. Igen positionerer Signe deres valg om at købe hus sig ud fra det kanoniske narrativ om familiefartællingen udtrykt i følgende citat: *"Hvis man gerne vil have noget, der hedder have og hus, som bare er den pakke, der følger med, når man lige pludselig får børn og sådan, så er det nogle andre prioriteter, så vil man gerne sådan noget."* (Ibid.: 12) Signe distancerer sig fra beslutningen ved at benytte sig af pronominet 'man' i stedet for 'jeg'. Det kan tyde på, at Signe har svært ved at identificere sig hundrede procent med familielivet og de vilkår, der ofte følger med. En anden forskydning af hendes identitet, hun italesætter, relaterer sig til stederne, hun bor: *"Jeg har været rigtig meget bypige, skal det lige siges."* (Ibid.: 18). Det er interessant, at hun siger det i datid. *Har været*. Hun er det ifølge sig selv ikke længere, da Tønder ikke er en ramme, der definerer en bypige. Hun savner kulturlivet i Aarhus, og at tage med veninder på cafébesøg, men hun fortæller samtidig, at hvis hun fortsat boede i Aarhus med børn, ville hun ikke benytte sig af dem i samme grad, som da hun ikke havde børn. Kulturlivet i Tønder er også attraktivt, men heller ikke her, kommer hun afsted til arrangementerne på grund af børnene.

Identifikation med opvækststed – Skagen og Tønder er forenelige

Det har jeg slet ikke tænkt på i mine unge dage – det der med at komme væk fra familie, og det har aldrig været sådan et ønske at åh, nu skulle jeg bare tilbage til Skagen, men øh, selvfølgelig har der været det der med at via job, at man havner et sted, at det kan være fremmed og lige pludselig, så føler man, at gud, jamen, Skagen og Tønder er lidt samme størrelse. (Signe: 17)

Signe identificerer her en rumlig forbindelse mellem Skagen og Tønder på trods af deres forskellige geografiske placeringer. I mødet med Tønder kobler hun fortidige erfaringer og minder fra hendes

opvækst i Skagen og ser en lige linje i forhold til størrelsesordenen, og pludselig forskydes oplevelsen af Tønder som en fremmed by, hun er flyttet til. Tønder katalyserer en følelse af, at hun er kommet hjem, hvilket kan være med til at forklare hendes positive oplevelse med at være bosat i byen. På den måde rummer ovenstående citat ligeledes en tidslig forbindelse mellem fortidige barndomsminder og nutidige voksenoplevelser. På trods af at hun ikke er vendt tilbage til barndomsbyen, så skaber hun en meningssammenhæng i fortællingen mellem Tønder som et sted, hun er vendt hjem til. Livschancen, hun greb ved at tage jobbet i Tønder, tilskriver hun løbende i fortællingen som en tilfældig hændelse, der er motivet bag familiens flytning til Tønder, men i citatet tillægger hun plottet en yderligere dimension, som kobler fortiden med nutiden, og som bliver af en mere hjemlig meningsskabende karakter. I fortællingen udfolder Signe ligeledes en lige linje mellem Adams opvækststed og omgivelserne, de har bosat sig i, nemlig Tønder:

Han kommer fra Aarhus, men har i sin barndom også boet en del i Skødstrup (...), hvor hans daværende eller altså faren og daværende kone (...) de havde en stor gård, hvor han boede med dem (...) og det var jo sådan noget med altid at lave biler og motorcykler (...) og hvor der var plads til at udfolde sig (...) så han var meget på, at vi skulle finde et landsted. (Signe: 36)

Der kan stilles spørgsmålstejn ved, om ikke parret lige så vel kunne have fundet et landsted i Aarhusområdet i stedet for i Tønder og dermed få de samme ønsker opfyldt om et meningsgivende familie- og karriereliv. Svaret på det spørgsmål må findes i både Adam og Signes jobsituationer i henholdsvis Esbjerg og Tønder. Afstanden til Aarhus er for lang.

Havet og naturen som hjemligt orienteringspunkt

Identifikationen med Skagen rammesætter Signes i særdeleshed også i forhold til naturen. Herunder havet og skoven, som er et konstant underliggende tema i Signes fortælling. Særligt havet bliver et element, der kobles til Signes identitet og vækker følelser af hjemlighed.

Jeg synes, det har været svært, jeg tror, jeg savnede vandet. Fra at komme fra Skagen og så til Aarhus, hvor man... Vi har altid eller vi bruger naturen en del og det er jo en helt anden natur med Vadehavet og marsken. Og den skal man finde ud af at bruge og få under huden, og det har taget lidt tid. (Signe: 13)

Fraværet af det hav, hun kender, har været på minussiden i forhold til at være bosiddende i Tønder og fyldte en del, da de skulle overveje, hvor de skulle bosætte sig ud fra Esbjerg. Men naturen i Tønder kan noget andet, som familien har fået øjnene op for. Naturen er et vigtigt element for Signes etablering i Tønder, og samspillet med den spiller derfor en vigtig rolle.

Jeg kan bare huske det fra min barndom, når jeg kom ned til vandet og samle sten (...) og den dag i dag, når vi tager til Skagen, jamen, så er vi altid ude at gå ved vandet, altså det har altid været, ja, det er sådan lidt mediterende, tror jeg. (Signe: 14)

Signes orientering mod barndommen er et tilbagevendende greb i hendes fortælling. Selvom hun ikke ekspliciterer det, er det tydeligt, at den barndom, hun selv havde i Skagen med adgang til havet, er betydningsbærende for den barndom, hun ønsker for sine egne børn. De skal vokse op i trygge, nære og naturrige rammer med et lille lokalsamfund, hvor man kender hinanden.

Tønder er meningsgivende for både familie- og karriereliv – både nu og i fremtiden

Ligesom i Signes egen barndom er der også i Tønder kort afstand til alting, og på sigt kan børnene cykle til og fra steder. Derudover ser Signe store fordele i de lave huspriser i byen, der gør, at de har fået det hus, de drømmer om, hvor de kan bygge til, så de får plads til værksted og garage, hvor hendes mand og søn kan bruge tid på at reparere motorcykler og biler – ligesom Adam gjorde det med hans far, da han var barn. Trådene til parrets barndom kan trækkes til deres børns i kraft af de omgivelser og muligheder, som Tønder giver dem, hvilket er en del af familiens plot i deres flyttefortælling. Signe fortæller, at de nyder at bo i Tønder lige nu, og at de ikke har travlt med at komme nye steder hen. De kigger på skolemuligheder til deres ældste barn, hvilket tyder på en endnu stærkere etablering. For Signe er det vigtigt, at skolemulighederne er gode, hvor de bor, hvilket hun har et indtryk af, er tilfældet i Tønder. Signes prioritering af et familieliv i balance bliver hjulpet på vej af Adams mors, deres børns farmor, som er flyttet fra Aarhus til Tønder for at leve sit otium tættere på dem. På trods af at Signe og Adam var helt fremmede i byen, da de flyttede til, får de udover et hurtigt voksende socialt netværk også den familiære nærhed via farmoren, der kan hjælpe til med børnepasning og andre praktiske gøremål. I Signes fortælling er det Signes job, gode institutionsmuligheder, et godt socialt netværk og farmor i nærheden, der kan hjælpe med pasning,

der er med til at bestemme deres etablering i byen. På interviewtidspunktet oplever Signe det som meningsgivende for både deres karriere- og familieliv fortsat at være bosiddende i Tønder, hvorfor deres tilhørsforhold til byen synes stærkt.

Opsummering: balance mellem karriere- og familieliv, barndommen genfortalt og social nærhed

I Signes fortælling er det overordnede plot en god balance mellem karriere- og familieliv, der gør, at de er flyttet til Tønder. Hendes identitet er både koblet op på karrierekvinden og moderskab, og i forsøget på at forene begge dele finder parret mening i at flytte til Tønder, hvor Signe både kan udleve sin faglighed og være tæt på hjem og daginstitutioner, så hverdagen logistisk kan hænge sammen. Den barndom, hun ønsker for sine børn, går tilbage til hendes egen barndom, hvor nærhed til et rigt naturliv, skole og fritidsaktiviteter var tillagt mening. Nærhed til familien får hun også delvist opfyldt i kraft af svigermors flytning til byen, og det sociale netværk bliver hurtigt udvidet, hvilket er med til at bestemme deres etablering til byen, og modet til at kaste sig ud i fast ejendom realiseres, hvorfor det sociale er bestemmende for familiens etablering i byen – en by, de ikke har planer om at forlade på baggrund af, at de får deres ønsker om familieliv- og karriereliv opfyldt.

Jakob og Carinas fortælling

På interviewtidspunktet er Jakob 37 år og Carina er 33 år. Sammen har de to døtre på henholdsvis fem og syv år. Familien bor i et lejet rækkehus i Tønder, hvor de har boet i fire og et halvt år. De flyttede dertil fra en by uden for København, hvor de boede i forbindelse med deres uddannelser. Jakob er oprindeligt fra Glyngøre i Midt-Vestjylland, og Carina fra Middelfart på Vestfyn. På interviewtidspunktet arbejder Carina i Tønder, og Jakob pendler til arbejdspladsen i Haderslev. Interviewet foregik hjemme i familiens lejlighed i Tønder mandag d. 01.05.2017 og varede i omkring to timer⁶.

Kompromisløs jagt på at kickstarte karrieren som flyttemotiv

”Det var udelukkende på grund af job”, fortæller Jakob om årsagen til, at familien rykkede til Tønder fra Københavnsområdet i sin tid (Jakob & Carina: 3). Da de boede på Sjælland, tog de beslutningen

⁶ Optageren strejkede efter 23 minutter, hvorfor jeg ikke har hele interviewforløbet og dermed ikke kender den præcise varighed. Derfor er der heller ikke så mange citater med i denne analyse, da interviewet primært er nedskrevet som et referat.

om, at den første, der fik job efter endt uddannelse, bestemte, hvor i landet de skulle flytte hen. De aftalte således at søge i hele landet, da de blev færdiguddannede. Det vidner om en høj grad af mobilitet, hvorfor deres fortælling taler sig ind i det kanoniske narrativ om højtuddannede som yderst mobile i jagten på et fagligt relevant job. Jobbet viser sig endnu engang at være et styrende element for flytning til det sønderjyske, og i dette tilfælde bliver Tønder kontekst for en livschance, familien ser sig nødsaget til at gribe, da Carina bliver den første, der får tilbudt et job netop dér. Parret er således indifferente over for geografi, og de kunne lige så vel være havnet i en anden by, hvis det var dér, jobbet havde budt sig. Parret har ingen tilknytning til Tønder. Selvom parret tilhører en meget mobil samfundsgruppe, er det ikke den opfattelse, Jakob selv har af andre højtuddannede: *"Der er ikke ret mange, der er så flytbare i dagens Danmark, som virkelig tør tage den chance det er at rykke op på den måde, som vi gjorde"* (Ibid.: 20). Jakob positionerer sig selv og Carina ud fra en tilnærmelsesvis heroisk karakter, hvor modet tilskrives heltestatus i deres kompromisløse jagt på at kickstarte deres karriere. For parret var det ikke en mulighed at være på dagpenge: *"Der var ingen af os, der overhovedet havde lyst eller tålmodighed til at skulle i dagpenge (...) Det skulle bare være nu."* (Ibid.: 19) Parret tillægger job direkte efter uddannelse stor meningsskabende betydning for deres fortælling, hvorfor Tønder bliver ramme om en opfyldelse af dette ønske og dermed bliver til et afgørende plot og motiv i fortællingen om deres flytning til det sønderjyske. Den kompromisløse fortælling om jagten på jobbet viser sig dog ikke at være helt uden konsekvenser. "Chokket" ramte dem, da de flyttede til Tønder (Ibid.: 6). Jakob indleder interviewet med at italesætte den første aften, familien er rykket til Tønder, hvilket står som et meget klart minde og symbolsk for det vendepunkt det er for familien at være rykket fra den ene ende af landet til den anden:

Det allerførste, vi gjorde, da vi flyttede herved – første aften, så kiggede vi på hinanden, og så tænkte vi, hvad fanden har vi gjort (...) og sådan gik den i tre måneder (...) Vi tænkte, vi var virkelig i tvivl, om det faktisk var det rigtige, vi havde gjort. (Jakob & Carina: 2)

Jakob og Carinas tvivl baserer sig på den manglende sociale tilknytning, de har til Tønder. *"Vi havde ingen omgangskreds og ingen venner. Vi havde intet, da vi kom herved."* (Ibid.: 3). Retrospektivt var det første halve år fyldt med tvivl om "projektet" (Ibid.: 4), som parret kalder deres flytning til Tønder, men på interviewtidspunktet er de glade for deres beslutning, da de efterhånden har udvidet deres sociale netværk via børnenes institutioner, foreningsliv og deres arbejdspladser. Det sociale binder

dem til byen. Det, at parret italesætter deres flytning som et projekt, kan vidne om en erhvervsmæssig tilgang til deres liv. Et projekt er midlertidigt. Det kræver en afslutning, hvorfor det kan tolkes, at fortællingen om at bo i Tønder på et tidspunkt når sin afslutning. Parrets retorik bærer generelt præg af en instrumentaliseret tilgang til deres omverden. Carina italesætter også på et tidspunkt, at gennem børnene har de "kickstartet deres sociale karriere" (Ibid.: 9) På den måde overtager de tankegangen om, at man hele tiden skal udvikle sig. De ser livet som en lang karriere i en opadgående bevægelse. De skal hele tiden blive bedre, og indlejret i denne tilgang er midlertidigheden som en nødvendighed.

Barndommen som ideal – Tønder er ideel

For parret har det vist sig, at Tønder er et godt sted at bo – både i forhold til at kickstarte karrieren, men også som opvækststed for børn. Der er et rigt foreningsliv og et nærmiljø, der vægter børneliv og gode opvækstmuligheder. Parret tager tråde tilbage til deres egen barndom i henholdsvis Glyngøre og Middelfart og kan bedre forene sig med, at deres børn vokser op i en mindre by som Tønder frem for byen, de forlod i Københavnsområdet. En efterrationalisering de gør sig, er at omgivelserne og lokalmiljøet i Tønder ikke virkede så fremmede for dem, lige da de kom til byen. Tønder vækker genkendelighed og bliver derfor et godt sted for dem at være som børnefamilie. Jakob fortæller i den forbindelse, at: *"Man kan jo kun identificere sig med sin egen opvækst, og den synes vi, at vi kan få hernede."* (Ibid.: 14) En af grundene til at parret efter det første halve år i byen, er faldet godt til, er blandt andet på grund af, at børnene kan få lov til at være børn (Ibid.: 14-15). Parret sætter deres egen barndom op som ideal, hvor en barndom i en mindre by er bedre over for en barndom i byen tæt på København. Konklusionen er på interviewtidspunktet, at parret oplever Tønder som et meningsskabende sted at bo i forhold til karriere, sociale netværk og børneliv. Prisen for at bo i Tønder er den geografiske afstand. De har langt til andre jobmuligheder, deres familier og venner, som er placeret rundt om i hele landet. Men det var også tilfældet, da de boede i Københavnsområdet, så på den måde er det stadig en opgradering i forhold til, hvad de får mest ud af. Selvom parret italesætter jobbet som det eneste styrende element i deres flyttemotiv, er der hændelser, der ydermere motiverer deres flytning. Blandt andet trak det i dem at bosætte sig på den anden side af Storebæltsbroen for at være tættere på familien i Jylland.

Infrastruktur og geografiske afstande som udfordrende

Mobilitet i hverdagslivet er et konstant underliggende tema i Jakob og Carinas fortælling. I byen nær København, de er flyttet fra, var de vant til, at alt lå i cykelafstand. Carinas møde med den offentlige transport i Tønder fortæller hun om som en skelsættende begivenhed, der ændrede hendes opfattelse af deres nye hverdagsliv i byen. På hendes første arbejdsdag tog hun bussen hjem, men den stoppede ikke på landevejen, hvor de bor, men kørte et langt stykke videre før næste stop, hvorfor hun måtte ringe til en taxa, der kørte hende hjem (Ibid.: 10). Generelt er parret overrasket over Tønders geografiske placering og den dårlige infrastruktur. De kører jævnligt til de omkringliggende kommuner for at handle specifikke ting, men der er en time til alle større byer (Ibid.: 11). På interviewtidspunktet arbejder Jakob i Haderslev, hvorfor han pendler et godt stykke til og fra arbejde dagligt. Derudover fordrer hans job ofte kørsel rundt i landet, hvorfor særligt hans grad af mobilitet er høj. Da de boede på Sjælland, havde de et stort ønske om at komme over på den anden side af Storebæltsbroen, men de havde ikke regnet med, at Tønder stadig ville give dem en følelse af at være afskåret fra familien og vennerne i det Midt-Vestjyske. En af de vilkår, de nævner ved at have taget en lang videregående uddannelse, er, at de har venskaber spredt rundt i hele landet, hvorfor de i starten af deres tid i Tønder brugte mange af deres weekender på at køre rundt og være sociale uden for Tønder. Jakob fortæller, at de tog en beslutning for halvandet år siden om ikke at bruge alle deres weekender på motorvejen, men i stedet bruge mere tid i Tønder (Ibid.: 13), hvilket kan hænge sammen med, at de på daværende tidspunkt ser en grund til at blive i byen i takt med, at deres sociale netværk er blevet udvidet. Således er det sociale endnu engang det, der styrker familiens tilhørsforhold til Tønder, og det er i kraft af det sociale, de oplever at leve et meningsskabende liv i byen. Infrastrukturen er det, der udfordrer familien, og en af konsekvenserne, der blandt andet er ved, at Jakob arbejder langt fra hjemmet, er, at Carina er gået på deltid, så logistikken og overskuddet i familien kan gå bedre hånd i hånd.

Fremtiden er ikke i Tønder – eller er den?

Familien bor som førnævnt til leje, da det ikke er en del af deres fælles livsplan at blive i Tønder permanent. De har derimod tanker om at flytte mod Trekantsområdet for at komme tættere på deres familier og ydermere for at forkorte afstanden til et større udbud af jobmuligheder. Jakob skal til jævnlige kontroller i Odense som følge af et tidligere sygdomsforløb, hvilket motiverer deres tanker

yderligere for at flytte til Trekantsområdet, så de kommer tættere på Fyn (Ibid.: 20-21). Tønders geografiske afstand og ringe infrastruktur er en ulempe for familiens permanente etablering i byen. De har ikke en tidsplan for, hvornår de vil flytte. Det er sigende, at de ikke har en decideret plan for det. At de samtidig sætter barndommen højt, kan være, at de – uden at italesætte det – alligevel prioriterer stabilitet for børnene og dermed bliver boende for børnenes skyld. Børnenes dannelse er sociale netværk. Tilknytningerne, de har til de offentlige institutioner (skole, børnehave osv.), er med til at styrke deres etablering. De sætter pris på det velkendte, og at alle kender alle. De har dog behov for at have en fortælling om dem selv, hvor de ikke identificerer sig med Tønder i kraft af, at de vil flytte væk. Der er ikke nok muligheder i forhold til job og kulturliv. De er glade for at være der, og det er givetvis godt nok. Jakob fortæller, at de andre tøndringer bliver ved med at spørge, hvornår de flytter i eget hus. Også Carinas kolleger sender hende ofte boligannoncer. Parret oplever, at det ikke er almindeligt at leje sig ind i Tønder. De er sikre på, at de vil føle sig mere accepteret af tøndringerne, hvis de etablerer sig permanent, hvilket et huskøb vil være udtryk for. Parret føler sig ikke selv som tøndringer, Carina siger, at hun stadig føler sig som Fynbo, da det er der, hun er vokset op (Ibid.).

Opsummering: kickstart af karriere, familie- og børnevenligt, infrastrukturel udsat, usikker fremtid

Plottet, som Jakob og Carina har i spil for at motivere deres flytning til Tønder, er bundet op på deres karriereliv. Carina får job i Tønder, hvorfor familien bryder op fra Københavnsområdet og etablerer sig i byen. Selvom familien oplever flere kulturchok i mødet med Tønder, viser det sig, at Tønder danner ramme for en ideel by for et børne- og familieliv. Parret oplever genkendelighed med deres egen opvækst i Tønders omgivelser, hvor der er nærhed til lokalsamfundet, børn kan være børn i længere tid, og der hersker en ro. Familiens oplevelse af tilhørsforhold til byen stiger i takt med, at deres sociale netværk bliver udbygget, og de bruger mindre tid på motorvejene for at opfylde deres sociale behov med familie og venner rundt om i landet. Tønders geografiske placering er en udfordring for parret, der føler sig afskåret fra de større omkringliggende byer og deres familier og venner i det øvrige Jylland, Fyn og Sjælland. Familien regner ikke med at blive boende i Tønder, men foretrækker en fremtid i Trekantsområdet, så de er tættere på familie og venner, flere jobmuligheder og større offentlige institutioner som fx sygehuse.

Opsummering af de narrative fortællinger – fællestræk og fælles plot

De seks fortællinger tager afsæt i forskellige vilkår, fx om de kommer fra Sønderjylland eller ej, men det samme grundplot gør sig gældende i samtlige fortællinger: par mødes i studiebyen, stifter familie, er i midlertidige ansættelser eller frygter dem og flytter til Sønderjylland inden for en begrænset række af bevæggrunde: økonomi, kickstart af karrieren, stabile jobmuligheder, tættere på familien, stabilitet og sikkerhed i forhold til børnenes opvækst, et roligere familieliv, rigt naturliv osv. Flytningen indebærer i de fleste tilfælde en overgangsperiode, hvor de bor i noget midlertidigt, og derefter indtræder en fase, hvor et fast status quo etableres – eller hvor de drømmer om det. For at nuancere forskellene på fortællingerne kan familierne inddeles efter, om det primære flyttemotiv har været 1) familiært tilhørsforhold til det sønderjyske område og jobmulighederne som sekundært, eller om det har været 2) jobbet, der har været det primære og uden tilknytning til det bosiddende område. Hos Steffen og Katrine fra Sønderborg og Mads og Line fra Aabenraa har tilhørsforholdet til det sønderjyske været primære flyttemotiv. Ved de øvrige familier er det jobbet og kickstart af karrieren, der har været det primære flyttemotiv. Således er der tale om et meget klassisk flyttemotiv, der ikke afviger fra eksisterende forskning omkring bosætning og flyttemotiver jf. Andersen (2010).

I fortællingerne hersker der en konsensus om, at Sønderjylland danner bedre grundlag for at forene karriere- og familielivet i forhold til de større uddannelsesbyer, de er flyttet fra. Der er plads til et stabilt og roligt børneliv, samtidig med at forældrene kan realisere det fleksible arbejdsliv, deres uddannelser lægger op til. Flere af de mandlige parter i familierne pendler til deres job i omkringliggende kommuner, og kvinderne har deltid eller er på barsel. Karrierefortællingen og familiefortællingen forsøges forenet.

Det er bemærkelsesværdigt, at flytningen enten opfattes som en kontinuerlig udvikling af informanternes identitet eller som et ryk. De spejler sig i deres nye sociale omgivelser på forskellige måder. Enten tager de afstand og er nødt til at gå på kompromis med værdier og ser forskelle og kontraster eller de ser nærhed, lighed og mulighed for at udfolde deres identitet og forstærke den. Flere af informanterne spejler deres nye omgivelser i Sønderjylland med deres opvækststed. Dem, der ikke selv kommer fra Sønderjylland, kommer fra en lignende by, og kan på den måde identificere sig med omgivelserne. De ønsker de samme opvækstvilkår for deres børn, som de selv fik, og derfor

oplever de etableringen i den nye sønderjyske by som en god oplevelse. På den måde føles den sønderjyske by ikke fremmed for dem. Generelt flytter de tættest mod kvindens hjemstavn, hvilket kan antyde, at kvinderne er mere tilknyttede det familiære end mændene. De informanter, der er født og opvokset i Sønderjylland, har alle en sentimental og følelsesmæssig tilknytning til stedet. At være sønderjyde står stærkt i deres identitet.

Flere af informanterne indikerer i deres fortællinger, at sociale fællesskaber i nærområdet enten har været medvirkende til deres etablering eller vil være medvirkende til deres fremtidige fortsatte etablering til de sønderjyske byer.

Kapitel 5: Analysedel II: Teoretisk analyse – etablering og tilhørsforhold

I de foregående narrative analyser har jeg ladet parrenes fortællinger komme til orde ud fra den narrative tradition med inddragelse af fortællingernes plot- og meningsstrukturer. I denne anden analysedel vil jeg fremstille nogle temaer, som går på tværs af fortællingerne. Temaer, jeg er kommet frem til på baggrund af den foregående narrative analyse og det livshistoriske, fænomenologiske og hermeneutiske udgangspunkt. Temaerne er: *midlertidighed*, *identifikation* og *sociale fællesskaber*. Begreberne er alle bundet op på specialets problemformulering og særligt det sidste led i formuleringen, der har til hensigt at undersøge, hvad der er med til at styrke etableringen og tilhørsforholdet. De tre begreber har alle været centrale i de narrative fortællinger og belyses ud fra fortællerne som elementer, der er med til både at svække og styrke tilhørsforholdet i henholdsvis uddannelsesbyen, deres nuværende bosted i Sønderjylland og deres fremtidige drømmedestinationer.

Midlertidighed

Det fremgår af de enkelte narrativer, at midlertidighed er et tema, der gennemsyrrer de højtuddannede børnefamiliers livsvilkår. I følgende afsnit vil jeg uddybe, hvordan midlertidigheden spiller en rolle i familiernes motiver for at flytte til Sønderjylland og for deres fremtidsplaner. Midlertidigheden kobles til både en situeret tid og et situeret sted. Ungdoms- og studielivet som en midlertidig livsfase og uddannelses-/storbyen som et midlertidigt sted. En tid og et sted, som de højtuddannede børnefamilier flytter og bevæger sig væk fra i mødet med Sønderjylland. Midlertidigheden og dens konsekvenser ses også i højere eller mindre grad i det sønderjyske. Midlertidigheden hænger uløseligt sammen med den overgangs- og etableringsfase, som familierne står midt i. Det gælder både i forhold til uddannelse, job, boligforhold og sociale relationer. For at indfange den midlertidighed anvender jeg som førnævnt primært Baumans blik på den flydende modernitet.

Storbyen/uddannelsesbyen som et midlertidigt sted

Fælles for fortællerne er, at de søger mod en mere etableret livsform, hvor deres børn kan vokse op i trygge og stabile omgivelser. Overgangsfasen fra det midlertidige mod det stabile tydeliggøres via fortællernes fokusering på uddannelsesbyen – de er flyttet fra – som et midlertidigt sted. Studerende på videregående uddannelser er oftest bundet til byen grundet uddannelse og bliver derfor ikke med sikkerhed boende i byen, som det er tilfældet og præmissen hos specialets informanter. Den midlertidige livssituation i en større uddannelsesby har for nogle af fortællerne været en del af deres livsplan, hvor det for andre har været mere uvist, om de skulle blive boende i uddannelsesbyen eller ej. Mest eksplicit er det i Steffen og Katrines fortælling, at Aarhus for dem var et midlertidigt stop i deres livsfortælling af hensyn til opnåelse af den videregående uddannelse. Uddannelsesbyerne, som informanterne er flyttet fra, er repræsentative for områder med høj mobilitet, hvor aktørerne bosætter sig i en kortere periode for at omstille sig og derefter flytte væk igen, hvilket Jørgensen beskriver som værende *zones of transition* (Jørgensen 2010: 19). Informanterne oplever derfor også en forskel i omgivelserne, når de flytter til boligområder, hvor bosætningen har en mere kontinuerlig karakter. Tydeligst ses det hos Thomas og Lena, der føler sig som fremmed i en – for dem – meget lokal landsby, der er lukket om sig selv og dets sociale liv. En landsby, der får dem til at føle sig socialt isolerede og ekskluderede på grund af deres fremmedhed, der korrelerer negativt med et område, der ikke kan betegnes som en *zone of transition*. Jacob og Carina oplever også, at lokalsamfundet i Tønder er sammensat ud fra et stabilt idealbillede og i ringe grad rummer midlertidig livsførelse. Elias og Hanne er et eksempel på nogle, der er flyttet fra én zone of transition til en anden, nemlig fra studieby til hvad der kan kaldes et studiekvarter i form af lægeboligen, de er blevet placeret i omgivet af andre lægestuderende og deres familier. Graden af mobilitet er her ligeså stor, som de er vant til fra studiebyen, hvorfor oplevelsen af at flytte fra Aarhus til Aabenraa endnu ikke føles så forskellig i forhold til at kunne spejle sig i de omgivende naboer. De tre ovennævnte familier har alle planer om at rykke ud af lejeboligerne inden for den nærmeste fremtid. Dermed lever de i udpræget grad i en overgangsfase, hvorfor sociale bånd, sammenhængskraften og stedtilknytningen bliver påvirket negativt. Søgningen efter det stabile og de nære relationer er et tydeligt flyttemotiv hos mange af specialets informanter, hvilket stemmer overens med Baumans betragtning om, at mange mennesker i det postmoderne samfund oplever megen usikkerhed og ønsker sig fællesskab og nærhed (Bauman 2006). Således skabes der en naturlig balance.

Som nævnt kobles det sociale liv i storbyen til en midlertidig social form ifølge Sennet og Bauman (Ibid.: 124-125), hvilket også kommer til udtryk i specialets empiriske materiale ud fra fortællernes oplevelse af uddannelsesbyen, de er flyttet fra. Det kommer særligt til udtryk i fortællingerne hos Steffen og Katrine, Elias og Hanne og Mads og Line. At være underlagt den midlertidige livsførelse i uddannelsesbyen har påvirket fortællernes sociale fællesskabsfølelse til deres lokalområdet. De pointerer alle en begrænsende og mere løs deltagelse til sociale arrangementer og et naturligt slutpunkt for fællesskabet. Mads fortæller fx:

De naboer, som vi var så utrolig glade for, jamen, de flyttede til Svendborg her til sommer, og det vidste vi jo godt på forhånd. Det var da også svært det der med at bo sådan et sted i København – at det er sådan en midlertidig ting. (Mads & Line: 45)

Empirien bekræfter således både Jørgensens beskrivelse af, at aktører i *zones of transition* bosætter sig i en kortere periode for at omstille sig og derefter flytte væk igen, hvilket har negativ indvirkning på de sociale bånd. Dels bekræfter eksemplet Bauman og Sennets udlægning af storbyen, hvor fremmede vil møde fremmede, og hvor det sociale fællesskab ikke tilvejebringes (Bauman 2006: 124-125).

Midlertidighed kontra etablering – lejebolig kontra eget hus

Midlertidigheden kobles ikke kun op på uddannelsesbyen, men også på lejeboligen i Sønderjylland, som per definition er et løst forbindelsesled til stedet. Lejeboligen er uforpligtende i en grad, så det er nemmere og hurtigere at rykke teltpælene op og flytte til andre og nye steder. I uddannelsesbyerne har fortællerne alle boet til leje, hvilket har understøttet den midlertidige forbindelse til storbyen. På interviewtidspunktet i Sønderjylland bor halvdelen af fortællerne til leje, og den anden halvdel ejer et hus. Thomas og Lena, Elias og Hanne og Jakob og Carina bor alle i en lejebolig i henholdsvis Nordborg, Aabenraa og Tønder, og de udtrykker alle i deres fortælling, at de opholder sig midlertidigt på nuværende bosted med et andet bosted i sigte. Det er en del af Thomas og Lenas livsplan at flytte i hus i Sønderborg. For Elias og Hanne er det endnu uvist, hvilken by der vil danne ramme om deres familieliv, da det vil afhænge af deres jobsituation, men også af, hvor de finder deres drømmehus inden for Syddanmarks grænser. Jakob og Carina ser på sigt flere

jobmuligheder i at flytte længere nordpå mod Trekantsområdet. De tre familier befinder sig stadig i en midlertidig situation på et midlertidigt sted, hvorfor deres grad af etablering ikke er lige så stærk som de øvrige tre familiers. Deres midlertidige bo-situation i Sønderjylland vidner om, at midlertidigheden ikke kun er koblet op på uddannelsesbyen, men er situeret omkring en overgangsfase i tid. De tre familiers fortællinger er i overvejende grad fortalt ud fra, hvordan de forestiller sig deres liv, når de køber et hus. Den midlertidige livsfase fremstilles ud fra et mere dynamisk perspektiv. I ungdoms- og studielivet er der høj fokus på selvudvikling og selvrealisering, hvilket kræver en midlertidig og dynamisk livsførelse. Frihedsbehovet forskydes fortsat til voksen- og familielivet, men den livsfase er mere statisk. De tre familier forestiller sig, hvordan det bliver, når livet bliver mere statisk.

Steffen og Katrine, Mads og Line og Signe og Adam bor alle i et eget hus i henholdsvis Sønderborg, Aabenraa og Tønder. For Steffen og Katrine er deres hus en "*fast base*" (Steffen & Katrine: 15), de har planer om altid at vende tilbage til, selv hvis de på et tidspunkt tog en midlertidig afstikker til udlandet i forbindelse med Steffens job. Deres hjem får karakter af at være et meningsfuldt sted og stabilt holdepunkt, hvilket er i tråd med Beatleys teori om, at mennesket behøver unikke og specifikke steder for at leve et meningsfuldt liv (Beatley 2004: 3). Mads og Line er mere drømmende i deres forestillinger om fremtiden, som kobles op på udenlandske drømmedestinationer, men understreger også, at der ikke inden for den nærmeste fremtid er belæg for ikke fortsat at være bosiddende i deres hus i Aabenraa. Signe ser heller ingen barrierer for på interviewtidspunktet ikke fortsat at udvikle på deres byggeprojekt i Tønder og forblive bosiddende i deres hus i byen. De tre familier, der ejer et hus, har nu udvidet deres drømme til at inkludere udlandet, hvilket jeg vil uddybe slutteligt i afsnittet om sociale fællesskaber. Graden af etablering er således forskellig hos fortællerne, men der ses en kobling mellem, hvorvidt de lejer eller ejer en bolig.

Med reference til Bauman kan den midlertidige livsførelse siges at være kendetegnende for det nuværende samfund, hvor kortsigtet tænkning har erstattet langtidspanlægningen (Bauman 2006: 163). Det er en generel betragtning i fortællingerne, at de kortsigtede livsplaner er dominerende, og at mine spørgsmål til fremtiden er af mere drømmende og vævende karakter, hvorfor fortællerne ikke kan garantere, at de fortsat vil blive boende i Sønderjylland. Der er dog nogle fællestræk ved

fortællernes nuværende bolig- og leveområder, de finder attraktive og potentielle for en stærkere tilknytning, end den de oplevede i uddannelsesbyen.

Tempoforskelle i storbyen og den mindre by i Sønderjylland

Et tema, der går igen, når fortællerne sonder mellem hverdagslivet i uddannelsesbyen og den mindre by i Sønderjylland, er deres opfattelse af tempoforskelle eller rytmerne de to steder. Der er fart på i uddannelsesbyen, hvorimod livet i den mindre by i Sønderjylland i højere grad er præget af ro. I Steffen og Katrines fortælling italesætter Steffen den forskel ved at forbinde Aarhus med *"det her ræs"* (Steffen & Katrine: 3-4). Han sætter spørgsmålstegn ved, om det er en tilstand og en leveform, der ligger i forlængelse af deres identitet og understreger senere i fortællingen, at de lever en mere stille, afslappet og introvert tilværelse, end hvad storbylivet lægger op til, hvorfor det passer dem bedre at bosætte sig i Sønderjylland frem for Aarhus. Familien vægter omgivelser med *"ro på"*, og hvor de *"kan være sig selv"* (Ibid.: 11), hvilket fremstår som en kontrast til deres tidligere liv i Aarhus. Mads og Lines oplever, at det er nemmere *"at trække stikket"* (Mads & Line: 59) i Aabenraa i forhold til i København, hvor deres hverdag i højere grad var influeret af en følelse af stress. Signe italesætter forskellen ved at fremhæve trafiklogistikken som nemmere i Tønder og mindre stressfuld og besværlig som i Aarhus. *"Så skal man finde en parkeringsplads og puuuh og sidde i kø og stress"* (Signe: 26). De kortere afstande og mindre trafik i Tønder giver Signe en følelse af ro og et lettere hverdagsliv i forhold til at hente og bringe børn og køre til og fra arbejde.

Sønderjylland som stabilt hjem eller selvudviklende karrierestarter

De højtuddannede par kan inddeles alt efter, om flytningen til Sønderjylland er udtryk for en søgen efter det statiske eller dynamiske. Det etablerede eller det midlertidige. Eller ifølge Bauman: sikkerheden eller friheden. For Steffen og Katrine er deres flytning fx et led i et mere statisk, hjemligt og stabilt hverdagsliv. Ingen af de to havde udsigt til specifikke job i det sønderjyske inden flytningen, men søgte tilbage af hensyn til familielivet. Hvorimod Jakob og Carina er eksempler på højtuddannede par, hvor Sønderjylland bliver et led i deres dynamiske karriereudvikling. Selvom midlertidigheden ifølge Bauman svækker og opløser relationer, identiteter, fællesskaber og steder, oplever Jakob og Carina også midlertidighed som noget godt. For dem er midlertidigheden også en nødvendighed for at udvikle sig selv både socialt og karrieremæssigt, hvilket de har mulighed for i

Tønder. En kombination af det stabile hjem og det selvudviklende og skiftende karriereliv opleves også at være muligt i Sønderjylland. I Signe og Adams tilfælde er Adams job på kontraktbasis, hvorfor det er et midlertidigt vilkår, men det vil formegentligt ikke ændre på, at basen fortsat bliver i Esbjerg.

Sociale fællesskaber

En anden indgribende tendens i fortællingerne er, at de højtuddannede børnefamiliers etablering i høj grad bestemmes ud fra deres sociale netværk i det sønderjyske. I det følgende vil jeg analysere og fortolke, hvilke former for sociale fællesskaber, der er vigtige i familiernes fortællinger, og hvilken betydning de tillægges i forhold til deres tilhørsforhold til de sønderjyske byer, hvor de bor.

Lokalt fællesskab med naboerne eller drømmen herom

Ifølge Georg Simmel er lillebyen præget af følelser, personlige forhold og nære relationer, hvorimod storbyen er præget af anonyme, upersonlige og overfladiske relationer. Fordelene ved den sociale form i lillebyen er henført til fællesskabet, hvorimod ulempen er høj grad af social kontrol, der ikke giver plads til personlig frihed, som derimod findes i storbyen (Simmel 1903). Bauman lægger sig op ad Simmels teori i hans sondren mellem klassisk modernitet og flydende modernitet, hvor det faste og langsigtede er erstattet af det flydende og kortsigtede (Bauman 2006). Simmels skelnen mellem lillebyen og storbyen stemmer på nogle punkter overens med informanternes oplevelser af at flytte fra den større uddannelsesby til den mindre by i Sønderjylland. Thomas og Lena oplever ikke et lokalt fællesskab med de andre indbyggere i Nordborg, hvilket svækker deres grad af tilknytning til byen og er med til at plante en idé hos dem om at rykke ud af byen på sigt. Parret lader deres fordomme stå i vejen for at indgå i det lokale. De har en romantisk forestilling om det tætte/intime fællesskab i lillebyen, hvor alle kender alle og hjælper hinanden, men oplever at stå uden for. Hvis der er svage bånd i fællesskabet, er det nemmere at falde ind i og blive en del af. Hvis der derimod er stærke bånd – ligesom i Simmel beskriver det i Lillebyen – er det sværere at blive en del af, hvorfor man hurtigt kan følge sig udenfor, hvilket er tilfældet hos Thomas og Lena. Det kan skyldes deres fordomme om, at de lokale står i modsætning til deres værdier, og de kan derfor ikke identificere sig med deres naboer og tager derfor ikke selv initiativ til interaktion. Ud fra Beatleys terminologi føler de sig ikke som 'insidere' eller udtrykker 'place rootedness' (Beatley 2004), hvilket har indflydelse på deres engagement i lokalsamfundet i Nordborg – eller rettere forklarer manglen på samme. Deres idé om

det gode liv er småborgerligt i traditionel forstand, og henviser til Baumans beskrivelse af klassisk modernitet, hvor stabilitet, tryghed og det nære fællesskab var kerneværdier. Det viser sig, at de står i konflikt med deres forestillinger. I stedet opbygger de sociale fællesskaber på deres arbejdspladser og viser sig som moderne individualister, der realiserer sig selv igennem arbejdet og opbygger individuelle fællesskaber omkring sig selv som fagpersoner frem for geografisk, hvilket jeg vil uddybe i efterfølgende afsnit. I forhold til Baumans blik på det uforenelige forhold mellem frihed og sikkerhed i menneskets søgen efter lokale fællesskaber nuancerer Mark Granovetter hans pointe ved at påpege, at svage sociale bånd besidder en vis styrke, idet de giver mere rum og selvrealiserende muligheder til individet sammenlignet med de bånd, der normalt betragtes som stærke. Ifølge Granovetter findes de stærke sociale bånd i venskaber og familiemønstre, som støttes af sympati, følelser, loyalitet og samhørighed (Jørgensen 2008: 21).

Forestillinger, der læner sig op af Baumans beskrivelse af den klassiske modernitet, gennemsyrrer også Elias og Hannes fortælling, der ønsker at genskabe et socialt fællesskab, som de husker det fra deres barndom. De oplever allerede et mere forpligtende lokalt fællesskab i de sportsforeninger, der er en del af i Aabenraa på interviewtidspunktet, men drømmer sig til et endnu mere etableret og lokalt fællesskab (Elias & Hanne: 31-33). Deres drøm er i høj grad at blive 'insidere' med en stærk følelse af 'community rootedness' og 'place attachment', hvor de kan være med til at forbedre og bevare et lokalt sted og fællesskab. Signe beretter om positive oplevelser med naboerne og lokalsamfundet. De er ved at renovere deres hus, og naboerne kommer og hjælper til og følger generelt med i deres byggeprojekt (Signe: 51). Der bor primært ældre mennesker på deres vej, men der begynder at ske en udskiftning. *"Det er jo fantastisk at være i et lille lokalsamfund, hvor alle kender alle og man er tryk ved at lade børnene være ude på gaden."* (Signe: 18) Signe oplever således en realisering af det fællesskab som Simmel beskriver værende en del af lillebyen, hvilket er med til at styrke familiens etablering til Tønder. I Carina og Jakobs fortælling er de fleste øvrige beboere i de lejede rækkehuse på overførselsindkomst, hvorfor de ikke kan identificere sig med deres naboer. De oplever, at de stikker ud, men de nyder at bo der og nyder roen i området. Til gengæld tilkendegiver de en positiv oplevelse med at blive budt velkommen af de lokale. Fx fortæller Carina, at apotekeren spørger ind til dem og byder dem velkommen. Det var ikke tilfældet i byen nær København, de er flyttet fra, hvorfor de skal vænne sig til den lokale nærhed og genkendelighed. Carina fornemmer dog

en lukkethed og mindre åben tilgang til fremmede kulturer og etniciteter i lokalsamfundet i Tønder. *"I forhold til hvad jeg var vant til at se sådan i bybilledet, da var det fuldstændig skrumpet ind"* (Carina & Jakob: 6), fortæller Carina om befolkningssammensætningen de to steder. Hun skal vænne sig til, at der ikke er så mange unge mennesker mellem 18-28 i Tønders byliv.

Lokal identifikation og sentimental tilknytning

Som nævnt i Kapitel 1 konkluderer Ottosen i sin analyse, at tilflyttere falder til, mens indfødte føler sig hjemme (Ottosen 2009: 65). Sættes det i sammenhæng med specialets informanter, ses der også her en skelnen mellem tilflytterne og tilbage-flytterne. Dem, der er opvokset i omegnen af informanternes nuværende bosted i det sønderjyske, har en mere sentimental og følelsesmæssig tilknytning til stedet end tilflytterne. Men jeg vil også udfordre denne analyse ved at argumentere for en mere nuanceret skelnen, der går på, at de informanter, der sammenligner den sønderjyske by med deres opvækststed i en anden del af landet, føler sig hjemme i kraft af identificeringen. Byen i det sønderjyske konnoterer hjemlighed i kraft af det sociale, naturen, nærhed til lokalsamfundet og et trygt miljø for børnene.

Institutionelle fællesskaber – job og daginstitution

De naturlige arenaer, som børnefamilierne indtager, er knyttet til deres arbejdsplads og børnenes institutioner og fritidsforeninger. Disse arenaer er stærke sociale platforme, hvor informanterne får direkte adgang til etablerede sociale fællesskaber. I det følgende uddyber jeg, hvordan de sociale fællesskaber er betydningsfulde og meningsgivende for deres tilhørsforhold til, hvor de bor.

Sociale fællesskaber i børnehøjde

Som tilflyttere har det vist sig for mange af familierne, at børnene har været en god og naturlig ice-breaker i sociale sammenhænge. Flere af informanterne nævner, hvordan deres sociale netværk lokalt er blevet kickstartet via de arenaer, de naturligt bliver en del af via børnene. Tydeligst bliver det beskrevet i Jakob og Carinas fortælling. Parret flytter til byen som fremmede uden tilknytning til Tønder, hvorfor det bliver meget tydeligt i deres fortælling, at det sociale er af afgørende betydning for at føle sig hjemme i byen. Deres oplevelse med at flytte til byen binder de op på det sociale liv uden for husets fire vægge. Familiens tilfredshed med at være bosiddende i Tønder korrelerer med

graden af sociale netværk, de skaber. Alle kender alle i Tønder. For Jakob og Carina er det genkendeligt og hjemligt med et lille lokalsamfund, hvor alle kender alle, og man hilser på de samme personer i bybilledet, da de begge kommer fra "små byer" herunder Glyngøre og Middelfart (Jakob & Carina: 8). De beskriver, at bybilledet i Tønder er "fuldstændig skrumpet ind" (Ibid.) i forhold til byen, de boede i nær Københavnsområdet. Familien har en stor berøringsflade med andre børnefamilier i Tønder i kraft af datterens skolegang, hvorfor man kan tale om, at de er i en livsfase, hvor der er stor fokus på socialisering med andre børnefamilier. Carina nævner også, at alle børnefamilierne kender hinanden, fordi der ikke er så mange, hvilket parret associerer med deres opvækstbyer og som på den måde vækker genkendelighed. Dermed er Tønder også en god ramme for det sociale liv med børn i modsætning til byen, de boede i på Sjælland, hvor socialiseringen kun skete inden for vuggestuens arena, og ikke i samme grad var spredt ud over flere arenaer i byen. Jakob og Carina lægger en stor indsats i at etablere sig i lokalsamfundet i Tønder. Jakob går til fodbold, deres børn går til musik og svømning, og Carina sidder i bestyrelsen i børnehaven. *"Hurtigt fik vi en omgangskreds hernede. Det er altid vigtigt, at man har sig et holdepunkt og nogen man kan identificere sig selv med, så det er jo primært børnefamilier i vores alder."* (Ibid: 12). Jakobs citat er et godt eksempel på vigtigheden af identifikation og social stabilitet, hvilket stemmer overens med Baumans pointe om fællesskabets vigtighed. At Baumans blik er kritisk i den forstand, at det ideelle fællesskab i dag er en utopi, ændrer ikke på, at det fællesskab, der findes hos Carina og Jakob, er tilstrækkeligt for tilnærmelsesvis at føle sig rodfæstet og en del af fællesskabet i Tønder. Jakob og Carinas oplevelse af at være en del af et lokalt fællesskab i kraft af børnenes hverdagsliv stemmer overens med Beatleys teori om 'place attachment', hvor villigheden til at bevare og forbedre det pågældende sted kommer af en følelse af at være lokalt rodfæstet. Også Mads og Line oplever, at deres børns arenaer er en adgang for dem til et større socialt netværk i Aabenraa.

Socialt fællesskab på arbejdspladserne

Det viser sig, at de højtuddannede børnefamiliers sociale netværk primært bliver dannet via arbejdspladserne, som hos de fleste af informanterne er placeret i nærområdet. Carina fortæller, at deres "sociale karriere" blev startet via Carinas kolleger med børn. Den socialisering bliver indgangen til familiens sociale liv i Tønder. Arbejdspladsen som primære sociale arena er gennemgående for de højtuddannede. Her findes der social samhørighed, som er bundet op på de højtuddannedes værdier,

normer og identifikation. Det sociale liv leves i højere grad på arbejdspladsen end blandt det helt nære lokalmiljø, hvor de bor. Thomas, Lena og Katrine nævner også det sociale fællesskab på arbejdspladsen som meningsskabende og berigende for deres hverdagsliv. Steffen og Katrines sociale liv i Sønderborg får de primært gennem familien, og Katrine fremhæver særligt det sociale fællesskab, hun nyder godt af via jobbet. Da Steffen arbejder i Esbjerg, er det vanskeligere for ham at opretholde et socialt liv med kollegerne uden for arbejdstiden. De højtuddannedes stærke fællesskab på arbejdspladserne binder dem til regionen for nu, men man risikerer, at de flytter til nabokommuner eller ud af regionen, hvis de skifter job. Det svagere stedbundne fællesskab gør deres stedtilknytning skrøbelig, da de nemt kan miste jobbet eller selv skifte kurs i selvrealiseringens tegn og dermed også miste fællesskabet.

Signe nævner, at vejen, hun bor på, i folkemunde bliver kaldt Ecco Alléen (Signe: 50). Flere af hendes kolleger bor på den vej, hvorfor hun lokalt i høj grad kan identificere sig med naboerne. Hendes arbejdsplads er et familiefirma med mange traditioner. Hun troede, at hun skulle arbejde der et par år og så videre hen ad karrierevejen, men hun vil gerne blive længere også qua hendes familiesituation, hvorfor det er attraktivt med fast arbejde.

At informanternes fællesskab primært er på arbejdspladserne, støtter op om individualiseringstendensen, som Bauman italesætter. Den form for fællesskab kan antages at have instrumentel karakter på den måde, at de højtuddannede i samme ombæring plejer deres faglige netværk. Det er i disse fællesskaber, informanterne oplever, at deres lokale tilknytning styrkes, og at deres hverdagsliv bliver beriget. Således findes stedbundne fællesskaber stadig, men i en anden version end tidligere, og det kan antages, at de institutionelle fællesskaber let kan udskiftes til andre lignende fællesskaber på andre steder.

Kapitel 6: Afsluttende om etablering og tilhørsforhold

Bor lokalt – drømmer globalt – lever globalt

Flere af de højtuddannede par drømmer om udlandet som en fremtidsdestination af kortere eller længere varighed, hvilket stemmer overens med deres mobile orientering som beskrevet i Kapitel 1. Steffen og Katrine fortæller fx, at deres fremtid muligvis inkluderer en kort afstikker til udlandet i forbindelse med Steffens job. De vil dog fortsat have base i Sønderborg, hvorfor tilknytningen til det område ikke ophører permanent. Sønderborg er på den måde en god base for familielivet, men udfordres af det fleksible og konstant udviklende arbejdsliv. I Mads og Lines fortælling er Mads særligt optaget af det urbane miljø i storbyer som New York og storbyer i Italien i forhold til en udfoldelse af hans musiske interesser og et øget kulturliv. Både hos Steffen og Katrine og hos Mads og Line er tanker om ophold i udlandet af drømmende karakter. Tanker og drømme, der angiveligt er plantet i dem i kraft af det globale og internationale mindset, som er i tråd med deres karriereveje og det moderne samfund, de er en del af, og som ifølge Bauman priser fleksibilitet, mobilitet og netværkspleje. I Signes fortælling er det internationale element placeret i fortiden. Forinden flytningen til Tønder boede de i Flensborg, og hendes mand Adam arbejdede i Afrika, hvorfor de også har været globalt orienterede. Deres fremtid er ikke præget af en udlandsdrøm, men Signe går heller ikke længere end fem år frem i hendes fortælling om, hvorvidt de bliver boende i Tønder eller ej. Hvilket tyder på en fragmenteret og flydende indstilling til livet med henvisning til Baumans blik på det moderne menneske. Det er vanskeligt at forudsige om informanterne bliver boende i de sønderjyske byer eller ej. Det er dog givet, at deres familieliv skal passe ind i et fleksibelt og omstillingsparat arbejdsliv. Hvis de sønderjyske byer fortsat kan leve op til et fleksibelt arbejdsliv med gode jobmuligheder, og de højtuddannede børnefamilier får etableret og bevaret sociale netværk i de arenaer, de begår sig i og dermed kan finde identifikation i omgivelserne, så tyder det på, at deres etablering og tilhørsforhold til byerne styrkes, og at det er attraktivt for familierne at blive boende. Med andre ord: hvis arbejdslivet, familielivet og deres sociale liv i vid udstrækning kan forenes lokalt, er der gode chancer for, at de bliver boende. Deres høje grad af mobilitet gør også, at de i perioder søger længere væk i forhold til arbejde. Om det er Esbjerg eller et sted i Europa, finder familierne det meningsgivende at have base i den sønderjyske by for på den måde at imødekomme noget stabilitet i en ellers flydende og foranderlig tilværelse. Beatleys pointe om vigtigheden af lokale steder i en

global verden bliver her bekræftet via informanternes stræben efter – og for nogen allerede opfyldt – følelsen af hjemlighed og tryghed. Stabiliteten findes i det sønderjyske og bliver samtidig i højere grad krydret med internationalt udsyn og rigt kulturliv med henvisning til bosætningskoordinatorernes slogan ”Porten til Europa” og ud fra informanternes oplevelse af fx Sønderborg, hvis kulturelle og globale udsyn vokser.

Etablering eller transit?

Informanternes flyttemotiver er i konsensus med tidligere forskningsresultater (SFI 2014) – som nævnt i Kapitel 1 – nemlig at unge, nyuddannede er meget mobile og flytter til land- og yderområderne for en periode for at kickstarte deres karriere (Aner & Hansen 2014: 10), som det fx er tilfældet hos Jakob, Carina, Lena, Thomas og Signe. Forskningen peger i samme ombæring på, at der er en tendens til, at denne gruppe ikke i lige så høj grad bliver boende som de øvrige højtuddannede. Ifølge dette er det usandsynligt, at de førnævnte informanter bliver boende. Det stemmer overens med Jakob og Carinas egne udsagn om en dag at flytte fra Tønder. Derimod udtrykker Signe et stærkere ønske om at blive boende i Tønder – både i kraft af, at hun ekspliciterer, at hun på udsigelsestidspunktet ikke ser nogen grund til at flytte og i kraft af, at de har købt hus og fået farmoren til at flytte til Tønder. Ud fra en fænomenologisk og narrativ tilgang må dette tages for pålydende. Samme forskningsresultat (SFI 2014) viser, at børnefamilier til dels flytter på grund af jobmuligheder, og dels fordi yderområdet giver dem mulighed for en større bolig med have og tilbyder det, der for nogle af disse tilflyttere er et ideelt opvækstmiljø for deres børn; nærhed til natur og et mindre, overskueligt lokalsamfund (Aner & Hansen 2014: 10), hvilket stemmer overens med specialets resultater. Rapporten peger endvidere på, at der også er personer, der flytter tilbage til områder, de er vokset op i, og at disse tilflyttere ikke generelt ser sig selv som inkarnerede storbymennesker, men i højere grad vil en tilværelse uden for storbyen (Ibid.), som det ses hos Steffen, Katrine og Line. Baumans kritiske blik på de veluddannede som ikke stedbundne nuanceres gennem specialets undersøgelse. Flere af informanterne i specialet ytrer både former for *place attachment* og *community rootedness*, der ud fra Beatleys terminologi er elementer, der er udtryk for et lokalt engagement og tilhørsforhold. Ifølge Beatley har dem, der forestiller sig at blive boende formålet at knytte deres identitet til det specifikke sted (Beatley 2004).

Tilflyttertyster – en tendens der rummer ambivalens

Der ses nogle tendenser i informanternes overvejelser om og oplevelser med at flytte til og fortsat at bo i Sønderjylland, som knytter sig til individualisering og frihed over for fællesskab og stabilitet. I nedenstående tabel har jeg forsøgt at tydeliggøre nogle typologier over tilflyttertyster til Sønderjylland, der er lavet ud fra de mønstre og tendenser, som specialets fund har tilvejebragt. Typologierne er dannet på baggrund af dimensionerne *sikkerhed* og *frihed* med inspiration fra Baumans skelnen mellem de to værdier i hhv. den klassiske modernitet og den flydende modernitet. Typologierne er et forsøg på at skitsere et mønster ud fra informanttyperne i specialet, men kan ikke betragtes enkeltstående, da informanterne i mindre eller højere grad rummer flere af typologierne. Selv de informanter, der fremstår allermest etablerede, har et selvbillede af at søge friheden, individualiteten og det dynamiske.

Tabel 2: Tilflyttertyster

Typologi	Sikkerhed	Frihed
Den sentimentale tilbageflytter	x	
Den etablerede og drømmende tilflytter	x	x
Den stabilitets- og karrieresøgende tilflytter	x	x
Den karriere- og selvudviklende gennemrejsende		x

Den sentimentale tilbageflytter nærer en følelsesmæssig og sentimental tilknytning til opvækststedet det er flyttet fra, og finder mening i at vende tilbage på baggrund af et stærkt tilhørsforhold og en søgen efter stabilitet og sikkerhed. *Den etablerede og drømmende tilflytter* rummer en ambivalens, da den på den ene side er etableret med hus, job og familieliv, og lever et stabilt liv med en tryk base, men på den anden side drømmer sig til internationale destinationer og frihedsfølelse. *Den karriere- og stabilitetssøgende tilflytter* rummer ligeledes en ambivalens, da denne tilflytter både jagter karrieren og en tryk og stabil base, men endnu bor under midlertidige forhold. *Den karriere- og selvudviklende gennemrejsende* er den mindst etablerede og mest frihedssøgende type, der flytter til i karrierens og individualiserings navn. Etablering vil her betyde personlig frihedsberøvelse og karrieremæssig tomgang.

Typologierne er med til at understrege tilflytternes ambivalens og etableringsgrad. Alle informanterne i specialet søger *både* stabiliteten og friheden, hvilket kan være en konsekvens af den flydende modernitet. Informanterne i specialet finder fortsat mening i at have en tryk og stabil base, at være en del af et nært fællesskab og ikke mindst at kunne give deres børn en barndom i sikre omgivelser. Samtidig med at de plejer deres karriereliv, og derfor i perioder må befinde sig i midlertidige forhold. Den trygge, etablerede og stabile base er for alle informanter et mål – hvis ikke det endnu er blevet indfriet. For informanterne danner Sønderjylland en god ramme om både sikkerheds- og frihedsfølelsen, fordi de på den ene side oplever nostalgi og nærhed og på den anden side økonomisk frihed og fællesskaber, der giver dem mulighed for selvudvikling og at gøre en forskel. En videreudvikling af typologierne vil være interessant som perspektiverende tilgang til specialets fund.

7. Konklusion

Gennem et fokus på seks højtuddannede børnefamiliers fortællinger om deres flytning til det sønderjyske har jeg igennem specialet forsøgt at svare på følgende problemformulering:

Hvordan oplever højtuddannede børnefamilier at flytte fra en større uddannelsesby til en mindre by i Sønderjylland, og hvad er med til at styrke deres etablering og tilhørsforhold?

På baggrund af analysen kan det konkluderes, at børnefamilierne oplever, at Sønderjylland er en god ramme for at forene et stabilt og trygt familieliv med et selvudviklende karriereliv. Børnefamilierne er alle gået fra et individualiseret, fleksibelt og frit ungdoms- og studieliv i en storby, der har været gennemsyret af midlertidighed og løse sociale relationer til et mere fællesskabsorienteret voksen- og familieliv med fokus på tryghed og stabilitet. De mindre byer i Sønderjylland, som informanterne er flyttet til, viser sig på forskellige måder at danne ramme om et hverdagsliv med mere ro og stabilitet. Derudover er fortællingernes plot blandt andet baseret på flyttemotiver som: billigere boligpriser, kickstart af karrieren, stabile jobmuligheder, nærhed til familien, stabilitet og sikkerhed i forhold til børnenes opvækst, et roligere familieliv og et rigt naturliv. I informanternes fortællinger har temaerne *midlertidighed*, *identifikation* og *sociale fællesskaber* været gennemgående for deres oplevelse af at flytte fra en større uddannelsesby til en mindre by i Sønderjylland. Midlertidigheden, der var et vilkår i storbyen, de er flyttet fra, har spillet en central rolle i deres søgen efter stabilitet i Sønderjylland. Den fungerer både som en drivkraft for selvudvikling, men også som en udfordring for et stabilt familieliv. Selvom informanterne ikke i lige så høj grad befinder sig i en *zone of transition* i det sønderjyske, som de gjorde i storbyen, influerer midlertidigheden stadig nogle af informanternes liv i mere eller mindre grad, alt afhængig af om de lejer eller ejer et hus, og om de har fast arbejde eller stadig er studerende eller på barsel. Informanterne giver udtryk for, at der er korrelation mellem eget hus og høj grad af etablering, hvorimod de informanter, der bor til leje i mindre grad føler sig tilknyttet til det sted, hvor de bor på udsigelsestidspunktet. Et andet fund i specialet relaterer sig til temaet identifikation, som viser sig at være afgørende for informanternes følelse af tilhørighed. Hos specialets tilbage-flyttere er det tydeligt, at den sentimentale tilknytning og lokale identifikation er udslagsgivende for deres tilhørsforhold til det sønderjyske område, men det har yderligere vist sig, at nogle af informanterne, der er opvokset i andre dele af landet, forbinder deres nutidige bosted med

deres fortidige opvækststed og på den måde føler en genkendelighed og tilknytning til det sønderjyske, som styrker deres etablering og tilhørsforhold. Et tredje fund relaterer sig til informanternes sociale tilknytning til det lokale sted i Sønderjylland. Flere af informanterne drømmer om et lokalt fællesskab med solide, stabile og nære relationer, hvilket, ifølge Bauman, er et fortidslevn. Ikke alle oplever at få indfriet de forestillinger de har om et lokalt fællesskab i den mindre by i det sønderjyske, mens andre oplever en større grad af nærhed og et voksende socialt netværk med de omkringboende naboer, hvilket er med til at styrke deres tilhørsforhold. Informanternes sociale netværk er primært bundet op på de institutionelle arealer, der relaterer sig til deres arbejdspladser og deres børns dagsinstitutioner og forenings- og fritidsliv. Herigennem møder informanterne andre børnefamilier, de kan identificere sig med og opbygge et socialt netværk med lokalt. I den form eksisterer de lokale fællesskaber stadig, selvom sammenhængskræften i lokalområdet og de sociale relationer bliver påvirket i takt med, at mobiliteten i tiltagende grad bliver et vilkår. Mobiliteten og den globale orientering blandt de højtuddannede par influerer deres fortællinger i kraft af deres drømme og forestillinger om internationale afstikkere i fremtiden, men det tyder ikke på, at det ændrer ved informanternes overvejende oplevelse af, at Sønderjylland fungerer som en tryk og stabil base for deres familieliv. Beatleys pointe om vigtigheden af lokale steder i en global verden stemmer således overens med informanternes oplevelse af at flytte til Sønderjylland, som for dem er et meningsgivende sted at være lokalt forankret i. På baggrund af analysens tendenser har jeg slutteligt i specialet opstillet en række typologier over højtuddannede børnefamilier som tilflyttertyster. Typologierne dækker over: 1) *Den sentimentale tilbageflytter*, 2) *Den etablerede og drømmende tilflytter*, 3) *Den stabilitets- og karrieresøgende tilflytter* og 4) *Den karriere- og selvudviklende gennemrejsende*. Typologierne, der også er dannet på baggrund af dimensionerne *sikkerhed og frihed* ud fra Baumans teori, er med til at understrege informanternes ambivalens og etableringsgrad, og kan bruges i en perspektiverende sammenhæng og videre udforskning af emnefeltet.

De valg jeg har truffet for specialets videnskabsteoretiske ståsted, metoder, empirigrundlag og teori har haft indvirkning på specialets resultater på forskellige måder. Med det fænomenologiske og hermeneutiske udgangspunkt har jeg forsøgt at opnå en forståelse for informanternes livsverden ud fra deres subjektive fortællinger om deres flytteoplevelser. Derefter har jeg fortolket deres

erfaringer, minder, meninger, drømme og forestillinger. Det kan konkluderes, at det videnskabsteoretiske udgangspunkt spiller godt sammen med den narrative tilgang, hvor det fortalte liv er i fokus, da begge tilgange fokuserer på det subjektive og meningsskabende. Den narrative tilgang er frugtbar for analysen af flytteoplevelsen, da jeg har fået en dybdegående viden og indsigt i informanternes egen forståelser af og fortolkninger af eget liv. Men det kan blive problematisk, hvis jeg udelukkende anvender fortællingerne som et vindue til 'det levede liv' uden at tage i betragtning, at narrativer er 'det fortalte liv'. Den narrative tilgangs fokus på fortællingens plot har virket som et givtigt analyseredskab i forhold til at fremanalysere informanternes menings- og identitetsdannelse i forhold til deres flyttemotiv. Meningsskabelsen i fortællingerne har været central for at motivere deres flytning til det sønderjyske som primært har baseret sig på nye jobmuligheder og/eller nærhed til familie. Generelt kan det konkluderes, at det mest meningsgivende for informanternes hverdags-, familie- og karriereliv har ført dem til det sønderjyske. Fænomenologien, hermeneutikken og den narrative tilgang har været givtig at koble med Baumans flydende modernitet herunder midlertidighed og fællesskab samt Beatleys pointer om meningsfulde steder. Det meningsfulde i en lokal og global kontekst nuancerer, udvider og rammesætter fundene fra den narrative analyse, hvor midlertidighed, identifikation og sociale fællesskaber er de centrale temaer i fortællingerne.

8. Litteraturliste

Andersen, Hans Skifter (2010): *Når teltpælene rykkes op. Geografisk mobilitet i Danmark og dens årsager*. SBI 2010: 12. SBI Aalborg Universitet.

Andersen, Hans Skifter (2017): *Udviklingen i unges fraflytning fra yderområder og den geografiske centralisering af uddannelserne*. Forskning i det byggede miljø, SBI 2017:09. 1. udgave. Polyteknisk Boghandel og Forlag ApS.

Aner, Louise Glerup & Hansen, Høgni Kalsø (2014): *Flytninger fra byer til land- og yderområder – højtuddannede og socialt udsatte gruppers flytninger fra bykommuner til land- og yderkommuner – mønstre og motiver*. SFI – det nationale forskningscenter for velfærd. København.

Antoft, Rasmus & Thomsen, Trine Lund (2005): "Når livsfortællinger bliver en sociologisk metode. Introduktion til det biografisk narrative interview" Kapitel 6 i: Jacobsen, Kristiansen & Prieur: *Liv fortælling og tekst. Strejftog i kvalitativ sociologi*. S. 157-176.

Bauman, Zygmunt (2006): *Flydende modernitet*. København: Hans Reitzels Forlag. 1. udgave. 1. oplag.

Beatley, Timothy (2004): *Native to Nowhere. Sustaining home and Community in a Global Age*. Island Press.

Berg-Sørensen, Anders (2010): "Hermeneutik og fænomenologi" i: Hviid Jacobsen, Michael, Lippert-Rasmussen, Kasper & Nedergaard, Peter (red.) (2010): *Videnskabsteori*. Hans Reitzels Forlag. S. 147-167.

Bo, Inger Glavind, Christensen, Ann-Dorthe & Thomsen, Trine Lund (red.) (2016): *Narrativ forskning – tilgange og metoder*. Hans Retizels Forlag. 1. udgave, 1. oplag.

Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*. Fourth Edition. Oxford University Press, Oxford.

Danmarkshistorien (2018):

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/dybboel-i-erindringskulturen-efter-1864/>

Sidst besøgt: 12. juli 2018

Danmarks Statistik (2018):

<https://www.dst.dk/da/Statistik/kommunekort/kommunefakta/kommune?kom=540>

Sidst besøgt: 22. maj 2018

Deding, Mette & Filges, Trine (2004): *Derfor flytter vi. Geografisk mobilitet i den danske arbejdsstyrke*.

København 2004: Socialforskningsinstituttet. 04:19.

Den Danske Ordborg (2018):

<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=gemytlig>

Sidst besøgt: 13. juli 2018

Denzik, Lasse (2005): *Mennesket i postmoderniseringen – om barndom, familie og identiteter i opbrud*. Værløse: Billesø & Baltzer. Serie: Mesterstykker.

Dybvad, Kaare (2015): *Udkantsmyten – hvordan centraliseringen af Danmark ødelægger vores økonomiske og sociale sammenhængskraft*. København: People's Press.

Fallov, Mia Arp, Jørgensen, Anja & Knudsen, Lisbeth B. (2013): "Mobile forms of Belonging" i: *Mobilities*, 8:4, 467-486.

Gravesen, David Thore (2012): *Fra sted til sted. Om boligkvarterets betydning for unges uddannelsespositioneringer*. Ph.d-afhandling. Københavns Universitet.

Horsdal, Marianne (1999): *Livets fortællinger – en bog om livshistorier og identitet*. Borgens Forlag.

Hvid, Helge & Møller, Niels (2011): "Arbejde, produktion og samfund" i: Andersen, Heine: *Sociologi – en grundbog til et fag*. 4. udgave. Hans Reitzels Forlag. S. 119-138.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Fødevareministeriet (2011): *Landdistriktsredegørelse 2011 – regeringens redegørelse til Folketinget*. København.

Jacobsen, Rasmus Giese (2015): "Kommuner lokker børnefamilierne". I: *Momentum* 9. 12. Maj 2015.

Jensen, Anne m.fl. (2007): *Planlægning i teori og praksis – et tværfagligt perspektiv*. Kapitel 7, 9, 14.

Jørgensen, Anja (2008): "Lokale fællesskaber i den senmoderne by" i: *Dansk Sociologi*. Nr. 3/19. Årgang 2008.

Jørgensen, Anja (2010): "The Sense of Belonging in New Urban Zones of Transition" i: *Current Sociology*. Vol. 58(1): 3-23. SAGE.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2015): *Interview – det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag. 3. udgave, 1. oplag.

Lyck, Lise (2014): Udkantsdanmark og sammenhængskraft i Danmark – En helhedsanalyse.

Lähdesmäki, Tuuli m.fl. (2016): "Fluidity and flexibility of "belonging": Uses of the concept in contemporary research". Sage. *Acta Sociologica*. Vol. 59 (3).

Mortensen, Viggo & Slumstrup, Finn (red.) (2015): *Oprør fra udkanten – Mulighedernes land 2.0*. Hovedland.

Ottosen, Mai Heide (2009): "A Sense of One's Place. Residential Experiences Among Working and Upper Class Inhabitants" i: *Sociologisk tidsskrift*. Vol 17, 41-69. Universitetsforlaget.

Regeringen (2015): *Bedre balance – Statslige arbejdspladser tættere på borgere og virksomheder*. 2015/16: 2. Finansministeriet, København K. Rosendahls a/s.

Regeringen (2018): *Bedre balance II – Statslige arbejdspladser tættere på borgere og virksomheder*. 2017/18:15. Finansministeriet, København K. Rosendahls.

Region Syddanmark (2016): *Relationer til Sønderjylland – tilbageflyttere, fraflyttere, bosætningspotentiale*. Regional vækst- og udviklingsstrategi.

Ren, Carina & Blichfeldt, Bodil Stilling (2011): "One Clear Image? Challenging Simplicity in Place Branding" i: *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*. Vol. 11, No. 4. S. 416-434.

Ricoeur, Paul (1980): "Narrative time" i: *Critical Inquiry*. Vol. 7, No. 1, On Narrative (Autumn, 1980). S. 169-190. The University of Chicago Press.

Rølle, Pernille (2010): "Højtuddannede flygter fra udkantsdanmark". DR.

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/hoejtuddannede-flygter-fra-udkantsdanmark>

Sidst set: 22. maj 2018

Simmel, Georg (1903): "Storbyerne og det åndelige liv" i: *KK 71*. Forlaget Medusa 1992. Oversat af Jørgen Holmgaard.

Simonsen, Kirsten (1993): *Byteori og hverdagspraksis*. Akademisk Forlag.

Svendsen, Gunnar Lind Haase (2014): "Pressens omtale af landdistrikter er blevet mere positiv" i: *Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter*.

Thomsen, Dorthe Kirkegaard (2013): *Livshistorien*. Tænkepauser 5. Aarhus Universitetsforlag.

Winther, Brandt Malene & Svendsen, Gunnar Lind Haase (2012): "The Rotten Banana' fires back: The story of a Danish discourse of inclusive rurality in the making" i: *Journal of Rural Studies*. 28/2012. S. 466-477.

Zahavi, Dan (2001): *Husserls fænomenologi*. Gyldendal, 2. udgave, 2. oplag.

9. Bilag

Bilag A – Interviewguide til ekspertinterviews

Interview med bosætningskoordinatorerne i de sønderjyske kommuner

Indledende briefing

- *Præsentation og formål*

Jeg er kandidatstuderende i Sociologi fra Aalborg Universitet og er netop ved at skrive speciale om højtuddannede børnefamiliers oplevelse af at flytte til og bo i Sønderjylland. I april skal jeg interviewe en række tilflyttende børnefamilier rundt om i de fire kommuner, og derfor er jeg rigtig glad for, at jeg forud for det, kan tale med dig om de muligheder og udfordringer, der er ved at tiltrække og fastholde denne gruppe af borgere i jeres kommune.

- *Fremgangsmåde*

Jeg har et par spørgsmål til dig på mit papir, som jeg igennem vores samtale ønsker besvaret, men der er også plads til, at snakken kan flyde frit om, hvad der ellers er relevant i relation til emnet.

- *Afklarende spørgsmål*

- Må jeg optage interviewet og bruge dine udtalelser som citater i mit speciale?
- Vil det være okay, hvis dit navn og din stilling fremgår i mit speciale?
- Hvis det har interesse, kan jeg sende mit specialeprojekt til dig efterfølgende.
- Har du nogle spørgsmål inden vi starter?

Spørgsmål

Om bosætningskoordinatoren

- Hvad er din arbejdsfunktion i kommunen?
- Hvilke arbejdsopgaver beskæftiger du dig primært med?

Om kommunen

- Hvad kendetegner kommunen?
- Hvad gør kommunen til et godt sted at bosætte sig?

Tiltrækning og fastholdelse af borgere

- Hvilke borgergrupper har I særligt fokus på i jeres kommune i forhold til tiltrækning og fastholdelse?
- Hvilke udfordringer ligger der i dette tiltræknings- og fastholdelses arbejde?

Højtuddannede par med børn som borgergruppe

- Hvad gør I i jeres kommune for at tiltrække og fastholde højtuddannede par med børn?
- Hvilke bud har du på, hvad de højtuddannede børnefamilier bliver tiltrukket af ved jeres kommune? Og hvilke udfordringer ligger der i at tiltrække dem?
- Hvad har de højtuddannede børnefamilier mest brug for hjælp til, når de kommer til dig?
- Hvilke jobmuligheder er der for højtuddannede i jeres kommune?

Kommunen i et nationalt perspektiv

- Hvad er dit bud på kommunens omdømme på nationalt plan?
- Hvordan forholder I jer til mediernes til tider negative omtale af Sønderjylland som Udkantsdanmark, Den rådne banan osv.?
- Hvordan tror du, fremtiden ser ud for kommunens udvikling og omdømme?

Samarbejder om emnet

- Har I samarbejder med Sønderjyllands øvrige bosætningskoordinatorer?
- Hvad mangler I af viden om i forhold til dette emne og denne borgergruppe?

Debriefing

- Er der mere du vil tilføje til interviewet?
- Har du spørgsmål til interviewet?
- Vil det være i orden, at jeg kontakter dig efterfølgende, hvis jeg har opfølgende spørgsmål?

Tak for din tid og deltagelse!

Bilag B – Interviewguide til narrative interviews

Interview med højtuddannede børnefamilier i Sønderjylland

Forskningstemaer: flytning, bosætning, familieliv, hverdagsliv, arbejdsliv, fritidsliv

Forskningsspørgsmål som ønskes besvaret:

- Hvilke forestillinger og fortællinger ligger til grund for højtuddannede børnefamiliers tilflytning til et udkantsområde som Sønderjylland?
- Hvorledes oplever og håndterer familien deres flytteforløb?
- Hvilke faktorer har særligt haft indflydelse på valg af bosted?
- Hvordan oplever de højtuddannede børnefamilier at bo i Sønderjylland?
- Hvilke muligheder og begrænsninger er der ved at bo i Sønderjylland?

Indledende briefing

- *Præsentation af specialet*

Lidt om mig selv: Jeg er kandidatstuderende i Sociologi fra Aalborg Universitet og er netop ved at skrive speciale om højtuddannede børnefamiliers oplevelse af at flytte til og bo i Sønderjylland. Jeg er selv fra Sydals i Sønderjylland, men bor nu i Aarhus. Jeg er rigtig glad for, at I vil deltage i min interviewundersøgelse. Så tusind tak for det!

- *Fremgangsmåde*

Inden vi går i gang vil jeg blot orientere om, at jeg rigtig gerne vil høre jeres personlige fortælling/historie omkring jeres flytning til Sønderjylland og hvad den har betydet for jeres

familie- og hverdagsliv, og derfor forsøger jeg også at holde mig så meget i baggrunden som muligt. Jeg har nogle spørgsmål, jeg stiller jer, men det er vigtigt for mig, at I fortæller om det, der giver mening for jer i relation til jeres oplevelse og erfaringer med flytningen. Der er ikke nogen svar, der er rigtige eller forkerte. Det er *jeres* historie, jeg er interesseret i. Og det er helt okay lige at bruge lidt betænkningstid, så stilhed er også velkommen.

- *Afklarende spørgsmål*

- Må jeg optage interviewet og bruge jeres udtalelser som citater i mit speciale?
- Jeres navne vil være anonyme, kun navnet på byen, hvor I bor i vil optræde i specialet. Jeres private oplysninger vil således være fortrolige, og ikke fremstå i specialet.
- Har I nogle spørgsmål inden vi starter?

Hovedspørgsmål

Før Sønderjylland: uddannelse, socialt liv, hverdagsliv, flyttetanker (fortid)

- Vil I starte med at fortælle lidt om jer selv og om livet I havde inden I flyttede til Sønderjylland?
Hvilke tanker gjorde I jer inden flytningen?
 - Hvor kommer I oprindeligt fra?
 - Hvilken uddannelse har I bag jer? Hvorfra?
 - Hvordan mødte I hinanden?
 - Hvor boede I før?
 - Hverdagsliv inden flytning
 - Familie/socialt relationer inden i flyttede til Sønderjylland
 - Hvilke forestillinger gjorde I jer om at bo i Sønderjylland inden i flyttede?
 - Hvordan spillede kulturelle normer og diskurser ind i jeres overvejelser omkring flytningen til Sønderjylland?

Flytningen: hverdagsforandringer, overgangsfase, nyt hverdagsliv (fortid)

- Hvordan oplevede I overgangen fra jeres tidligere bopæl til jeres nuværende?
 - Hvordan oplevede I den første tid i Sønderjylland?

- Hvordan blev I taget imod af omgivelserne?

Sønderjylland nu: efter flytningen, arbejdsliv, familieliv, hverdagsliv, identitet (nutid)

- Fortæl mig gerne om hvordan jeres hverdag i Sønderjylland ser ud nu?
 - Arbejde/daginstitution/skole
 - Jeres familie- og fritidsliv
 - Familie og sociale relationer
 - Kulturelle udvekslinger fra Sønderjylland – ferier og rejser – hvortil?
 - Hvilket liv er det Sønderjylland kan tilbyde jer? Hvad kan Sønderjylland?
 - Hvad forbinder I med at leve og bo i Sønderjylland?
 - Opfatter I jer selv som sønderjyder?

Fremtiden i eller uden for Sønderjylland (fremtid)

- Hvordan ser jeres drømme og planer ud for fremtiden?
 - Arbejde/skole osv.
 - Børne- og familieliv
 - Flytning – bliver I boende i Sønderjylland?

Debriefing

- Er der mere I vil tilføje til interviewet i relation til emnet?
- Har I spørgsmål til interviewet?
- Vil det være i orden, at jeg kontakter jer, hvis jeg har opfølgende spørgsmål?

Bilag C: Rekrutteringstekst til narrative interview

Tilflyttende børnefamilier i Sønderjylland søges til interview

Er du og din familie flyttet til Sønderjylland? Har I en videregående uddannelse bag jer? Og har I børn/et barn i skolealderen?

Hvis du og/eller din samlever kan svare ja til disse spørgsmål, så er jeg meget interesseret i at interviewe jer i forbindelse med mit speciale på Sociologi Aalborg Universitet. Mit navn er Pia Maria Petersen, jeg er 26 år og bor i Aarhus, men er oprindeligt fra Sydals i Sønderjylland.

Interviewet afholdes hjemme hos jer og tager udgangspunkt i jeres personlige fortællinger om jeres flytning fra en større uddannelsesby til en mindre by i en af Sønderjyllands fire kommuner. Jeg vil meget gerne høre om jeres bevæggrunde for at flytte til Sønderjylland, jeres erfaringer med at bo der nu samt jeres planer for fremtiden.

Interviewet forventes at blive afholdt i marts/april/maj måned og vil vare alt mellem tyve minutter til halvdelen time. Det afhænger helt af snakkelysten. Jeg kan ikke tilbyde godtgørelse for jeres deltagelse, men jeg medbringer gerne lidt sødt til kaffen.

Såfremt I er interesseret i at bidrage med jeres personlige fortællinger til mit speciale, må I meget gerne skrive en mail på piamariapetersen@gmail.com. I kan også ringe eller sende en sms til mig på tlf. 23 62 77 15.

På forhånd mange tak!

Jeg glæder mig til at høre fra jer.

Venlig hilsen

Pia Maria Petersen

Bilag D: Baggrundsinformation om bosætningskoordinatorerne

Tatjana Rode fra Sønderborg Kommune

Tatjana blev ansat af Sønderborgs byråd i september 2015 som bosætningskoordinator. Ansættelsen kom sig blandt andet af, at Sønderborg kommune har haft en negativ befolkningsudvikling siden 2008 og op til 2015. I forlængelse hermed vedtog byrådet en bosætningsstrategi, som det blandt andet er Tatjanas opgave at efterleve og følge op på. Tatjana er fuldtidsansat som bosætningskoordinator. Hun har blandt andet lavet en velkomstpakke til tilflyttere, etableret en tilflytter-Café, etableret netværk på tværs af foreninger, virksomheder, uddannelsesinstitutioner og kommunen. Derudover bruger hun meget af tiden på både mundtlig og skriftlig formidling på både dansk, tysk og engelsk. Tatjana er uddannet sociolog fra et tysk universitet. Hun er selv opvokset i Sønderborgområdet og er vendt tilbage til området med mand og børn. Via mail fik jeg et møde med Tatjana i stand, og jeg interviewede hende dermed d. 15. marts 2017 på hendes kontor ved Sønderborg Erhvervsservice.

Eva Aaen Damsleth Larsen fra Aabenraa Kommune

Evas stilling som bosætningskoordinator i Aabenraa kommune er ligeledes politisk besluttet. 10 timer af Evas arbejdsuge er tilrettelagt til bosætningsarbejdet. Resten af tiden er hun giftefoged i kommunen. Eva er oprindeligt fra Tyskland, men har boet i Odense i mange år og bor nu i Aabenraa. Hun har dermed også udenlandsk erfaring lige som mange af tilflytterne til kommunen. Evas rolle i kommunen er primært at fastholde borgere. Via mail fik jeg et møde i stand med Eva, og jeg interviewede hende d. 16. marts 2017 på hendes kontor ved Det gamle rådhus i Aabenraa.

Pia Dyring-Lassen fra Tønder Kommune

Pias bosætningsfunktion er ligeledes at modtage, fastholde og tiltrække borgere og at markedsføre Tønder Kommune. Jeg mødte Pia første gang til en karrieremesse i Aarhus i 2017, hvorefter jeg fik et møde i stand med hende i Tønder. På grund af sygdom aflyste Pia vores møde, og af praktiske årsager blev det lavet om til et telefoninterview d. 28. marts 2017. Pia Dyring-Lassen er på afleveringstidspunktet af specialet ikke længere bosætningskoordinator i Tønder kommune.

Bilag E: Oversigt over informanterne – de højtuddannede børnefamilier

Familie/Navn	Alder	Uddannelse	Job	Forrige bosted	Nuværende bosted
Familie 1					
Thomas	39 år	Kandidat fra Aarhus Universitet	Efterskolelærer i by uden for Nordborg	Lejlighed i Aarhus	Lejlighed i Nordborg
Lena	35 år	Kandidat fra Aalborg Universitet	Bibliotekar i Sønderborg		
Dreng	6 år				
Pige	4 år				
Familie 2					
Katrine	27 år	Kandidat fra Aarhus Universitet	Gymnasieleærer i Sønderborg	Lejlighed i Aarhus	Eget hus i Sønderborg
Steffen	29 år	Kandidat fra Aarhus Universitet	IT-konsulent i Esbjerg		
Dreng	3 år				
Familie 3					
Elias	29 år	Kandidat fra Aarhus Universitet	Læge i Aabenraa	Lejlighed i Aarhus	Lejlighed i Aabenraa
Hanne	29 år	Kandidat fra Aarhus Universitet	Specialestuderende		
Pige	1,5 år				
Baby	I maven				
Familie 4					
Mads	35 år	Professionsbachelor fra lærerseminar i København	Lærer på friskole i Aabenraa	Ejerlejlighed i København	Eget hus i Aabenraa
Line	34 år	Professionsbachelor fra lærerseminar i København	Barsel - Lærer på specialskole i Aabenraa		
Pige	6 år				
Pige	4 år				
Pige	Ca. 8 mdr.				
Familie 5					
Adam	39 år	Helikopterpilot	Helikopterpilot i Esbjerg	Lejlighed i Flensborg	Eget hus i Tønder
Signe	36 år	Kandidat fra Aarhus Arkitektskole	Barsel - Skodesigner i Bredebro	Før det: Eget rækkehus i Skanderborg, lejlighed i Aarhus under studierne	
Dreng	4 år				
Pige	Ca. 6 mdr.				
Familie 6					
Jakob	37 år	Kandidat fra Københavns Universitet	Kommunalt ansat i Haderslev	Lejlighed i by nær København	Lejlighed i Tønder
Carina	33 år	Kandidat fra IT-Universitet i København	Kommunalt ansat i Tønder		
Pige	7 år				
Pige	5 år				